

METODİK TÖVSIYƏ

QADINLARIN RASTLAŞDIĞI KONKRET
ÇƏTİNLİKLƏR DAXİL OLMAQLA ƏDALƏT
MÜHAKİMƏSİNƏ ÇATIMLILIĞIN
ÖLÇÜLMƏSİ ÜZRƏ ÇƏRÇİVƏ SƏNƏDİ

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

© 2016 BMT Qadınlar. Bütün hüquqlar qorunur. ABŞ-ın Nyu-York şəhərində hazırlanmışdır.

ISBN 978-1-63214-052-4

Bu hesabatda əks olunan fikirlər müəllifin özünə aiddir və BMT Qadınların, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının və ya onun qurumlarından hər hansı birinin, o cümlədən Avropa Şurasının fikirlərini, yaxud rəsmi siyasətini əks etdirmir.

Hazırlayanlar: BMT Qadınlar və Avropa Şurası Redaktor: Sid Kane

Əlaqələndirici: BMT Qadınlar

Dizayn: Melanie Doherty Design

METODİK ÖVSIYƏ

QADINLARIN RASTLAŞDIĞI

KONKRET ÇƏTİNLİKLƏR

DAXİL OLMAQLA

ƏDALƏT MÜHAKİMƏSİNƏ

ÇATIMLILIĞIN ÖLÇÜLMƏSİ

ÜZRƏ ÇƏRÇİVƏ SƏNƏDİ

**AVROPA ŞURASI İLƏ ƏMƏKDAŞLIQ ÇƏRÇİVƏSİNDƏ
BMT QADINLARIN SIFARIŞI İLƏ**

Nyu-York, 2016-cı il iyul

MİNNƏTDARLIQLAR

Bu hesabatın müəllifi gender və ədliyyə məsələləri üzrə məsləhətçi Teresa Marçioridir.

Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinə, Beynəlxalq Qadın Hakimləri Assosiasiyasına, Ümumdünya Ədliyyə Layihəsinə və Gender Bərabərliyi üzrə İsveçrə Federal İdarəsinə bu hesabata verdikləri dəyərli şərhlərinə və töhfələrinə görə xüsusi təşəkkür edirik.

MÜNDƏRİCAT

1 AKRONİMLƏR	6	2.3.4. Ədalət mühakiməsinin nəticələri	77
ÖN SÖZ	7	2.4. Genderin ədalət mühakiməsinə çatımlılıq göstəricilərinə inteqrasiyası – təfərrüatlı (dezaqreqasiya olunmuş) və gender amillərini nəzərə alan məlumatlı təhlillərinin olmaması	78
1.1. Ümumi məlumat	7	2.4.1. Coğrafi və iqtisadi əlçatımlılıq	78
1.1.1. Ədliyyə sistemində diqqət	7	2.4.2. Vəkil yardımına, məhkəmədə təmsilçiliyə və hüquqi yardıma çıxış imkanları	78
1.1.2. Ədalət mühakiməsinə çatımlılıq	7	2.4.3. Hakimlər və peşəkar məhkəmə işçiləri üçün gender mövzusunda dair təlimlər	78
1.1.3. Çatımlılığın ölçülməsi	7	2.4.4. İrəliyə yol – Məlumatların toplanmasında və təhlilində paradiqmanın dəyişməsi	78
1.1.4. Qadınların ədalət mühakiməsi sahəsində təcrübəsinin xüsusiyyətləri	7		
1.2. Yeni inkişaf çərçivəsi	8	3 ƏDALƏT MÜHAKİMƏSİNƏ ÇATIMLILIĞI ÖLÇMƏK ÜÇÜN TƏKLİF EDİLƏN GÖSTƏRİCİLƏR, O CÜMLƏDƏN QADINLARA MƏNFİ TƏSİR GÖSTƏRƏN KONKRET ÇƏTİNLİKLƏR	80
1.2.1. 2015-dən sonra dayanıqlı inkişaf sahəsində gündəlik: ədalət mühakiməsi üçün yeni imkanlar	8	3.1. Məqsəd və metodologiya	80
1.2.2. CEDAW Komitəsinin qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılıq haqqında ümumi tövsiyəsi	9	3.1.1. Məqsəd	80
1.2.3. Qadınlara qarşı törədilən zorakılıqla mübarizə sahəsində əldə edilən nailiyyətlərin ölçülməsi	9	3.1.2. Quruluş	81
1.3. Bu hesabatın məqsədi və təşkili	10	3.1.3. Qeyri-dövlət ədalət mühakiməsinin ölçülməsi	81
		3.1.4. Göstəricilərin seçilməsi	81
2 ƏDALƏT MÜHAKİMƏSİNƏ ÇATIMLILIĞI ÖLÇƏN MÖVCUD GÖSTƏRİCİLƏRİN QEYDİYYATININ APARILMASI: XƏRİTƏNİN HAZIRLANMASI VƏ TƏHLİL	11	3.2. Qadınların rastlaşdığı konkret çətinliklər daxil olmaqla ədalət mühakiməsinə çatımlılığa, təsir göstərən göstəriciləri ölçmək üçün təklif edilən göstəricilər səbəti	83
2.1. Metodologiya	11	3.2.1. Əlverişli mühit	83
2.1.1. Mənbələr	11	3.2.2. Təklif tərəfi	85
2.1.2. Göstəricilərin müəyyən edilməsi və təşkili	12	3.2.3. Tələb tərəfi	92
2.2. Ədalət mühakiməsinə çatımlılığın ölçülməsi üçün mövcud göstəricilərin xəritəsinin hazırlanması	14	QUTULAR	
Cədvəl 2.1. Ədalət mühakiməsinə çatımlılıq göstəriciləri	14	1-ci qutu. Hökumətlərin topladığı məlumatlara əsaslanan və/yaxud istinadən ədalət mühakiməsi göstəricilərinə çatımlılıq	75
Cədvəl 2.2. Gender əsaslı zorakılıq – göstəriciləri	46	2-ci qutu. Hökumətlər tərəfindən toplanmış məlumatlarda tendensiyalar və boşluqlar və/yaxud həmin məlumatlara inam	79
Cədvəl 2.3. Polis	58		
Cədvəl 2.4. Hökumət xidmətləri	64	ƏLAVƏ: QADINLARIN ƏDALƏT MÜHAKİMƏSİNƏ ÇIXIŞ İMKANINI ARTIRMAQ ÜÇÜN ÜMİDVERİCİ YANAŞMALAR	96
Cədvəl 2.5. Ədalət mühakiməsinə çatımlılıq- inzibati məlumatlara əsaslanan göstəricilər	65	BİBLİOQRAFIYA	99
2.3. Ədalət mühakiməsinə çatımlılığa dair mövcud tədbirlərdə boşluq	77	SONLUQ ŞƏRHLƏRİ	101
2.3.1. Təklif tərəfi və töhfə göstəricilərinə diqqət	77		
2.3.2. Çatımlılıq üçün qanunvericilik ehtiyacları və maneələr	77		
2.3.3. Hüquqlar, hüquqi yardım vasitələri, təşkilatlar və hüquqi savadlılıq üzrə maarifləndirmə	77		

AKRONİMLƏR

CEDAW	Qadınlara qarşı ayrı-seçkiliyin bütün formalarının ləğv edilməsi haqqında Konvensiya
ƏMSAK	Ədalət Mühakiməsinin Səmərəliliyi üzrə Avropa Komissiyası
CEVI	Belém do Pará Konvensiyasına Qoşulma Mexanizminin Ekspertlər Komitəsi
DEMI	Defensoría de la Mujer Indígena (Yerli Qadınların Hüquqi Yardım Ofisi)
DSS	Demoqrafiya və Sağlamlıq Sorğusu
LAKHİK	Latın Amerikasını və Karib Hövzəsi üçün İqtisadi Komissiyası
AGBİ	Avropa Gender Bərabərliyi İnstitutu
FHAİA	Fundamental Hüquqlar üzrə Avropa İttifaqı Agentliyi
QYSS	Qana Yaşayış Standartları Sorğusu
GREVİO	Qadınlara qarşı zorakılığa və məişət zorakılığına qarşı fəaliyyət üzrə ekspertlər qrupu (İstanbul Konvensiyası)
YSÖT	Yaşayış standartlarının ölçülməsinə dair tədqiqat
MESECVİ	Qadınlara qarşı zorakılığın qarşısının alınması, cəzalandırılması və aradan qaldırılması haqqında Amerikanın dövlətlərarası Konvensiyasına qoşulma mexanizmi, "Belém do Pará Konvensiyası"
MİM-lər	Minilliyin İnkişaf Məqsədləri
QHT	Qeyri-hökumət təşkilatı
OEA	Organización de los Estados Americanos (Amerika Dövlətləri Təşkilatı)
ADT	Amerika Dövlətləri Təşkilatı (ADT)
İƏİT	İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı
PEKKA	Pemberdaayan Perempuan Kepala Keluarga (Qadın ailə başçısının səlahiyyətləndirilməsi)
DİM-lər	Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri
SİEH	Sistema Integrado de Encuestas de Hogares (Vahid Ev Təsərrüfatı Sorğu Sistemi)
SİGİ	Sosial İnstitutlar və Gender İndeksi
BMTİP	BMT-nin İnkişaf Proqramı
UNODC	BMT-nin Narkotiklər və Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsi
UNROLİ	BMT-nin Qanunun Aliliyi Göstəriciləri
USAİ	DABŞ-ın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi
QBQ	Qadınlar, Biznes və Qanun
ÜƏL	Ümumdünya Ədliyyə Layihəsi

ÖN SÖZ

1.1.

Ümumi məlumat

1.1.1 Məhkəmə sistemlərinə diqqət

Ötən illər ərzində beynəlxalq ictimaiyyət ölkələr daxilində məhkəmə sistemlərinin təkmilləşdirilməsinə öz diqqətini artırmışdır. Korrupsiyaya qarşı mübarizə, investisiyaların cəlb edilməsi, bərabərsizlik nəticəsində pozulmuş hüquqların bərpası, mühafizə imkanlarının artırılması və fiziki şəxslərin resurslara çıxış imkanlarının genişləndirilməsi üçün hökumət və beynəlxalq qurumlar arasında qanunvericilik bazalarının və ədliyyə qurumlarının gücləndirilməsi tendensiyası geniş vüsət almışdır. Bu sektora artan diqqət və müdaxilələr, ədliyyə mexanizminin fəaliyyətinə mənfi təsir göstərən əsas elementləri müəyyən etmək məqsədilə məhkəmə sistemlərini qiymətləndirmək üçün daha yaxşı vasitələri yaratmaq zərurətini ortaya qoymuşdur. Bu sahədə fəaliyyət göstərən elmi-tədqiqat mərkəzləri və beynəlxalq təşkilatlar məhkəmə sistemlərinin müxtəlif aspektlərini qiymətləndirən mühüm göstəricilər qrupunun yaranmasına töhfə vermişdir. Hal-hazırda mövcud olan göstəricilər hökumət, vətəndaş cəmiyyəti və beynəlxalq tərəfdaşlar tərəfindən məhkəmə sistemlərinin qiymətləndirilməsi və müəyyən məqsədlərə və hədəflərə doğru irəliləyişlərin monitorinqində, habelə hökumətlərin qanunun aliliyinə riayət edilməsinin ölçülməsində və sənədləşdirilmiş tendensiyalara dair standartların müəyyən edilməsində istifadə olunur.

1.1.2 Ədalət mühakiməsinə çatımlılıq

İslahatların keçirilməsinə və məhkəmə sistemlərinin gücləndirilməsinə artan maraq və öhdəlik kontekstində vətəndaşların şikayətlərinə baxılması və münafişlərin (mübahisələri) həll edilməsi məqsədilə ədliyyə orqanlarına çatımlılıq inkişafını, insan hüquqlarının, demokratiyanın və qanunun aliliyinin əsas elementi kimi qəbul edilmişdir.

Bu hesabatda əsaslanaraq geniş anlamda ədalət mühakiməsinə çatımlılıq vətəndaşların şikayətlərinin və hüquqlarının təmin olunmasını tələb etmək üçün lazım olan bütün elementləri əhatə edir. Sözügedən elementlərə aşağıdakılar daxildir: beynəlxalq insan hüquqları standartlarına uyğun olaraq bütün vətəndaşlara hərtərəfli və bərabər hüquqlar verən qanunvericilik bazası; əhali arasında hüquqi maarifləndirmə və savadlılığın artırılması;

əlverişli şərtlərlə və keyfiyyətli hüquqi məsləhət və təmsilçiliyin mövcudluğu; mübahisələrin əlverişli şərtlərlə, münasib formada, vaxtında, effektiv, səmərəli, qərəzsiz, korrupsiyadan uzaq şəkildə həlli, o cümlədən etibarlı olan və beynəlxalq insan hüquqları standartlarına uyğun qaydaların və proseslərin tətbiq edildiyi həll mexanizmlərinin mövcudluğu; məhkəmə qərarlarının icrası üçün səmərəli və qərəzsiz mexanizmlərin mövcudluğu.¹ Bu hesabatın əsasını təşkil edən hüquqlara əsaslanan yanaşmada ədalət mühakiməsinə çatımlılıq həm də çatımlılığın təmin edən "səlahiyyətli orqanın" (yəni, ədliyyə xidmətləri göstərmək səlahiyyəti və vəzifəsi verilən təşkilatlar) imkanları və məhkəmə xidmətlərinə çatımlılıq vasitəsilə "hüquq sahiblərinin" (yəni, ədalət mühakiməsinə axtarmaq və əldə etmək hüququ verilmiş fiziki hüquqi şəxslər) hüquqlarının təmin edilməsi bacarığı başa düşülə bilər.²

1.1.3. Çatımlılığın ölçülməsi

Ədalət mühakiməsinə çatımlılıq çoxsaylı tədqiqatlar və qiymətləndirmələrin diqqət mərkəzində olmaqla yanaşı əldə edilən nailiyyətlərin izlənməsi və vətəndaşların məhkəmə sistemlərinə çatımlılığını həm çətinləşdirən, həm də asanlaşdıran elementlər haqqında məlumat toplamaq məqsədilə göstəricilər hazırlanaraq tətbiq edilmişdir. Göstəricilərin böyük hissəsinə "institusional məhsuldarlıq (performans) və beynəlxalq normalara uyğunluq tədbirləri istifadəçi təcrübəsi və qavrayışına dair sorğular, eləcə də müxtəlif konsepsiyaları bir yerə toplamağa yönəlmiş genişmiqyaslı göstəricilər və göstəricilər 'sə göstəri' " daxildir (Berg və Desai 2013). Göstəricilər ədalət mühakiməsinin təklif tərəfinin elementlərini (məhkəmə xidmətləri göstərən qurumlar və şəxsləri) və ya ədalət mühakiməsinin tələb tərəfinin elementlərini (bu cür xidmətlərin nəzərdə tutulan istifadəçilərini) əhatə edə bilər.

1.1.4. Qadınların ədalət mühakiməsi sahəsində təcrübəsi

Ədalət mühakiməsinə çatımlılığın dünyəvi insan hüququ olaraq təsdiqlənməsi və ayrı-ayrı şəxslərin gender əsaslı təcrübələrini əhatə edən yollarla ölçülməsinin təmin edilməsi ilə qadın və kişilərin qanun qarşısında bərabərliyinə və mübahisələrin həlli mexanizmlərində bərabər hüquqlara malik olması bir sıra beynəlxalq sənədlərdə öz əksini tapmışdır.³

Bu kontekstdə, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı, Dünya Bankı, Avropa Şurası və BMT-nin Qadınlara qarşı ayrı-seçkiliyin ləğvi üzrə Komitə də daxil olmaqla, beynəlxalq təşkilatların⁴ bir sıra tədqiqatları və hesabatları ədalət mühakiməsinə çatımlılıq əldə etmək istəyən qadınların üzləşdiyi unikal çətinlikləri və onları qiymətləndirməyin vacibliyini xüsusi olaraq qeyd etmişdir. Sadalanan təşkilatların hamısı qadınların

ədalət mühakiməsinə çatımlılığının ölçülməsinə dair məlumatların olmaması, o cümlədən dərhal və diqqət tələb edən bir məsələ kimi uğurlu müdaxilələrin sənədləşdirilmədiyini vurğulamışdır. Həqiqətən də inkişaf yönündən ədalət mühakiməsinə çatımlılığın səviyyəsinin artmasına baxmayaraq, qadınların hüquq və ədalət mühakiməsi təcrübəsinin xüsusiyyətləri həm istifadəçilər, həm də təminatçılar qismində hələ də statistik sübutlarla az sənədləşdirilmişdir. ⁵Halbuki, orta hesabla qadınlar üçün öz hüquqlarını müzakirə etmək və müdafiə etmək, eləcə də şikayətlərinə ədalətli bir şəkildə baxılmasına nail olmaq üçün təşkilati məkanlara çıxış imkanı əldə etmək daha çətinidir. Ədalət mühakiməsinə çatımlılığı məhdudlaşdıran bir çox maneələr genderdən başqa digər amillərdən (məsələn, yoxsulluq, savadsızlıq, rəsmi dövlət dilləri bilməmək, hüquqi bilik və maarifləndirmənin olmaması) irəli gəldiyinə baxmayaraq onlar kişilərdən daha çox qadınlara mənfi təsir göstərməyə meyllidir. Şübhəsiz ki, sosial və institusional maneələrin vəhdəti (gəlir kvintilləri, təhsil səviyyələri və etnik qruplar) ədliyyə orqanlarına çatımlılığa əngəllər yaradır və işlərin ləğvi səviyyəsini artırır, məhkəmə prosesi müddətində qadınların daha müdafiəsiz qalmasına səbəb olur. Bundan əlavə, ayrı-seçkilik yaradan qanunlar və sosial damğa kimi maneələr xüsusi olaraq gender perspektivindən çıxış imkanında yaranan boşluğu daha da artırır.

1.2.

Yeni inkişaf çərçivəsi

1.2.1 2015-dən sonra dayanıqlı inkişaf sahəsində gündəlik: ədalət mühakiməsi üçün yeni imkanlar

2015-ci il sentyabrın 25-də BMT Baş Assambleyası 70/1 sayılı qətnamə ilə "Dünyamızı dəyişək: Dayanıqlı inkişaf üçün 2030 Gündəliyini qəbul etmişdir.

Bu qətnamədə 17 Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri (DİM-lər) və 169 hədəf üzrə razılıq əldə edilmişdir və burada üzv dövlətləri 2030-cu ilə qədər dayanıqlı inkişaf üçün yeni çərçivənin həyata keçirilməsinə dair öhdəlik götürmüşdür. Ötən on il ərzində əldə edilmiş təcrübələrə əsaslanan, o cümlədən Minilliyin İnkişaf Məqsədlərinin (MİM-lər) həyata keçirilməsinə nəzərdə tutan bu yeni çərçivə, yalnız sülh və ədalətli cəmiyyətlərin dayanıqlı inkişafa yardımı edə biləcəyini təsdiqləyir, habelə bu sahədə fəaliyyət göstərən və çatımlılığa malik məhkəmə sisteminin inkişafın əsas elementini təşkil etməsi və digər inkişaf hədəflərinin həyata keçirilməsi üçün əlverişli bir amil olması faktının qəbul edilməsinə əsaslanır. Yeni inkişaf gündəliyində hamı üçün ədalət mühakiməsinə nail olmaq bir prioritet olaraq qəbul olunmuş və ədalət mühakiməsinə çatımlılıq yeni bir mənə kəsb etməyə başlamışdır. Gender bərabərliyi

və qadınları səlahiyyətləndirmək də önəmli yer tutur, belə ki, 70/1 sayılı Qətnamənin preambulasında qeyd olunur: "[17 dayanıqlı inkişaf məqsədlərinin və 169 hədəfin] məqsədi bütün insanların hüquqlarını həyata keçirməkdən və bütün qadınların və qızların hüquq və imkanlarını genişləndirməkdən ibarətdir".⁶

Bu tədqiqat üçün 16, 5 və 17-ci MİM-lər xüsusilə uyğun gəlir. 16-cı məqsəd "dayanıqlı inkişaf üçün sülhsevər və açıq cəmiyyətlərin təşviqi, hamı üçün ədalətli məhkəməyə çıxış imkanının, eləcə də qurumların bütün səviyyələrdə səmərəliliyinin və hesabatlılığının təmin edilməsi" öhdəliyini müəyyən edir. Xüsusi olaraq, 16.3-cü Hədəf "milli və beynəlxalq səviyyədə qanunun aliliyinin" təşviqinə və "hamı üçün ədalət mühakiməsinə bərabər çıxış imkanı" təmin etməyə yönəlib. 16.5, 16.6 və 16.7-ci hədəfləri təşkilatların səmərəliliyini, şəffaflığını, əhatə dairəsini və təmsil olunma imkanlarını artırmağa yönəldilib və onların məqsədləri məqsədləri: "korrupsiyanın azaldılmasından" (16.5), "bütün səviyyələrdə səmərəli, məsuliyyətli və şəffaf qurumlar yaratmaqdan" (16.6) və "bütün səviyyələrdə qərarların məsuliyyətli, inklüziv, birgə və representativ qaydada verilməsini təmin etməkdən" (16.7) ibarətdir. İnsanların hüquqlarının təmin edilməsini tələb etməyin və ədalət mühakiməsinə çatımlılığının əsas elementi 16.9-cu hədəfə müvafiq olaraq hamının şəxsiyyəti təsdiq edən hüquqi sənədə, o cümlədən doğum şəhadətnaməsinə malik olmasını təmin etməkdən ibarətdir. Nəhayət, hədəf 16.b-nin məqsədi dayanıqlı inkişaf üçün ayrı-seçkiliyə yol verilməyən qanunları və siyasətləri təşviq etmək və həyata keçirməyə yönəlib. Ədalət mühakiməsinə çatımlılıq ilə aydın bağlantısı olan 5-ci⁷ hədəfdə gender bərabərliyinə nail olmaq, bütün qız və qadınları səlahiyyətləndirmək məqsədi qoyulub, burada dünyanın hər yerində bütün qadınlara və qızlara qarşı ayrı-seçkiliyin bütün formalarına son qoymaq (hədəf 5.1); qadınlara qarşı bütün formalarda zorakılığı aradan qaldırmaq (5.2); siyasi, iqtisadi və ictimai həyatda qərarların qəbulu prosesinin bütün səviyyələrində qadınların tam və səmərəli iştirakını və bərabər rəhbərlik imkanlarını təmin etmək (5.5); qadınlara iqtisadi resurslara bərabər çıxış hüquqlarına, habelə əsas xidmətlərə, torpaq və əmlak formaları üzərində mülkiyyət və nəzarətə, maliyyə xidmətləri, miras və təbii ehtiyatlara çatımlılığını təmin etmək (5.a); və nəhayət, gender bərabərliyinin təşviq olunması və bütün qadınların və qızların səlahiyyətlərinin bütün səviyyələrdə artırılması üzrə əsaslı siyasətlər və effektiv hüquqi normalar qəbul etmək və onları möhkəmləndirmək (5.c) qeyd olunur.

Hər bir məqsədə və hədəfə doğru nailiyyətlərin izlənməsi üçün ağılabatan, ölçüyə gələn və texnoloji cəhətdən etibarlı göstəricilərin yaradılması da "yeni və qeyri-ənənəvi məlumat mənbələri [vasitəsilə] etibarlı məlumatların vaxtında" toplanması (BMT 2014) şəklində yeni çərçivədə xüsusi olaraq vurğulanmışdır, lakin bərabərsizliyi aradan qaldırmaq və ən həssas insanların ehtiyaclarına həqiqətən

cavab verən sübuta əsaslanan müdaxilələr etmək məqsədilə "daha geniş və sistemli formada təfərrüatlı məlumatların dezaqreqasiyası" bu fəaliyyətlərin əsası kimi qeyd olunub (2015-ci ildən sonrakı İnkişaf Gündəliyi üçün görkəmli şəxslərin iştirakı ilə yüksək səviyyəli panel). Gündəliyin həyata keçirilməsi vasitələrini müəyyən edən 17-ci məqsəd bu elementləri 17.18-ci hədəfdə əhatə edib və "gəlir səviyyəsi, gender, yaş qrupu...və milli kontekstdən asılı olaraq digər xüsusiyyətlər üzrə dezaqreqasiya olunmuş yüksək keyfiyyətli, vaxtli-vaxtında verilən və etibarlı məlumatların mövcudluğunu əhəmiyyətli dərəcədə artırmaq üçün" məqsədilə inkişaf etməkdə olan ölkələri potensiallarını artırmağa çağırır. Nəhayət, 17.19-cu hədəfdə "mövcud təşəbbüslərə söykənərək dayanıqlı inkişafın icrasında əldə olunan irəliləyişin göstəricilərini işləyib hazırlamaq üçün" beynəlxalq ictimaiyyət qarşısında öhdəlik qoyulur.

1.2.2 CEDAW Komitəsinin qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığını haqqında ümumi tövsiyəsi

Yeni inkişaf gündəliyində hamı üçün ədalət mühakiməsinə çatımlılığın yeni qazanılmış aktuallığına əlavə olaraq CEDAWCEDAW Komitəsinin 33 sayılı ümumi tövsiyəsi qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığına yönəlmişdir. Bu tövsiyədə komitə ədalət mühakiməsinə çatımlılığın altı əsas komponentini müəyyən edir (CEDAWCEDAW Komitəsi 2015: 5-6):

- məhkəmə qaydasında müdafiə imkanı, yəni, CEDAW əsasında qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılıq və hüquqlarını tələb etməsi bacarığı;
- mövcudluq - kənd yerləri və uzaq ərazilər daxil olmaqla ölkə ərazisində məhkəmələrin və kvazi-məhkəmə orqanlarının mövcud olması;
- əlçatımlılıq - qadınların bütünlükdə ədliyyə sisteminə təhlükəsiz, əlverişli şərtlərlə, fiziki cəhətdən çıxış imkanının yaradılması və onların qadınların ehtiyaclarına uyğunlaşdırılması;
- səriştə, səmərəlilik, müstəqillik, qərəzsizlik və vaxtli-vaxtında olmaq kimi elementləri özündə birləşdirən yaxşı keyfiyyət;
- zərər çəkmiş qadınların müxtəlif və əhəmiyyətli hüquqları müdafiə vasitələri ilə təmin edilməsi;
- ədliyyə sisteminin hesabatlılığı.

Məhz məlumatların toplanması və göstəricilərin istifadəsi CEDAW Komitəsinin qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığını yaxşılaşdırmaq üçün təklif etdiyi tədbirlər sırasındadır. Xüsusi olaraq, hesabatlılığı artırmaq məqsədilə dövlətlərdən ədalət mühakiməsinə çatımlılıq, mübahisələrin həlli mexanizmləri və vəkillərin sayı və coğrafi

yerləşməsi, məhkəmə və qeyri-ədliyyə orqanlarında çalışan mütəxəssislərin sayı və cinsi mənsubiyyət bölgüsü, şikayətinin qaldırdığı, eləcə də məhkəmə və qeyri-ədliyyə orqanları tərəfindən baxılan iddiaların xarakteri, sayı və nəticəsi, cinsi ayrı-seçkilik edilmiş məhkəmə və məhkəmə orqanları tərəfindən verilmiş və baxılan işlərin xarakteri, sayı, müddəti və nəticəsi (şikayətinin cinsi mənsubiyyəti üzrə dezaqreqasiya olunmuş) haqqında məlumat toplamağa təşviq olunur.

Qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığın maneə törədən və yaxud bu imkanları təşviq edən amillər haqqında daha çox öyrənmək və ədalət mühakimə sistemlərinin hesabatlılığının artırılmasına yönəlmiş siyasətlər haqqında məlumat almaq üçün keyfiyyəti müəyyən edən tədqiqatlarının və kritik gender təhlillərinin aparılması tövsiyə olunur (eyni mənbədə: 10). Nəhayət, Komitənin ədalət mühakiməsinin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı tövsiyələrində qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığını ölçən göstəricilərin yaradılması vurğulanır (eyni mənbədə: 8).

1.2.3 Qadınlara qarşı törədilən zorakılıqla mübarizə sahəsində əldə edilən nailiyyətlərin ölçülməsi

Qadınlara qarşı törədilən zorakılıqla mübarizədə dövlət tərəfindən verilən cavab tədbirləri sahəsində əldə edilmiş nailiyyətləri izləmək üçün qiymətləndirmə və ölçü alətləri də hazırlanmışdır. Amerika Dövlətləri Təşkilatı (ADT) "Qadınlara qarşı zorakılığın qarşısının alınması, cəzalandırılması və aradan qaldırılması haqqında Amerikanın dövlətlərarası Konvensiyası"na qoşulma mexanizmi - "Belém do Pará Konvensiyası" (MESECVI) vasitəsilə bu yaxınlarda bu konvensiyanın həyata keçirilməsində üzv dövlətlərin nailiyyətlərini izləmək məqsədilə göstəricilər toplusunu müəyyən etmişdir. Bu topluya "zorakılıqdan azad bir həyat yaşamaq hüququ ilə bağlı ölkə qanunlarına və bu qanunları tətbiq və təbliğ edən institusional mexanizmlərə" (ADT 2013: 7) diqqəti yönəltməklə qadınların ədalət mühakiməsinə çıxış imkanlarını, eləcə də onların üzləşdikləri konkret çətinlikləri ölçmək üçün çərçivədən ibarət olan qadın hüquqlarının həyata keçirilməsi və qorunması üçün uyğun gələn milli qanunvericilik və institusional çərçivələrin mövcudluğunu qiymətləndirən struktur göstəriciləri, konvensiyada nəzərdə tutulmuş konkret hüquqların həyata keçirilməsinə göstərdiyi köməkliyin miqyasını ölçən proses göstəriciləri və "qadınların hüquqlarının təminatına dair Dövlət strategiyalarının, proqramlarının və müdaxilələrin faktiki təsirini ölçməyə səy göstərən" nəticə göstəriciləri (eyni mənbədə) daxildir. Bu göstəricilər toplusundan Belém do Pará Konvensiyasının iştirakçı dövlətləri tərəfindən onun həyata keçirilməsində əldə edilmiş nailiyyətləri

izləmək və hesabat vermək məqsədilə istifadə ediləcəkdir.

Qadınlara qarşı zorakılığın və məişət zorakılığının qarşısının alınması və ona qarşı mübarizə haqqında Avropa Şurasının Konvensiyası (İstanbul Konvensiyası) 1 avqust 2014-cü il tarixində qüvvəyə minmiş və iştirakçı dövlətlərin Konvensiya ilə təmin edilmiş hüquqların həyata keçirilməsində əldə etdiyi nailiyyətləri və onun müddəalarının yerinə yetirilməsinin monitorinq qaydalarını müəyyən etmişdir. Bu məqsədlə müstəqil ekspertlər qurumu olan Qadınlara qarşı zorakılığa və məişət zorakılığına qarşı fəaliyyət üzrə ekspertlər qrupu (QZMZFEQ) yaradılmışdır. Konvensiya iştirakçı dövlətlər üçün tədqiqat aparma və məlumat toplama öhdəlikləri yaradır. Xüsusilə, 11-ci maddədə iştirakçı dövlətlərdən "bu Konvensiyanın əhatə dairəsinə daxil olan zorakılığın bütün formaları ilə bağlı hadisələr haqqında müntəzəm olaraq təfərrüatlı müvafiq statistik məlumat toplamağı" və "bu Konvensiyanın əhatə dairəsinə daxil olan bütün zorakılıq formalarının yayılmasını və meyllərini qiymətləndirmək məqsədilə əhali arasında müntəzəm sorğular keçirməyə çalışmasını" tələb edir (Avropa Şurası, 2016). Bundan əlavə, dövlətlər GREVIO-ya Konvensiyanın icrası ilə bağlı nailiyyətlər haqqında məruzə etməli, konvensiyanın əhatə etdiyi ərazilərdə toplanmış məlumatları təqdim etməlidirlər.⁸

1.3.

Bu hesabatın məqsədi və təşkili

Bu hesabat sözügedən hadisələrin fonunda ədalət mühakiməsi sistemlərinə çatımlılıqda qadınların

üzləşdiyi maneələrə xüsusi diqqət yetirərək hamının məhkəmə sistemlərinə çatımlılığının səviyyəsini qiymətləndirmək üçün mövcud məlumatların toplanması səylərinin və ölçü alətlərinin xəritəsini hazırlamaqla hökumət, vətəndaş cəmiyyəti və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən qəbul edilə biləcək göstəricilər toplusunu təklif etmək məqsədilə ədalət mühakiməsinə çatımlılıq göstəricilərinə dair günün aktual mövzusunun təkmilləşdirilməsi yollarını axtarır.

Hesabatın qalan hissəsi iki əlavə hissəyə bölünüb. II hissə ədalət mühakiməsinə çatımlılığın ölçən mövcud göstəricilərin xəritəsinin hazırlanmasına və təhlilinə həsr olunub. Birinci bölmə göstəricilərin xəritəsinin hazırlanması və tərtib edilməsi üçün əməl edilən metodologiyanı izah edir. 2-ci bölmə isə mənbələr nümunəsindən götürülən ədalət mühakiməsinə çatımlılıq göstəriciləri olan cədvəlləri əhatə edir. 3-cü bölmədə mövcud göstəricilərdəki boşluqlar təhlil edilir, ədalət mühakiməsinə çatımlılığın daha geniş tədqiq edilməsi xüsusi qeyd olunur və 4-cü bölmə isə qadınların çıxış imkanlarına qarşı maneələri daha yaxşı müəyyən etmək və onların ehtiyaclarını qarşılamaq imkanı yaradan yanaşmalara diqqət yönəldilir. Nəhayət, III hissə ədalət mühakiməsinə çatımlılığın xüsusilə qadınlara mənfi təsir edən cəhətlərini, ədalət mühakiməsinə çatımlılıq gender boşluqlarını və ədalət mühakiməsinə çıxış imkanına səy göstərən qadınların üzləşdikləri maneələri əhatə etmək qabiliyyətinə malik göstəricilər səbəti üçün təkliflər yer alır. Bu hissənin 1-ci bölməsində göstəriciləri seçmək və təqdim etmək üçün istifadə olunan metodologiya izah edilir və 2-ci bölmədə isə təklif olunan göstəricilərin siyahısı, eləcə də onların seçilməsi səbəbləri verilir.

ƏDALƏT MÜHAKİMƏSİNƏ ÇATIMLILIĞI ÖLÇƏN MÖVCUD GÖSTƏRİCİLƏRİN QEYDİYYATININ APARILMASI: XƏRİTƏNİN HAZIRLANMASI VƏ TƏHLİL

2.1. Metodologiya

2.1.1 Mənbələr

Beynəlxalq təşkilatlar, vətəndaş cəmiyyəti və hökumətlər tərəfindən istifadə edilən cari göstəricilər haqqında bilik əldə etməklə ədalət mühakiməsi meyarlarına çatımlılığın mövcud vəziyyəti haqqında qeydiyyat aparmaq məqsədilə əmövçud vəziyyəti haçatımlılığı, qiymliliğiniəti haqqında qeydiyyat aparmaq məqsədilə hazırlanmışdır.

Əazırlanmışdır. ti haçatımlılıq göstmlılıqnır. ti haqqında qeydiyyat aparmaq məqsədilə tərəfindən iSözügedən icmal müxtəlif mənbələrdən ibarət olmuşdur, o cümlədən: ölkələrin qanunun aliliyini qiymətləndirmək üçün istifadə edilən qlobal göstəricilər toplusu, işgüzar rəqabət qabiliyyətli, gender bərabərliyi və qadınların s toplusu, işgüzar rəqabəlkədə ev təsərrüfatı və ictimai rəy sorğuları; milli statistika orqanları, məhkəmə statistika idarələri və beynəlxalq konvensiyalar tərəfindən istifadə edilən göstəricilər.

Ədalət mühakiməsinə mövcud çatımlılıq göstəricilərinin geniş sayını və bu imkanların hamı üçün təmin edilməsinin praktiki cəhətdən mümkünsüzlüyü nəzərə alaraq bu tapşırığın məqsədi hərtərəfli siyahını deyil, mövcud göstəricilərin nümunəsini təqdim etməkdən ibarətdir. Bu mənbələr çoxtərəfli (beynəlxalq və regional) təşkilatlar, vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları və milli hökumətlər tərəfindən istifadə edilən ədalət mühakiməsinə çatımlılıq göstəricilərinin balanslaşdırılmış nümunəsini təmin etmək məqsədilə seçilmişdir. Milli hökumətlər tərəfindən istifadə olunan və/yaxud işlənilib hazırlanan göstəricilər (onların milli

statistika idarələri vasitəsilə əldə edilib-edilmədiyindən asılı olmayaraq) regional fərqliliyi təmsil etməlidir. Məzmunu tərəfdaşlar tərəfindən daxil olma və yenidən nəzərdən keçirmək üçün açıq olan bu hesabatın məqsədini nəzərə alaraq, xəritəyə əlavə mənbələr daxil edilə bilər və tərəfdaşlar və maraqlı tərəflərin müvafiq təkliflərinin əlavə edilməsi dəstəklənir.⁹

Xəritənin hazırlanması üçün aşağıdakı mənbələrdən istifadə edilmişdir:

- Afro-barometr;
- Qadınlara qarşı zorakılığın və məişət zorakılığının qarşısının alınması və onlarla mübarizə haqqında Avropa Şurasının Konvensiyası;
- Demografiya və Sağlamlıq Sorğusu (DSS);
- Latın Amerikasını və Karib hövzəsi üçün iqtisadi Komissiyası (LAKHİK) və onun məlumat bazaları və statistik nəşrlər bölməsi (CEPALSTAT);
- Ədalət Mühakiməsinin Səmərəliliyi üzrə Avropa Komissiyası (ƏMSAK – Avropa Şurası)
- Cinayətlərin qarşısının alınması və onlara nəzarət üzrə Avropa İnstitutu, BMT(HEUNI)-nin nəzdində - *Avropanın cinayət və cinayət ədliyyəsi üzrə statistik məlumatlar*, 5-ci nəşr;
- Belém do Pará Konvensiyasına qoşulma mexanizmi (MESECVİ) – “Qadınlara qarşı zorakılığın qarşısının alınması, cəzalandırılması və aradan qaldırılması haqqında Amerikanın dövlətlərarası Konvensiyasına qoşulma mexanizmi, “Belém do Pará Konvensiyasının” icrasının ölçülməsi üçün nailiyyət göstəriciləri, Komitə ekspertləri (CEVİ) tərəfindən 2013-cü il

21 may tarixində qəbul olunmuşdur”

- Fundamental Hüquqlar üzrə Avropa İttifaqı Agentliyi (FHAİA) - “Avropada qadınların rifahına və təhlükəsizliyinə dair sorğu”;
- Global Integrity – Dürüstlük Göstəricisi Hesabatı;
- Monqolustan hökuməti – “Minilliyin İnkişaf Məqsədlərinə nail olmaq, Layihənin gedişatı haqqında beşinci milli hesabat” (2013);
- Milli Statistika İnstitutu – “Annuaire statistique du Cameroun” (2013);
- Ədalət mühakiməsinə çatımlılıq üzrə milli mərkəz – Ədliyyə Mühakiməsi İndeksi;
- Keniya Milli Statistika Bürosu – Keniya üzrə Faktlar və Rəqəmlər 2014;
- Dünya Bankı - Yaşayış Standartlarının Ölçülməsi üzrə Tədqiqat;
- Mərkəzi Statistika Agentliyi, Efiopiya - 2011/12 Kənd yerlərində sosial-iqtisadi sorğu;
- Qana Statistika Xidməti - Qana yaşayış standartlarına dair sorğu, 6-cı dövr (2014);
- Milli Statistika İnstitutu, Qvatemala – milli yaşayış şəraitinə dair sorğu (2000);
- Milli Statistika İdarəsi, Şərqi Timorda yaşayış şəraitlərinə dair sorğu (2007) və Şərqi Timorda yaşayış şəraitlərinə dair müddəti artırılmış sorğu (2008);
- Statistika üzrə Dövlət Agentliyi, Sprska Respublikası Statistika İnstitutu, BiH Federasiyası Statistika İnstitutu - Yaşayış standartlarının ölçülməsi üzrə sorğu (4-cü Dalğa Panel);
- İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı (İƏİT) - Sosial İnstitutlar və Gender İndeksi (SİGI);
- BMT-nin Qanunun Aliliyi Göstəriciləri (UNROLI);
- BMT-nin Gender Statistika;
- Dünya Bankının gender göstəriciləri;
- Ümumdünya Ədliyyə Layihəsi (ÜƏL) Göstəriciləri;
- Qadın, Biznes və Qanun (QBQ).

2.1.2 Göstəricilərin müəyyən edilməsi və təşkili

Nümunəyə daxil edilmiş mənbələrin icmalı ədalət mühakiməsinə çatımlılığa ünvanlanmış göstəriciləri, o cümlədən genderlə bağlı məsələlərə və qadınlar üçün çıxış imkanına qarşı konkret maneələrə hədəflənmiş göstəriciləri müəyyən etmək üçün həyata keçirilmişdir. Bu məqsədlə müəyyən edilmiş göstəricilər 2.1-2.5-dək olan cədvəllərdə əks olunmuşdur. Cədvəl 2.1-də ədalət zəncirinin açılmasını, habelə əsas hüquqlardan və səlahiyyətlərdən başlayaraq məhkəmələrə fiziki,

iqtisadi və intellektual səviyyədə çatımlılıq kimi, eləcə də ədalətli və effektiv proseslərə, hesabatlılığa, şəffaflığa və ədalət mühakimələrində korrupsiyanın aradan qaldırılmasınadək geniş bir siyahını əhatə edərək sözügedən tapşırıqda nəzərdə tutulmuş ədalət mühakiməsinə çatımlılığın geniş təsvirini əks etdirən tematik olaraq 15 meyarda qruplaşdırılmış ədalət mühakiməsinə çatımlılıq göstəriciləri təqdim edilmişdir,

Bu meyarlar aşağıdakılardan ibarətdir:

- hüquqlar və səlahiyyətlər;
- hüquqi yardım və təmsilçilik;
- hüquqi maarifçilik və savadlılıq; hüquq və ədliyyə sistemləri haqqında rəylər və qavrayışlar;
- vətəndaşların üzləşdiyi/tədbir gördüyü məhkəmə qaydasında baxılan məsələlər /nəticələr/cinayət məhkəməsinə cəlb edilməsi;
- ədliyyə orqanlarına inam/məmnunluq;
- ədliyyə orqanlarına çatımlılıq;
- prosedurlar;
- apelyasiya mexanizmləri;
- məhkəmə orqanının müstəqilliyi;
- korrupsiya;
- şəffaflıq və hesabatlılıq;
- məhkəmə qərarlarının icrasının təmin edilməsi;
- məhkəmə sisteminin imkanları;

xüsusi məhkəmələr və prosedurlar; mübahisələrin alternativ həlli.

Cədvəllərdə göstəricilər haqqında aşağıdakı məlumatlar verilir:

- göstəricini hazırlayan/istifadə edən qurum: ədliyyə sistemində çatımlılıq qiymətləndirmək məqsədilə göstəricini hazırlayan və ondan istifadə edən təşkilat, yaxud hökumət;
- məlumat mənbələri: hər bir göstəricinin əsaslandığı məlumatlar, o cümlədən obyektiv (məsələn, inzibati və sahə məlumatları və sənədlərin təhlili) və subyektiv məlumatlar (məsələn, ev təsərrüfatı və ictimai rəy sorğusu, ekspert rəyləri və sorğular);
- göstərici tərəfindən əhatə olunan ədliyyə sektorunun bölməsi: göstərici mülki, cinayət, inzibati konstitusiya məhkəmələrini və qanunları və ya bütün ədliyyə sistemini əhatə edirmi;
- göstəricinin ədliyyə sisteminin töhfələrini, yekunlarını və ya nəticələrini təsvir edirmi və/yaxud qiymətləndirirmi: töhfələr məhkəmə sisteminin fəaliyyət göstərməsinə və xidmətləri təmin

etməsinə imkan verən elementlərdir (məsələn, insan və maddi resurslar, qanunlar, normativlər, prosedurlar, mexanizmlər və təşkilatlar); yekun nəticələr məhkəmə sisteminin dərhal verdiyi nəticələr və xidmətlərdir (məsələn, məhkəmələr tərəfindən qərar çıxarılan işlərin sayı və ya hüquqi yardım xidmətləri göstərən müştərilərin sayı); yekun nəticələr həm də sistemə çatımlılıqda istifadəçilərin münasibətlərinə və imkanlarına təsir göstərən məhkəmə xidmətlərinin son nəticəsidir (məsələn, ədliyyə sisteminə ictimai inam və ədalət mühakimə prosesinin ümumi xərcləri); göstərici ədliyyə sisteminin təklif və ya tələb tərəfinin elementini təsvir edirmi və/ yaxud qiymətləndirirmi: “tələb tərəfi” ədliyyə xidmətlərinin nəzərdə tutulan benefisiarlarına

və ya hüquqların əsaslandığı yanaşmada ədalət mühakiməsinə çatımlılığa, hüquq sahiblərinə aid edilir (yəni, ədliyyə sistemi ilə təmasda olub-olmadığına baxmayaraq vətəndaşların məcbusudur); ədalət mühakiməsinin “təklif tərəfi” isə ədliyyə mexanizmini təşkil edən qanunlar və normativlər, mexanizmlər və təşkilatlardır.

Cədvəl 2.2.-də gender əsaslı zorakılıqla əlaqədar ədalət mühakiməsinə çatımlılıq göstəriciləri öz əksini tapmışdır; Cədvəl 2.3-də diqqət polisə, Cədvəl 2.4-də isə dövlət xidmətlərinə yönəlib. Nəhayət, Cədvəl 2.5-də inzibati məlumatlar toplusuna əsaslanan əvvəlki cədvəllərə daxil edilmiş göstəricilərin siyahısı verilir.

2.2.

Ədalət mühakiməsinə çatımlılığın ölçülməsi üçün mövcud göstəricilərin xəritəsinin hazırlanması

Rəng işarəsi: Ədalət mühakiməsinə çatımlılığın genderlə əlaqəli elementlərə fokuslanan göstəriciləri
 İnzibati məlumatlara əsaslanan göstəricilər

CƏDVƏL2.1.

Ədalət mühakiməsinə çatımlılıq göstəriciləri

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/təklif tərəfi
HÜQUQ VƏ SƏLAHIYYƏTLƏR					
Beynəlxalq sazişlər milli qanunvericilik bazasının bir hissəsini təşkil edir					
Ölkə qanunlarının və normativlərinin beynəlxalq insan hüquqları haqqında sazişlərinə və konvensiyalarına uyğunluğu	Monqolustan hökuməti – “Minilliyin İnkişaf Məqsədlərinə nail olmaq, Layihənin gedişatı haqqında beşinci milli hesabat”. Milli Statistika İdarəsi və İqtisadi İnkişaf Nazirliyi tərəfindən məlumatların təhlili – Yoxsulluğun və MİM-lərin monitorinqi və milli sistemin Milli Statistika İdarəsi ilə birgə ilkin qiymətləndirilməsi (Monqolustan hökuməti, MİM üzrə layihənin gedişatı haqqında hesabat)	Ekspert qiymətləndirməsi	Konstitusiya/ mülki/cinayət/ inzibati	Təhfə	Təklif tərəfi
Bu kateqoriyadakı əlavə göstəricilər haqqında məlumat almaq üçün Cədvəl:2.2-yə baxın. (gender əsaslı zorakılıq göstəriciləri)					
Konstitusiya hüquqları					
Konstitusiyada ayrı-seçkiliyi qadağan edən maddə varmı?	Qadın, Biznes və Qanun (QBQ)	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Konstitusiya	Təhfə	Təklif tərəfi
Konstitusiyada ayrı-seçkiliyi qadağan edən maddə varmı və o, açıq-aşkar gender məsələsini vurğulayırmı?	QBQ	Ekspert sorğusu	Konstitusiya	Təhfə	Təklif tərəfi
Konstitusiya qanun qarşısında bərabərliyi təmin edirmi?	QBQ	Sənəd təhlili	Konstitusiya	Təhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiyaya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/təklif tərəfi
Konstitusiyaya əsasən adət hüququ qanunun etibarlı mənbəyi kimi tanınırmı?	QBQ	Ekspert sorğusu	Konstitusiyaya	Təhfə	Təklif tərəfi
Əgər adət hüququ etibarlı mənbə olarsa və konstitusiyanın ayrı-seçkiliyin qadağan edilməsi və ya bərabərlik haqqında müddəalarını pozarsa etibarsız hesab edilirmi?	QBQ	Sənəd təhlili	Konstitusiyaya	Təhfə	Təklif tərəfi
Şəxsə tətbiq edilən hüquq Konstitusiyaya əsasən qanunun etibarlı mənbəyi kimi tanınırmı?	QBQ	Ekspert sorğusu	Konstitusiyaya	Təhfə	Təklif tərəfi
Şəxsə tətbiq edilən hüquq etibarlı mənbə olarsa və konstitusiyanın ayrı-seçkiliyin qadağan edilməsi və ya bərabərlik haqqında müddəalarını pozarsa,etibarsız hesab edilirmi?	QBQ	Ekspert sorğusu	Konstitusiyaya	Təhfə	Təklif tərəfi
Milli qanunlar və normativlər					
Hüquqi şəxsi/vətəndaşlıq					
Evli olan/evli olmayan bir qadın bir kişi kimi eyni qaydada milli şəxsiyyət vəsiqəsi almaq üçün müraciət edə bilirmi?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Konstitusiyaya	Təhfə	Təklif tərəfi
Evli olan/evli olmayan bir qadın bir kişi kimi eyni qaydada pasport almaq üçün müraciət edə bilirmi?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Konstitusiyaya	Təhfə	Təklif tərəfi
Evli olan/evli olmayan bir qadın bir kişi kimi eyni qaydada uşaqlarına vətəndaşlıq verə bilirmi?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Konstitusiyaya/ mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Evli olan/evli olmayan bir qadın başqa millətdən olan həyat yoldaşına bir kişi kimi eyni qaydada vətəndaşlıq verə bilirmi?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Konstitusiyaya/ mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Evli olan/evli olmayan bir qadın bir kişi kimi eyni qaydada "təsərrüfat başçısı" və ya "ailə başçısı" ola bilirmi?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Konstitusiyaya/ mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Nikah – qanunda					
Qanuni nikah yaşı - Qadınlar və kişilər minimum qanuni nikah yaşlarına malikdirmi	İƏİT SİGİ	Ölkə profili10	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Nikahda olduğu müddətdə valideynlik hüququ- Qadınlar və kişilər nikah dövründə uşağın qanuni qəyyumları kimi hüquqları eynidirmi	İƏİT SİGİ	Ölkə profili	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Boşanma dövründə valideynlik hüququ - Boşandıqdan sonra uşağın üzərində qadınların və kişilərin eyni qanuni qəyyumluq hüququ və himayəçilik hüquqları varmı	İƏİT SİGİ	Ölkə profili	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Evli qadınlardan ərləri tərəfindən onlara itaət etmələri qanunla tələb olunur?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Evli cütlüklər ailənin xərclərinin maliyyələşdirilməsinə dair birlikdə hüquqi məsuliyyət daşıyırlarmı?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Ər-arvad arasında əmlak münasibətləri rejiminin pozulması (yerinə yetirilməməsi) nə deməkdir?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Nikah dövründə əmlakı qanuni olaraq kim idarə edir?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Əgər ər nikah dövründə qanuni olaraq əmlakı idarə edərsə, böyük əməliyyatlar üçün arvadının razılığına ehtiyac varmı?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Ailə evini (əməliyyatlarla əlaqədar) tənzimləyən xüsusi müddəalar varmı?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Qanunda nikah dövründə qeyri-monetar təhflərə qiymət verilməsi nəzərdə tutulurmu?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Nikah – praktikada					
Erkən nikah 15-19 yaşları arasında evlənən qadınların faizi	İƏİT SİGİ	Kəmiyyət məlumatının ikinci dərəcəli mənbələri	Mülki	Nəticə	-
Əmlak – qanunda					
Torpaq sahəsinə çatımlılığın təmin edilməsi - Qanunlar qadınların və kişilərin torpaqdan istifadə, nəzarət və mülkiyyət hüquqlarına bərabər və təhlükəsiz çatımlılığını təmin edirmi?	İƏİT SİGİ	SİGİ ölkə profili	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Daşınar əmlaka çatımlılığın təmin edilməsi - Qanunlar qadınların və kişilərin daşınar əmlakdan istifadə, nəzarət və mülkiyyət hüquqlarına bərabər və təhlükəsiz çatımlılığını təmin edirmi?	İƏİT SİGİ	SİGİ ölkə profili	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Evli olan/evli olmayan kişilər və qadınlar əmlak üzərində bərabər mülkiyyət hüquqlarına malikdirmi?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Əmlak – praktikada					
Yaşayış evinə və ya digər ev/kənd təsərrüfatı və qeyri-kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlara təkbaşına və ya başqası ilə müştərək mülkiyyət hüququ	DSS	Ev təsərrüfatlarında sorğular/cinslər üzrə təfərrüatlı məlumatlar	Mülki	-	Tələb tərəfi

Ədalət mühakiməsinə çatımlılığın genderlə əlaqəli elementlərə fokuslanan göstəriciləri

İnzibati məlumatlara əsaslanan göstəricilər

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiyaya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhffə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Hər hansı evə/kənd təsərrüfatı və qeyri-kənd təsərrüfatı təyinətli torpaqlara mülkiyyət hüquqlarını təsdiqləyən sənədin mövcud olması	DSS	Ev təsərrüfatlarında sorğular/cinslər üzrə təfərrüatlı məlumatlar	Mülki	-	Tələb tərəfi
Respondentin adının mülkiyyət hüquqlarını təsdiqləyən sənəddə olması	DSS	Ev təsərrüfatlarında sorğular/cinslər üzrə təfərrüatlı məlumatlar	Mülki	-	
Vərəsəlik					
Dul qadınların vərəsəlik hüquqları - Dul qadınların və dul kişilərin bərabər vərəsəlik hüquqlarına malik olması	İƏİT SİGİ	SİGİ ölkə profili	Mülki	Təhffə	Təklif tərəfi
Qız övladlarının vərəsəlik hüquqları – Qız övladlarının və oğlan övladlarının bərabər vərəsəlik hüquqlarına malik olması	İƏİT SİGİ	SİGİ ölkə profili	Mülki	Təhffə	Təklif tərəfi
Qız övladlarının və oğlan övladlarının mülkiyyətə bərabər vərəsəlik hüquqları varmı?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Təhffə	Təklif tərəfi
Dul qadınların və dul kişilərin mülkiyyətə bərabər vərəsəlik hüquqları varmı?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Təhffə	Təklif tərəfi
Kreditə çıxış imkanı					
Maliyyə xidmətlərinə çıxış imkanı – Qadınların və kişilərin maliyyə xidmətlərinə bərabər çıxış imkanları varmı	İƏİT SİGİ	SİGİ ölkə profili	Mülki	Təhffə	Təklif tərəfi
Evli olmayan qadın kişi kimi eyni yolla bank hesabı açə bilərmə?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Təhffə	Təklif tərəfi
Kommersiya hüququ					
Evli olan/evli olmayan qadın kişi kimi eyni qaydada müqavilə imzalaya bilərmə?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Təhffə	Təklif tərəfi
Evli olan/evli olmayan qadın kişi kimi eyni qaydada biznesini qeydiyyatdan keçirə bilərmə?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Təhffə	Təklif tərəfi
Hərəkət azadlığı					
İctimai məkana çatımlılıq – Qanunlar qadınların hərəkət azadlığına və ictimai məkana çatımlılığın qarşı məhdudiyyətlər tətbiq edirmə (məsələn, yaşayış yerlərini seçmə, ailələrini və dostlarını ziyarət etmə və ya pasport almaq üçün müraciət etmə imkanlarının məhdudlaşdırılması)?	İƏİT SİGİ	SİGİ ölkə profili	Mülki	Təhffə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Töhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Evli olan/evli olmayan qadın kişi kimi eyni qaydada evdən kənara səfər edə bilirmi?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Töhfə	Təklif tərəfi
Evli olan/evli olmayan qadın kişi kimi eyni qaydada ölkədən kənara səfər edə bilirmi?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Töhfə	Təklif tərəfi
Evli olan/evli olmayan qadın kişi kimi eyni qaydada yaşayış yerini istədiyi kimi seçə bilirmi?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Töhfə	Təklif tərəfi
Əmək hüquqi və əlaqədar səlahiyyətlər					
Evli olan/evli olmayan qadın kişi kimi eyni qaydada işə qəbul ola, yaxud ticarət və ya peşə ilə məşğul ola bilirmi?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Töhfə	Təklif tərəfi
Validəynlik üçün müavinətlər ¹¹ Təqaüdə çıxmaq və müavinətlər İş saatları və sənaye məhdudiyətləri İş yerinin qorunması	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Töhfə	Təklif tərəfi
Yurisdiksiya və prosesual qaydalar					
Qanunvericilik ənənəvi məhkəmələri tanıyırmı?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Konstitusiya/ mülki/cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Qanunvericilik şəxsi məhkəmələri tanıyırmı?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Konstitusiya/ mülki/cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Bir qadının məhkəmədə ifadəsi kişi kimi eyni sübut yükünü daşıyırmı?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki/cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Cinayət qurbanları üçün kompensasiya mövcuddurmu? Hansı növ cinayətlər üçün? Kompensasiyalar nədən ibarətdir?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Hüquqi köməkliyin/məhkəmədə təmsilçiliyin/ hüquqi yardımın mövcudluğu					
Yoxsul şəxsin bir vəkildən, diplomsuz hüquqşünasdan və ya hüquqi yardım mərkəzindən hüquqi məsləhət alması ehtimalı	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki/inzibati	Yekun	Təklif tərəfi
Saxlanılan şübhəli şəxsin polis tərəfindən ilk dəfə saxlanıldığı zaman/həbs-qətimkan tədbiri seçilərkən/məhkəmə icraatı müddətində vəkillə təmin edilməsi ehtimalı nə səviyyədədir?	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Cinayət törətməkdə təqsirləndirilən yoxsul şəxslər üçün dövlət tərəfindən təmin edilən və ya pulsuz vəkillərin sayının yetərsizliyi problemi hansı dərəcədə əhəmiyyət kəsb edir?	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Cinayət	Təsir	Tələb tərəfi
Məhkəmə xərclərini qarşılamaq imkanına malik olmayan təqsirləndirilən şəxslər üçün pulsuz hüquqi yardımın mövcudluğu	UNROLİ (cinayət məhkəməsinə diqqət yetirilməsi)	Ekspert sorğusu	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiyaya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Münaqişədə olan uşaqlar üçün hüquqi yardımın mövcudluğu	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Cinayət törətməkdə təqsirləndirilən imkansız şəxslər üçün qanunda dövlət tərəfindən vəkil yardımı ilə təmin edilməsi nəzərdə tutulur	Global Integrity	Ekspert müsahibəsi	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Cinayət törətməkdə təqsirləndirilən imkansız şəxslər üçün praktikada dövlət tərəfindən vəkil yardımı təmin edilir	Global Integrity	Ekspert müsahibəsi	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Respondentlərin (son beş ildə məhkəmələrdən istifadə etmiş) vəkil yardımından və ya hüquqi məsləhətdən istifadə edib-etmədikləri	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət	Nəticə	Təklif tərəfi
Ödəmə qabiliyyəti olmayan vətəndaşlara xidmət göstərən vəkillərin sayı	Monqolustan hökuməti MİM-lər üzrə Layihənin gedişatı haqqında hesabat	İnzibati məlumatlar	Konstitusiyaya/ mülki/cinayət/ inzibati	Təhfə	Təklif tərəfi
10000 nəfər yoxsul şəxsin payına düşən vəkillərin sayı (ABŞ-ın hər bir ştatında ölçülür və yoxsul olmayan 10000 nəfərin payına düşən vəkillərin sayı ilə müqayisə edilir).	Ədalət Mühakiməsi İndeksi	Kameral təhlil/ ekspert müsahibəsi	Mülki/cinayət/ inzibati	Təhfə	Təklif tərəfi
Hüquqi yardım aşağıdakılara tətbiq edilmir: • Məhkəmədə təmsilçilik? • Hüquqi məsləhət? • İşlərdə: • cinayət işlərində? • qeyri-cinayət işlərində?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Hüquqi yardım məhkəmə xərclərini əhatə edirmi və ya şəxs bu xərclərdən azad edilibmi?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Hüquqi yardım məhkəmə qərarlarının icrası ilə bağlı ödənişlər (məsələn, məhkəmə icraçısı üçün rüsumlar)?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Digər xərclər (məsələn, texniki məsləhətçilərin və ya mütəxəssislərin xidmət haqları, digər peşəkar hüquqşünaslar (notariuslar) və ya səyahət xərcləri üçün hüquqi yardım verilə bilərmə?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Hüquqi yardımın təmin olunduğu məhkəməyə müraciət edilən işlərin sayı	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Məhkəmədə işi qaldırılmamış hüquqi yardım edilən işlərin sayı (hüquqi konsultasiya, yaxud alternativ yollarla həll edilən mübahisələr (AYHM) vasitəsilə icraata alınmayan işlər, yaxud məhkəmədə qaldırılmayan işlər)	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki	Yekun	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiyaya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Töhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Cinayət işlərində kifayət qədər maliyyə vəsaiti olmayan təqsirləndirilən şəxslərə/Zərər çəkmiş şəxslərə pulsuz vəkil yardımı göstərilə bilirmi (və ya bu köməyi dövlət büdcəsi vasitəsilə maliyyələşdirmək mümkündür) və fiziki şəxslər hüquqi yardım sistemi çərçivəsində vəkilləri seçməkdə azaddırımı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Ərizəçiyə hüquqi yardım göstərmək üçün onun gəlirlərinin və əsas vəsaitlərinin qiymətləndirilməsi aparılırmı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Cinayət işlərindən başqa digər işlərdə işin hallarında çatışmazlıq səbəbindən hüquqi yardımdan imtina etmək mümkündürmü (məsələn, əsassız iddialar və ya uğur qazanmaq şansının olmaması) və hüquqi yardımı vermək və ya ondan imtina haqqında qərarı kim qəbul edir?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki	Töhfə	Təklif tərəfi
Ölkədə fəaliyyət göstərən praktik hüquqşünasların, o cümlədən, məhkəmədə öz müştərilərini təmsil edə bilməyən hüquq məsləhətçilərinin cəmi sayı	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Hüquqşünasların məhkəmədə təmsilçilik üzrə inhisarı varmı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki	Töhfə	Təklif tərəfi
Hüquqi peşə necə təşkil olunub? (məsələn, vəkillər kollegiyası vasitəsilə)?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki	Töhfə	Təklif tərəfi
Hüquqşünaslıq peşəsinə yiyələnmək üçün konkret ilkin təlim hazırlığı və/və ya imtahan keçirilirmi?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki	Töhfə	Təklif tərəfi
Xidmət müddətində hüquqşünaslar üçün peşəkar təlim hazırlığını tələb edən məcburi ümumi sistem mövcuddurmumu?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki	Töhfə	Təklif tərəfi
Bəzi hüquqi sahələrdə ixtisaslaşma xüsusi təhsil, ixtisas səviyyələri, xüsusi diplomlar və ya xüsusi səlahiyyətlərlə bağlıdırımı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki	Töhfə	Təklif tərəfi
Vəkillər üçün rüsumların tənzimlənməsi	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki	Töhfə	Təklif tərəfi
Özünü təmsil edən iddiaçılara dəstək göstərmək	Ədalət Mühakiməsi İndeksi	Kameral təhlil/ ekspert müsahibəsi	Mülki/cinayət/ inzibati	Töhfə	Təklif tərəfi
Hüquqşünasların hesabatlılığı					
Keyfiyyət standartlarının tənzimlənməsi	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki	Töhfə	Təklif tərəfi
İntizam prosedurları	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki	Töhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiyaya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Hüquqi yardımın/məhkəmədə təmsilçiliyin keyfiyyəti					
Cinayət törətməkdə təqsirli bilinən şəxslər üçün adətən mövcud olan məhkəmə təmsilçiliyinin keyfiyyəti	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Cinayət törətməkdə təqsirləndirilən yoxsul şəxslər üçün dövlət tərəfindən təmin edilən və ya pulsuz ayrılan vəkillərin səriştəsizliyi problemi nə dərəcədə aktualdır?	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Cinayət	Təsir	Tələb tərəfi
Hüquqi yardım/məhkəmədə təmsilçilik xərcləri					
Adi bir vəkil tərəfindən müştərinə təmsil etmək üçün ödəniləcək rüsum nə qədərdir?	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Bu proses bahalıdır mı?	ÜƏL	Ümumi əhali arasında aparılan anket sorğusu	Mülki	Nəticə	Tələb tərəfi
HÜQUQİ MƏLUMATLANDIRMA VƏ MAARİFLƏNDİRMƏ , QANUNUN VƏ MƏHKƏMƏ SİSTEMLƏRİNİN QAVRANILMASI					
İnsanların mövcud tədbirlərdən xəbəri varmı?	ÜƏL	Ölçülməyib	Mülki	-	Tələb tərəfi
Hökumətin hüquqi mətnlərinin (məsələn, məcəllələr, qanunlar, normativlər), ali məhkəmənin/məhkəmələrin presedent hüquqlarının və digər sənədlərinin (məsələn, yüklənə bilən formalar, onlayn qeydiyyat) ictimaiyyət tərəfindən pulsuz istifadə edilə biləcəyi rəsmi internet saytları/portalları (məsələn, ədliyyə nazirliyi) varmı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Regional və yerli səviyyədə hər hansı mübahisəli məsələnin həlli mexanizmi haqqında məlumat	Qanada yaşayış standartlarına dair sorğu	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət	-	Tələb tərəfi
Məhkəmə sistemində ərazi iddiası irəli sürəkən mülkiyyət hüquqlarını təsdiqləyən rəsmi bir sənədin ən güclü bir iddia olub-olmadığına dair məlumat/qavrayış	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki	-	
Konstitusiyaya əsasən <i>adət</i> prosesinin (mübahisələrin ənənəvi həlli prosesi) müəyyən qaydada olmasına və ya yerli standartlara əsaslandığı səbəbindən milli standartlara uyğun olmadığına dair məlumat/qavrayış	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Qeyri-dövlət sistemi (<i>adət</i>)	-	Tələb tərəfi
Milli qanunvericiliyinə görə bütün ev təsərrüfatı mülkiyyətinin ailə başçısının və ya nikahdan əvvəl qadınlar və ya kişilər tərəfindən əldə edilmiş əmlakın nikah boyunca onların şəxsi nəzarətində olub-olmadığı barədə məlumat/qavrayış	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki	-	Tələb tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Töhə/yeğun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Bəzi hallarda kişinin razılığı olmadan qadınların boşanma imkanı əldə edib-etmədiyi barədə məlumat/qavrayış	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki	-	Tələb tərəfi
Kişilərin və qadınların eyni vəzifə tapşırıqları üçün bərabər əmək haqqı almaq hüququna malik olub-olmadığı barədə məlumat/qavrayış	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki	-	Tələb tərəfi
Yalnız fiziki zorakılığa məruz qalmış qadınlar tərəfindən deyil, həm də təzyiqa və təhlükəyə məruz qalmış qadınlar tərəfindən zorakılıq barədə məlumat vermək imkanının olub-olmadığı barədə məlumat/qavrayış	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Cinayət	-	Tələb tərəfi
İbtidai məktəbdə uşaqların qeydiyyatı zamanı valideynlər tərəfindən doğum və ya xaçaçuran şəhadətnaməsinin təqdim edilib-edilmədiyi barədə məlumat/qavrayış	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/inzibati	-	Tələb tərəfi
Yaxşı xidmətlər müqabilində dövlət qulluqçuları tərəfindən qanuni rüsumlardan əlavə digər ödənişlərin də tələb olunmasının respondentlər tərəfindən məqbul hesab edilib-edilmədiyi qənaətinin olması	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Cinayət	-	Tələb tərəfi
İctimaiyyətdə qanunvericiliyin və əsəyişin qorunub saxlanması vəzifəsinin polisə (ənənəvi lider) və ya kənd rəhbərliyi (chefe de suco) ilə birlikdə ictimaiyyətin özünə aid olub-olmadığı barədə rəy	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	-	-	Tələb tərəfi
Qadınların adət prosesində özləri adından danışmaq bacarığının olması barədə rəy (mübahisələrin ənənəvi həlli mexanizmi)	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	-	-	Tələb tərəfi
Daşınmaz əmlaka dair mülkiyyət hüquqlarını təsdiqləyən sənədin verilməsi prosesinin cəmiyyətdə və ya əks istiqamətdə münafiqəni azaltmağa kömək edib-etməyəcəyinə dair rəy (köhnə problemləri qarışdırmaqla və daşınmaz əmlaka dair saxta iddialar vasitəsilə daşınmaz əmlakın oğurlanması imkanını təklif etməklə)	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/inzibati	-	Tələb tərəfi
Təşkilatlar haqqında ictimaiyyətin məlumatlı olması (o cümlədən məhkəmə, prokurorluq və polis)	Ecuador – Instituto Nacional de Estadísticas Censos – INEC (Ekvador Milli Statistika İnstitutu – MSI) Gobernabilidad, Pobreza subjective araşdırması participacion ciudadana	Sistema Integrado de Encuestas de Hogares (SIEH – Vahid ev Təsərrüfatı Sorğu) – 3-cü dövrə, Mart 2004	Bütün sistem üzrə	Nəticə	Tələb tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
VƏTƏNDAŞLARIN RASTLAŞDIĞI MƏHKƏMƏ QAYDASINDA BAXILAN ƏSAS MƏSƏLƏLƏR/CINAYƏT MƏHKƏMƏSİNDƏ İŞTİRAK/GÖRÜLƏN TƏDBİRLƏR/NƏTİCƏ					
Cəmiyyət daxilində və ya qonşuluqda bölgə və yerli səviyyədə münaqişənin başlıca səbəbləri	Qanada yaşayış standartlarına dair sorğu	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət	-	Tələb tərəfi
Cəmiyyətin üzləşdiyi problemlər (məsələn, şəbəkələr, narkotik maddələrin, alkoqollu içkilərin istifadəsi, fahişəlik, daşınmaz əmlak üzrə münaqişələr, su münaqişələri, sərhəd münaqişələri)	Qvatemalada milli yaşayış şəraitinə dair sorğu (2000)	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	Mülki/cinayət	-	Tələb tərəfi
Cəmiyyətdə törədilən cinayətlər	Qvatemalada milli yaşayış şəraitinə dair sorğu (2000)	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Cəmiyyətdə törədilən cinayətlər və cinayətkarlar	Qvatemalada milli yaşayış şəraitinə dair sorğu (2000)	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Respondentlər tərəfindən cinayət barəsində məlumatların verilib-verilməməsi	Qvatemalada milli yaşayış şəraitinə dair sorğu (2000)	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Cinayət barəsində məlumatların verilməsi hansı nəticəyə gətirib çıxarıb?	Qvatemalada milli yaşayış şəraitinə dair sorğu (2000)	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Cinayət barəsində məlumatların verilməməsi səbəbləri	Qvatemalada milli yaşayış şəraitinə dair sorğu (2000)	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğular)	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Respondentlərin və ya onların ev təsərrüfatlarında hər hansı bir şəxsin digər fiziki şəxslər arasında resurslar, ailə, maliyyə vəsaitləri ilə əlaqədar mübahisələrlə, hökumət tərəfindən qəbul edilən qərarlarla, yaxud digər məsələlərlə üzləşib-üzləşməməsi Qeyd: rast gəlinən hər bir mübahisə üçün respondentlərdən aşağıdakı dəqiqləşdirici sualların verilməsi tələb olunur: • problem nəticəsində əmlaka ziyan dəyibmi • problem nəticəsində bədən xəsarəti baş veribmi • problem ölümlə nəticələnibmi • üzləşdiyi hansı mübahisələr ev təsərrüfatına ən ciddi təsiri göstərib • mübahisənin əsas tərəfi hansı olub • mübahisənin(lərin) qısa təsviri.	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/inzibati/ cinayət	-	Tələb tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Töhfa/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Respondentlər ilk növbədə mübahisənin həllinə harada kömək axtarmışdır? (o cümlədən: ailə üzvləri/qonşu/dost, keşiş, hüquqi yardım qrupu/qeyri-hökumət təşkilatı, <i>chefe de aldeia</i> (kəndin şefi)/ <i>chefe de suco</i> (kəndin rəhbərliyi), adət prosesi, polis, yerli hökumət rəsmisi, əyalət/milli hökumət rəsmisi, məhkəmə rəsmisi, digər) Qeyd: anket sorğusunda respondentlərin digər fiziki şəxsdən/qrupdan kömək istəyib-istəmədiyini soruşan bir dəqiqləşdirici sual verilir.	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət/ inzibati – Dövlət/ qeyri-dövlət sistemi	Nəticə	Tələb tərəfi
Respondent belə bir şəxsi/qrupu nə üçün seçib?	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət/ inzibati – Dövlət/ qeyri-dövlət sistemi	Nəticə	Tələb tərəfi
Mübahisəli məsələ anket sorğunun keçirildiyi müddətdə həll edilibmi?	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət/ inzibati – Dövlət/ qeyri-dövlət sistemi	Yekun	Təklif tərəfi
Mübahisəni kim həll edə bilib?	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət/ inzibati – Dövlət/ qeyri-dövlət sistemi	Yekun	Təklif tərəfi
Mübahisəli məsələni anket sorğusunun respondentinin xeyrinə həll etmək mümkün oldumu?	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət/ inzibati – Dövlət/ qeyri-dövlət sistemi	Nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
Anket sorğusunun respondentinə kompensasiya verilibmi?	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət/ inzibati – Dövlət/ qeyri-dövlət sistemi	Nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
Anket sorğusunun respondentini anket sorğusunun keçirildiyi müddətdə kompensasiyasını ala bilibmi?	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət/ inzibati – Dövlət/ qeyri-dövlət sistemi	Nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
İctimaiyyət arasında məhkəmələrlə/ tribunallarla əlaqə saxlayan respondentlərin sayı (iddiaçılar, respondentlər/müdafiəçilər, şahidlər və ya digər səbəblər)	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət	-	Tələb tərəfi
Polis tərəfindən növünə görə qeydə alınmış cinayətlər (o cümlədən uşaqlara qarşı törədilmiş zorlama, cinsi zorakılıq halları da daxil olmaqla cinsi təcavüz)	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsi statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Cinayət	Yekun	Tələb/Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiyaya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Töhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
2010-cu ildə cinayət törətməkdə şübhəli bilinən şəxslər arasında qadınların, azyaşlıların və əcnəbilərin sayı	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsi statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Cinayət	-	Tələb/Təklif tərəfi
Prokurorluq orqanları tərəfindən araşdırılması aparılmış cinayət işlərinin cəmi sayı (o cümlədən daxil olan, baxılmaqda olan və yekunlaşmış işlər)	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsi statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Cinayət	Töhfə/yekun	Tələb/Təklif tərəfi
Prokurorluq orqanları tərəfindən azyaşlılarla bağlı baxılmış araşdırılması aparılmış cinayət işlərinin cəmi sayı	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsi statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Cinayət	Töhfə/yekun	Tələb/Təklif tərəfi
2010-cu ildə işlənmiş bütün cinayətlərin arasında prokurorluq orqanları tərəfindən qadınlarla və əcnəbilərlə bağlı araşdırılması aparılmış işlərin sayı (vəziyyət üzrə: daxil olan, baxılmaqda olan və yekunlaşmış işlər)	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsi statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Cinayət	Töhfə/yekun	Tələb/Təklif tərəfi
Polis orqanlarının müvəqqəti saxlama təcridxanasında saxlanan şəxslər	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsi statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Cinayət	Yekun	Tələb/Təklif tərəfi
Məhkəmədən əvvəl saxlama yerlərində saxlanan (həbs qətimkan tədbiri seçilmiş) şəxslər	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsi statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Cinayət	Yekun	Tələb/Təklif tərəfi
Məhkum edilmiş şəxslərin cinayətin növü üzrə və təxirə salınmamış azadlıqdan məhrum etmə cəzasının və görülmüş tədbirlərin müddəti üzrə ümumi sayı	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsi statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Cinayət	Yekun	Tələb/Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Cinayətin növü üzrə məhkum edilmiş şəxslər arasında qadınların, azyaşlıların və əcnəbilərin sayı	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsi statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Cinayət	Yekun	Tələb/Təklif tərəfi
Məhkum edilmiş şəxslər arasında məhkəmədən əvvəl saxlama yerlərində saxlanan (ən azı müvəqqəti olaraq) şəxslər	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsi statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Cinayət	Yekun	Tələb/Təklif tərəfi
Həbsxana əhalisi (o cümlədən həbs qətimkan tədbiri seçilmiş şəxslər): STOCK (qadınlar, əcnəbilər, həbs qətimkan tədbiri seçilmiş şəxslər və azyaşlılar üçün ayrıca hesablanır)	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsi statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Cinayət	Nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
MƏHKƏMƏ ORQANLARINA QARŞI İNAM/MƏMNUNLUQ					
Bölgə və yer üzrə mübahisələrin həlli mexanizminə etibar etmə səviyyəsi	Qanada yaşayış standartlarına dair sorğu	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Dövlətin məhkəməsinə getməmək üçün hansı əsas səbəblərin olduğuna dair vətəndaşların əsas fikirləri	Afro-barometr (məlumatlar cinslər üzrə ayrıca verilib)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Vətəndaşların ümumi hüquq normaları çərçivəsində fəaliyyət göstərən məhkəmələrə güvənməsi	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Bütün sistem üzrə	Nəticə	Tələb tərəfi
Vətəndaşların ənənəvi liderlərə güvənməsi	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Bütün sistem üzrə	Nəticə	Tələb tərəfi
Vətəndaşların dini qurumların rəhbərlərinə güvənməsi	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Bütün sistem üzrə	Nəticə	Tələb tərəfi
Dövlət təşkilatlarının və hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyəti haqqında ictimai qavrayış	Monqolustan Hökumətinin MİM-lər üzrə Layihənin gedişatı haqqında hesabat	İctimai qavrayışa dair sorğu	Bütün sistem üzrə	Nəticə	Tələb tərəfi
Ölkəziddə məhkəmə sistemində göstərilən xidmətlərə inamın və/yaxud məmnuniyyətin ölçülməsi üçün peşəkar hüquqşünaslara və məhkəmə istifadəçilərinə yönəlmiş sorğular mövcuddurmu? (bir neçə variant mümkündür) ¹²	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Respondentlər qeyri-zorakı mübahisələrin cəmiyyət (icma) daxilində həll edilməsinin daha yaxşı olduğunu və ya bütün vətəndaşlar üçün rəsmi məhkəmə sisteminin ədalətli olmasının nəzərdə tutulduğunu və onun qeyri-zorakı mübahisələrin həlli üçün ən yaxşı yer olduğunu düşünülürmü?	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Dövlət/ qeyri-dövlət sistemləri	Nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
Respondentlərin yerli təşkilatlardan məmnunluğu (o cümlədən <i>adət</i> prosesi/ ənənəvi rəhbərlər; <i>chefe de aldeia</i> (kəndin şefi)/ <i>chefe de suco</i> (kəndin rəhbərliyi); Ombudsman idarəsi münafişinin həlli imkanları; milli polis; beynəlxalq polis; diplomsuz hüquqşünas/diplomlu hüquqşünas/hüquqi yardım göstərən qeyri-hökumət təşkilatı (QHT); məhkəmələr/ hakimlər, inzibati bölgü vahidi üzrə dövlət məmurları)	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Dövlət/ qeyri-dövlət sistemləri	Nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
Mübahisələrin həlli mexanizmlərinin seçilməsi (ehtimal edilən fikir ayrılıqları üçün)	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət Dövlət/ qeyri- dövlət sistemləri	Nəticə	Tələb tərəfi
Mübahisənin həll prosesindən respondentin məmnunluğu (sual mübahisə ilə üzləşmiş respondentlərə verilir)	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət Dövlət/ qeyri-dövlət sistemləri	Nəticə	Tələb tərəfi
Təşkilatlara inam (məhkəmə orqanları da daxil olmaqla)	Ekvador MSI	Sistema Integra- do de Encuestas de Hogares (SIEH – Vahid ev Təsərrüfatı Sorğu) – 3-cü dövrə, Mart 2004	Bütün sistem üzrə	Nəticə	Tələb tərəfi

MƏHKƏMƏ ORQANLARINA ÇATIMLILIQ

Ümumi					
Son beş il ərzində icma üzvləri hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətə başlamağa və onların fəaliyyətlərini təkmilləşdirməyə ehtiyac duyduqlarını bildirdiləmi	2011/12 Efiopiya kənd yerlərinin sosial-iqtisadi vəziyyətinə dair sorğu	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	Mülki/cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Son beş ildə icma rəhbərləri hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətə başlamağa və ya fəaliyyətlərini təkmilləşdirməyə ehtiyacı müzakirə etmək məqsədilə icmanı təşkil edibləmi	2011/12 Efiopiya kənd yerlərinin sosial-iqtisadi vəziyyətinə dair sorğu	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	Mülki/cinayət	-	Tələb/Təklif tərəfi
Son beş ildə icma üzvləri hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətə başlamağa və ya fəaliyyətlərini təkmilləşdirməyə ehtiyacı qarşılamaq məqsədilə görüş keçiribləmi	2011/12 Efiopiya kənd yerlərinin sosial-iqtisadi vəziyyətinə dair sorğu	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	Mülki/cinayət	-	Tələb tərəfi
Hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətə başlamağa və ya fəaliyyətlərini təkmilləşdirməyə ehtiyacı qarşılamaq məqsədilə icma hansı işləri görmüşdür?	2011/12 Efiopiya kənd yerlərinin sosial-iqtisadi vəziyyətinə dair sorğu	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	Mülki/cinayət	-	Tələb/Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiyaya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Coğrafi/fiziki əlçatımlıq					
Məhkəmə binalarının yerləşdiyi ərazi	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Praktikada bütün vətəndaşlar coğrafi yerləşmə mövqeyindən asılı olmayaraq məhkəməyə müraciət edə bilərlər	Global Integrity	Ekspert müsahibəsi	Mülki/cinayət	Nəticə	Təklif tərəfi
Hüquqi şəxslər hesab edilən məhkəmələrin (inzibati qurumlar) və coğrafi yerləşmə mövqelərinin sayı	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Əlilliyi olan şəxslərə kömək	Ədalət Mühakiməsi İndeksi	Kameral təhlil	Mülki/cinayət/ inzibati	Təhfə	Təklif tərəfi
Xərclər					
Müntəzəm mülki və ya kommərsiya məhkəməsi proseslərində kiçik iddialar və ya kiçik işlər üzrə məhkəmə iddiaların faizinə dair proseslərdə ehtimal edilən xərclər	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Nəticə	Təklif tərəfi
Prosedurlar çox bahalı olduğunun hesab edilməsi	ÜƏL	Ümumi əhali arasında aparılan sorğunun anketi	Mülki	Nəticə	Tələb tərəfi
Məhkəmələrə çıxış imkanı əldə etmək üçün rüsumlar	UNROLİ	İctimai sorğu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Praktikada orta illik gəlir əldə edən vətəndaşlar işə baxılması üçün məhkəməyə müraciət etmək imkanına malikdir.	Global Integrity	Ekspert müsahibəsi	Mülki	Nəticə	Tələb tərəfi
Praktikada adi kiçik pərakəndə müəssisə işə baxılması üçün məhkəməyə müraciət etmək imkanına malikdir.	Global Integrity	Ekspert müsahibəsi	Mülki	Nəticə	Tələb tərəfi
Kiçik iddialara baxan məhkəmədə/sürətli izləmə qaydası ilə kiçik iddianın baxılması üçün minimum xərc (adambaşına düşən gəlirin faizi kimi)	Qadın, Biznes və Qanun	Ekspert müsahibəsi/ sənəd təhlili	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Respondentlər (son beş il ərzində məhkəmələrdən istifadə edən) lazımi xərcləri və rüsumları ödəmək qabiliyyətinə malikdirmi	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Mübahisələrin həlli prosesi üçün nə qədər vəsait xərclənmişdir?	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Dil					
Bir şəxsin bir mübahisəni həll etmək üçün məhkəməyə getməsinə dair qərarına təsir edən amil kimi dildəki maneələrin əhəmiyyəti	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Təsir	Tələb tərəfi
Həbs edilmiş şübhəli üçün tərcüməçilərdən istifadə imkanı	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Cinayət	Yekun	Tələb tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Tərcüməçilərin mövcudluğu Cinayət törətməkdə təqsirləndirilən şəxslərə və cinayət qurbanlarına kömək etmək məqsədilə tərcüməçilərin xidmətlərinə çıxış imkanı mövcuddurmu?	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
"Sertifikatlı" tərcüməçilərə və ingilis dilindən başqa dillərə tərcümə edilmiş məhkəmə formalarının təmin edilməsinə etibarlılıq, əlavə məlumat üçün bu sayta baxın: araşdırması. justiceindex.org/methodology/#sthash.oryhxcDm.dpuf	Ədalət Mühakiməsi İndeksi	Kameral təhlil/ ekspert müsahibəsi	Mülki/cinayət/ inzibati	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmə instansiyası tərcüməçiləri qorunurmu?	ƏMSAK	Ölkə hesabatları	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmə tərcüməçilərinin funksiyası hüquqi normalarla tənzimlənirmi?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Akkreditə olunmuş və ya qeydiyyatdan keçmiş məhkəmə tərcüməçilərinin sayı	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmə prosesləri zamanı məhkəmənin tərcüməsinin keyfiyyətinə dair məcburi qaydalar mövcuddurmu?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmə tərcüməçilərini seçməyə kim cavabdehlik daşıyır?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Məhkəmə proseslərinin vaxtında keçirilməsi					
Mülki işlər üzrə ədalət mühakiməsi lazımsız (əsassız) gecikmələrə məruz qalmır – Müntəzəm mülki və ya kommersiya məhkəmə iddialarında/kiçik iddialarda və ya kiçik işlər üzrə məhkəmələrdə/yerli məhkəmələrdə qərarı/ qətnaməni almaq üçün nə qədər vaxt lazım gələcəkdir?	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Proses	Təklif tərəfi
Bir işin yekunlaşması nə qədər vaxt çəkib?	ÜƏL	Ümumi əhali arasında sorğu	Cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Məhkəmə sisteminin əsassız gecikmələr olmadan cinayət işlərini eşitmək və bağlamaq bacarığı	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Mübahisələrin həlli prosesi nə qədər vaxt aparıb?	Şərqi Timorda yaşayış şəraitinə dair sorğunun müddətinin artırılması (2008)				
Lazımsız (əsassız) gecikmənin ictimaiyyət tərəfindən qavranılması					
Bir mübahisəni həll etmək üçün məhkəməyə getməsinə dair qərarına təsir edən bir amil kimi işin müddətinin əhəmiyyəti	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Təsir	Tələb tərəfi
Mülki və kommersiya məhkəmələrində işin müddəti probleminin ciddiliyi hansı səviyyədədir?	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Proses	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Proseduralar çox yavaş qavranılırmı?	ÜƏL	Ümumi əhali arasında sorğu	Mülki	Proses	Təklif tərəfi
İctimaiyyət məhkəmələrin əsassız gecikmə olmadan cinayət təqibini yekunlaşdırdığını dərk edirmi?	UNROLİ	İctimai sorğu	Cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Respondentlər (son beş ildə məhkəmələrdən istifadə etmiş) iş üzrə məhkəmə araşdırmasının aparılmasında və iş üzrə qərar çıxarılmasında uzun gecikmələr olduğunu məlumat verirmi?	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət	Proses	Təklif tərəfi
PROSEDURLAR					
Məlumatların mürəkkəbliyi və mövcudluğu					
Prosedurların mürəkkəbliyi və çətinliyi insanların mübahisəsini həll etmək üçün məhkəməyə getmək qərarlarına təsir edən bir amil kimi	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Təsir	Tələb tərəfi
Məhkəmə prosedurları barədə məlumat çatışmazlığı insanların mübahisəsini həll etmək üçün məhkəməyə getmək qərarlarına təsir edən bir amil kimi	ÜƏL	Səriştəli respondentlər üçün anket sorğusu	Mülki	Təsir	Tələb tərəfi
Respondentlər (son beş ildə məhkəmələrdən istifadə etmiş) məhkəmə proseslərini və qaydalarını başa düşə bilməmişdirmi?	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Cinayəti qurbanlarını məlumatlandırmaq və onlara kömək etmək üçün ictimai və pulsuz konkret məlumatlandırma sistemi varmı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmə icraatlarının proqnozlaşdırılan vaxt cədvəlləri barəsində aidiyyəti olan tərəflərə məlumat vermək öhdəliyi varmı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmələrin məsuliyyəti					
Məhkəmələrdən yardım almaqda çətinlik	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət	Nəticə	Təklif tərəfi
Şikayət vermək hüququ					
Bir qrup şəxsin hüquqlarını və qanuni maraqlarını qorumaq üçün məhkəməyə müraciət etməyin mümkünlüyü	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
İşin səmərəliliyi və çatışmazlığının idarə edilməsi					
Cinayət işlərindən başqa digər məhkəmə işlərinin sayı, birinci, ikinci və ən yüksək instansiya məhkəmələri üçün: 1 yanvar tarixinə Baxılmaqda olan işlər Daxil olan işlər Yekunlaşmış işlər 31 dekabr tarixinə baxılmaqda olan işlər	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki	Yekun	Tələb/Təklif tərəfi

Ədalət mühəkiməsinə çatımlılığın genderlə əlaqəli elementlərə fokuslanan göstəriciləri

İnzibati məlumatlara əsaslanan göstəricilər

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Cinayət işlərinin sayı, birinci, ikinci və ən yüksək instansiya məhkəmələri üçün: 1 yanvar tarixinə Baxılmaqda olan işlər Daxil olan işlər Yekunlaşmış işlər 31 dekabr tarixinə baxılmaqda olan işlər	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Cinayət	Yekun	Tələb/Təklif tərəfi
Birinci instansiya məhkəmələrinə daxil olmuş və baxılmış mübahisəli boşanma, işdən xaricetmə, müflisləşmə, quldurluq və qəsdən adamöldürmə ilə bağlı işlərin sayı 1 yanvar tarixinə Baxılmaqda olan işlər Daxil olan işlər Yekunlaşmış işlər 31 dekabr tarixinə baxılmaqda olan işlər	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Proses	Tələb/Təklif tərəfi
Məhkəmə icraatının (məhkəmə baxışı üçün ərizə verildiyi tarixdən etibarən) orta hesabla günlər üzrə müddəti (yuxarıda göstərilən işlər üzrə) Apelyasiya verilmiş qərarların %-i Üç ildən artıq müddətə baxılmaqda olan işlərin %-i Birinci instansiyanın orta hesabla müddəti (günlər üzrə) İkinci instansiyanın orta hesabla müddəti (günlər üzrə) Üçüncü instansiyanın orta hesabla müddəti (günlər üzrə) Cəmi prosedurun orta hesabla müddəti (günlər üzrə)	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Proses	Tələb/Təklif tərəfi
2010-cu ildə prokurorluq orqanları tərəfindən qərar çıxarılmış işlər (o cümlədən məhkəmələrə göndərilənlər, baxılmaqdan imtina edilənlər, yaxud məhkəmə təqibi ilə qərar çıxarılanlar)	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsi statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Cinayət qrupu üzrə 2010-cu ildə məhkəmə qarşısına çıxarılmış işlər (zorlama və uşaqlara qarşı zorakılıq halları da daxil olmaqla növünə görə)	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsi statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Məhkəmə qərarlarının icrası/həyata keçirilməsi faizi	Monqolustan Hökumətinin MİM-lər üzrə Layihənin gedişatı haqqında hesabat	İnzibati məlumatlar	Bütün sistem üzrə	Yekun	Təklif tərəfi
Təqvim ilində təqsirləndirilən şəxslərlə əlaqədar məhkum edilmiş şəxslərin nisbəti	Milli Statistika İnstitutu– Annuaire Statistique du Cameroun 2013	Ədliyyə Nazirliyi, 2011-ci ildə Kamerunda insan hüquqlarının vəziyyəti haqqında hesabat	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiyaya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Töhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Təqvim ili üzrə kömək üçün edilən müraciətlər - illik dəyişilir Kömək üçün daxil olmuş müraciətlər Hökmlər qüvvəsini itirmiş və ya azaldılmışdır Şərti hökmlərə yenidən baxılıb	Milli Statistika İnstitutu – Annuaire Statistique du Cameroun 2013	Ədliyyə Nazirliyi, 2011-ci ildə Kamerunda insan hüquqlarının vəziyyəti haqqında hesabat	Cinayət	Töhfə/yekun	Tələb/Təklif tərəfi
Ədalət/ayrı-seçkililiyin olmaması					
Mülki işlər üzrə ədalət mühakiməsi gəlir, gender, etnik mənsubiyyət, dini mənsubiyyət, milliyət, cinsi oriyentasiya və sosial və iqtisadi vəziyyət əsasında ayrı-seçkilikdən azaddır (cəmiyyətdən təcridmə)	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Proses	Təklif tərəfi
Məhkəmələrin qərəzsizliyi - Əhali tərəfindən aşağıdakı kimi başa düşülür: məhkəmələr əhəlinin gəlirindən, irqindən, milli və ya sosial mənsubiyyətindən, cinsindən və dinindən asılı olmayaraq insanlarla ədalətli və qərəzsiz şəkildə davranır	UNROLİ	İctimai qavrayışa dair sorğu	Cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
İctimaiyyət təqib qərarlarının ədalətli, səmərəli və təsirli bir şəkildə qəbul edildiyinə inanırmı?	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Qanunların hakimlər tərəfindən bərabər formada tətbiqi - Hakimlər, təqsirləndirilən şəxsin və ya zərər çəkmiş şəxsin şəxsi və ya etnik xüsusiyyətlərinə əsaslanaraq eyni cinayət üçün fərqli cəzaları tətbiq edirləmi?	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Praktikada cinayət sistemində qərarlar yazılı qanunlara əməl edir	Global İntegrity	Ekspert müsahibəsi	Cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Praktikada məhkəmə qərarları irqçi və ya etnik təmayülün mənfi təsirinə məruz qalmayıb	Global İntegrity	Ekspert müsahibəsi	Mülki/cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Praktikada qadınların məhkəmə sistemindən istifadəyə tam çıxış imkanı var	Global İntegrity	Ekspert müsahibəsi	Mülki/cinayət	Nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
Respondentlər (son beş ildə məhkəmələrdən istifadə etmiş) hakim və ya aşağı rütbəli məhkəmə işçisinin onların hekayələrini dinləmədiklərini bildirib?	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Məhkəmə prosesləri zamanı aşağıda göstərilən müdafiəsiz şəxslər kateqoriyası üçün tətbiq ediləcək xüsusi əlverişli tədbirlər mövcuddurmu: • cinsi zorakılıq/təcavüz qurbanları? • terror qurbanı? • azyaşlılar (şahidlər və ya zərər çəkmişlər)? • məişət zorakılığından zərər çəkmiş şəxslər? • etnik azlıqlar? • əlilliyi olan şəxslər? • azyaşlı cinayətkarlar?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Proses	Təklif tərəfi

Ədalət mühakiməsinə çatımlılığın genderlə əlaqəli elementlərə fokuslanan göstəriciləri

İnzibati məlumatlara əsaslanan göstəricilər

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiyaya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Məhkəmələrin uşaqlarla davranışı					
Təqsirləndirilən şəxslər kimi uşaqların iştirak etdiyi işlərə təyin edilmiş hakimlər xüsusi olaraq uşaqlar üçün nəzərdə tutulmuş prosedurları tətbiq edirlərmə?	UNROLİ	Ekspert sorğusu/ inzibati məlumatlar	Cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Zərərçəkmiş uşaqlar və ya cinayət şahidləri üçün xüsusi prosedurlar - Zərərçəkmiş uşaqlarla və ya cinayət şahidləri ilə bağlı işləri aparmaq üçün məhkəmələr və dövlət ittihamçıları uşaqların ehtiyaclarına uyğun tədbirlər görmüşdür?	UNROLİ	Sənəd təhlili/ inzibati məlumatlar	Cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Qanunla müəyyən edilmiş prinsiplərə uyğun olaraq işin aparılması (hüquqi prosedur)					
Təqsirsizlik prezumpsiyası	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Həbs və həbs qətimkan tədbirinin seçilməsi	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Şübhəliyə işgəncə vermək və onlarla qəddar davranmaq	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
	ÜƏL	Əhalinin ümumi sorğusu			
Şübhəli şəxs qismində saxlanılmış şəxslərin qapalı məhkəmədə ittiham edilməsi ehtimalı	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Şübhəliyə sübutlara tam çıxış imkanının olması	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Şübhəliyə sübutlara qarşı etiraz edə bilirlər	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Təqsirləndirilən şəxslərin və zərərçəkmiş şəxslərin hüquqlarının müdafiəsi - Zərər çəkmiş şəxslərin və təqsirləndirilən şəxslərin hüquqları cinayət məhkəməsi prosesi zamanı kifayət qədər müdafiə edilirmi	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Təqsirləndirilən şəxslərin və zərər çəkmiş şəxslərin hüquqlarına məhkəmə tərəfindən hörmət edilməsi - təqsirləndirilən şəxslərin və zərər çəkmiş şəxslərin hüquqlarının hakimlər və dövlət ittihamçıları tərəfindən necə hörmətlə yanaşıldığına dair ictimai qavrayış	UNROLİ	İctimai qavrayışa dair sorğu	Cinayət	Nəticə	Təklif tərəfi
Cinayət işlərinə dair birinci instansiya məhkəməsində tərəf(lər)in iştirakı olmadan verilən məhkəmə qərarlarının faizi	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhffə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
APPELYASIYA MEXANİZMİ					
Cinayət işləri ilə bağlı verilən qərarlara qarşı etiraz etmək üçün qanunda apelyasiya mexanizmi mövcuddurmu?	Global İntegrity	Ekspert müsahibəsi	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Praktikada apelyasiyalara ağılabatan müddət ərzində baxılır?	Global İntegrity	Ekspert müsahibəsi	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Praktikada vətəndaşlar apelyasiya mexanizmindən münasib qiymətlə istifadə edə bilirlər?	Global İntegrity	Ekspert müsahibəsi	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
MƏHKƏMƏNİN MÜSTƏQİLLİYİ					
Mülki/ cinayət ədliyyəsi hökumətin münasib olmayan təsirindən azaddır: hökumət tərəfindən sonuncunun münasib olmayan təsir ilə üzləşdiyi işlərin %-i	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki/cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Hökumət həmişə ali məhkəmələrin qərarlarına itaət edir?	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki/cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Praktikada milli və yerli məhkəmələr siyasi təsirdən azaddırlar?	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki/cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Hökumətin qərarından məhkəməyə şikayət edən ev sahiblərinin məhkəmədə ədalətli təzminat əldə etmək ehtimalı	ÜƏL	Ümumi ictimai sorğu	Mülki	Nəticə	Təklif tərəfi
İşlərlə bağlı əksər hakimlər tərəfindən hökumətin göstərişinə əsasən qərar çıxarıldığında dair rəy	ÜƏL	Ümumi ictimai sorğu	Mülki	Proses	Tələb/Təklif tərəfi
Ədalət (cinayət) sistemi münasib olmayan təsirdən azaddır	ÜƏL	Ümumi ictimai sorğu	Cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Məhkəmənin müstəqilliyi (vəzifədə qalma müddəti və intizam)	UNROLİ	Sənəd təhlili/ Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Məhkəmə sisteminin müstəqilliyinə dair ictimai qavrayış	UNROLİ	İctimai sorğu	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Məhkəmə sisteminin müstəqilliyi	Qlobal Rəqabətlik Hesabatı	İcra rəhbərliyinin rəy sorğusu	Mülki/cinayət	Təhffə/Proses	Təklif tərəfi
Qanunda, məhkəmə sistemlərinin müstəqilliyi təmin edilir	Global İntegrity	Ekspert müsahibəsi	Mülki/cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Praktikada ölkə üzrə hakimlər siyasi müdaxilədən qorunur	Global İntegrity	Ekspert müsahibəsi	Mülki/cinayət	Təhffə/Proses	Təklif tərəfi
Qanunla ölkə üzrə hakimlər lazımi əsaslandırılma olmadan vəzifədən kənarlaşdırılmaqdan qorunur	Global İntegrity	Ekspert müsahibəsi	Mülki/cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Hakimlər/dövlət ittihamçıları qeyri-müəyyən dövr (yəni, "ömrü boyu" və ya qanuni pensiya yaşına qədər) üçün vəzifəyə təyin edilir? Əgər belədirsə, hansı istisna hallar var?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Hakim/dövlət ittihamçısı onun razılığı olmadan başqa bir məhkəməyə keçirilə bilərmi: • intizam səbəblərinə görə? • təşkilati səbəblərə görə? • digər səbəblərə görə?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Hakimlər/dövlət ittihamçıları üçün sınaq müddəti varmı, əgər belədirsə, onun müddəti nə qədərdir?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Əgər hakimlərin vəzifədə qalma müddəti qeyri-müəyyən dövr üçün müəyyən edildikdə (ƏMSAK anket sorğusunun 121-ci sualına bax), bu mandatın müddəti nə qədərdir (illərlə)? Onu yeniləmək mümkündürmü?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Prokurorluq xidmətlərinin statusu: • müstəqil? • ədliyyə nazirinin səlahiyyətləri altında?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
KORRUPSIYA					
Rüşvətخورluq					
Hakimlərə, məhkəmə heyətinə, kommersiya arbitrlərinə və əmək müfəttişlərinə rüşvət verilməsi	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Nəticə	Təklif tərəfi
Hakimlər, aşağı rütbəli məhkəmə işçiləri, məhkəmə heyəti və əmək müfəttişləri tərəfindən rüşvət tələb edilmə ehtimalı	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Nəticə	Təklif tərəfi
Hakim və məhkəmə məmurlarının mülki və iqtisad məhkəmələrində korrupsiyanın ciddiliyi	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Nəticə	Təklif tərəfi
Məhkəmə prosesini sürətləndirmək üçün insanlar hansı müddətlərdə rüşvət, qeyri-rəsmi ödənişlər və ya digər "şirinliklər" ödəməlidir?	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Nəticə	Təklif tərəfi
	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət	Nəticə	Təklif tərəfi
Korrupsiya qavrayışı					
İnsanların hakimə, dövlət ittihamçısına və ya digər məhkəmə heyətinə rüşvət verərək ittihamdan çəkinmək, yaxud daha yüngül cəza ala bilmək fikrinə əhali inanırmı?	UNROLİ	İctimai sorğu	Cinayət	Nəticə	Tələb/Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfa/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Hakimlərin və məhkəmə məmurlarının korrupsiyaya uğramasının vacibliyi insanların mübahisəsini həll etmək üçün məhkəməyə getmək qərarlarına təsir edən bir amil kimi	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Təsir	Tələb/Təklif tərəfi
Hakimlərin əksəriyyətinin verdiyi qərarların şəxsi maraqların güclü olmasına söykənməsi haqqında fikir	ÜƏL	Ümumi əhali arasında ictimai rəylər	Mülki	Nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
Vətəndaşların hakim və aşağı rütbəli məhkəmə işçilərinin korrupsiyaya qurşandığını düşünməsi	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Mülki/cinayət	Proses	Tələb/Təklif tərəfi
Vətəndaşların polis işçilərinin korrupsiyaya qurşandığını düşünməsi	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Siyasi təşkilatlarda, məhkəmə və hüquq-mühafizə orqanlarında korrupsiya qavrayışı	Monqolustan hökuməti MİM-lər üzrə Layihənin gedişatı haqqında hesabat	İctimai rəy sorğusu	Konstitusiya/ mülki/cinayət/ inzibati	Nəticə	Tələb tərəfi
Korrupsiyaya dair ictimai qavrayış	Ekvador MSI	Sistema Integrado de Encuestas de Hogares (SIEH – Vahid ev Təsərrüfatı Sorğu) – 3-cü dövrə, Mart 2004	Bütün sistem üzrə	Nəticə	Tələb tərəfi
Şəxsi maraqların qeyri-münasib (lazımsız) təsiri					
Güclü şəxsi maraqların qeyri-münasib (lazımsız) təsiri Son ildə hakimlər tərəfindən sübutların vicdanla qiymətləndirilməsini və mövcud qanunvericiliyi əks etdirən işlərin % -i Son ildə tərəflərdən birinin, yaxud korrupsiya nəticəsində lazımsız təzyiqin təsirinə məruz qalmış yekun qərarla bağlı işlərin %-i	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Yekun	Təklif tərəfi
Polis, hərbi, dövlət ittihamçıları və cəza hakimləri qeyri-münasib (lazımsız) təsirdən azaddırlar	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu/ ümumi əhali arasında ictimai rəy	Cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Praktikada ötən il korrupsiya işləri ilə bağlı hökm çıxarmış heç bir hakimə fiziki xəsarət yetirilməyib/öldürülməyib	Global Integrity	Ekspert müsahibəsi	Cinayət	Nəticə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiyaya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhffə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
ŞƏFFAFLIQ VƏ HESABATLILIQ					
Cinayət işləri üzrə məhkəmə proseslərinə ictimaiyyətin çıxış imkanı	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Hakimlərə qarşı şikayətlər barədə məlumatların ictimaiyyət üçün açıq olması	UNROLİ	Sənəd təhlili	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Məhkəmə xərcləri barədə məlumatların ictimaiyyət üçün açıq olması	UNROLİ	Sənəd təhlili	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Dövlət ittihamçıları barədə iddia qaldırılan özbaşınalıq hallarının araşdırılması	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Hakimlər barədə iddia qaldırılan özbaşınalıq hallarının araşdırılması	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Hakimlər ciddi özbaşınalıq hallarına yol verdiklərinə görə vəzifədən kənarlaşdırılır, yaxud onlara qarşı digər intizam tənbehi tədbirləri görülür	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Dövlət ittihamçıları ciddi özbaşınalıq hallarına yol verdiklərinə görə vəzifədən kənarlaşdırılır, yaxud onlara qarşı digər intizam tənbehi tədbirləri görülür	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Dövlət ittihamçıları üçün fəaliyyətə nəzarət sistemi mövcuddur	UNROLİ	Sənəd təhlili	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Hakimlər üçün fəaliyyətə nəzarət sistemi mövcuddur	UNROLİ	Sənəd təhlili	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Yanlış qərara görə pozulmuş hüquqların bərpasını təmin etmək imkanı	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Korrupsiya halları barədə məlumatlandırma tezliyi	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Hakimiyyət orqanları korrupsiya barədə məlumat aldıqdan sonra hərəkətə keçibmi	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Korrupsiya barədə məlumat verən vətəndaşlar qisas və ya digər mənfəi aqibətə məruz qalırmı?	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Cinayət	Nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
Məhkəmə işçilərinin korrupsiyası barədə məlumat verməməsinin əsas səbəbləri	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Cinayət	Nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
Qanunda ölkə üzrə hakimlərə işlərin paylanması üçün şəffaf və obyektiv bir sistem mövcuddur	Global Integrity	Ekspert müsahibəsi	Mülki/cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Aşağıdakı hallarda istifadəçilərə kompensasiya vermək üçün bir sistem mövcuddurmu? • məhkəmə prosesinin həddən artıq vaxt çəkməsi • məhkəmə qərarlarının icra edilməməsi? • yanlışlıqla həbs cəzası? • yanlışlıqla təqsirləndirilmə?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Məhkəmə sisteminin fəaliyyəti ilə bağlı şikayətlərin verilməsi üçün ölkə səviyyəsində və ya yerli səviyyədə prosedur varmı və bu prosedura hansı hakimiyyət orqanı cavabdehdir?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmə sisteminin fəaliyyəti ilə bağlı təmin edilməmiş şikayətlərin sayı və istifadəçilərə verilmiş kompensasiyanın miqdarı (12 aylıq dövr üzrə)	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Məhkəmələrin və məhkəmə sisteminin fəaliyyətinə dair statistik məlumatların toplanmasına cavabdeh olan ixtisaslaşmış bir təşkilat varmı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Bu təşkilat İnternetdə hər bir məhkəmənin fəaliyyətinə dair statistikanı dərc edirmi?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Ayrı-ayrı məhkəmələrdən illik fəaliyyət hesabatlarını hazırlamaq tələb edilirmi?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Aşağıdakı hallarla əlaqədar məhkəmələr daxilində məhkəmə fəaliyyətinin müntəzəm nəzarət sistemi varmı: • daxil olan işlərin sayı? • verilmiş qərarların sayı? • təxirə salınmış işlərin sayı? • proseslərin müddəti?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmə fəaliyyəti üçün məhsuldarlıq və keyfiyyət göstəriciləri varmı və əgər varsa, əsas dörd göstəricilər hansılardır?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Hər bir hakim üçün təyin edilmiş kəmiyyət yönümlü fəaliyyət hədəfləri (məsələn, ay ərzində baxılmalı olacaq işlərin sayı) varmı və bu hədəfləri kim müəyyənləşdirir?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmə səviyyəsində kəmiyyət yönümlü fəaliyyət hədəfləri varmı və bu hədəfləri kim müəyyənləşdirir?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmələrin fəaliyyətini qiymətləndirməyə kim cavabdehdir?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Bütün məhkəmə sistemi üçün keyfiyyət standartları müəyyən edilibmi? (Məhkəmə sistemi və/yaxud məhkəmə keyfiyyəti siyasəti üçün keyfiyyət sistemləri var)?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Bu keyfiyyət standartlarına söykənən ixtisaslaşmış məhkəmə heyətiniz varmı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiyaya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Aşağıdakı səbəblərə görə əgəlabatan müddət ərzində yerinə yetirilməmiş və ya baxılmamış işlərin monitorinqini aparırsınız: • mülki işlər? • cinayət işləri?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət/ inzibati	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmə prosesləri zamanı gözləmə müddətinin monitorinqini aparırsınız?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Qiymətləndirmə planı – əvvəlcədən razılaşıdırılmış səfər planı əsasında məhkəmələrin ümumi (rəvan) fəaliyyətini qiymətləndirmək üçün bir sistem varmı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Respublika prokurorluğunun fəaliyyətinin monitorinqi və qiymətləndirilməsi üçün bir sistem varmı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Tərəflərdən biri hakimin qərəzsiz olmadığı qənaətinə gəldiyi təqdirdə hakimə qarşı effektiv şəkildə etiraz etmək üçün prosedür varmı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
İl ərzində uğurlu nəticə vermiş etirazların sayı	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyasının işlərin müddəti və icra edilməməsi barədə 6-cı maddəsinə dair işlər	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Hakimlərə/dövlət ittihamçılara qarşı intizam icraatı başlatmaq səlahiyyəti kimə (məsələn, vətəndaşlar, ombudsman, icra hakimiyyəti) verilib?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Hakimlərin/dövlət ittihamçılarının üzərində hansı hakimiyyətin intizam səlahiyyəti var?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Hakimlərə/dövlət ittihamçılara/hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşlarına qarşı tətbiq olunan intizam icraatlarının sayı (cəmi və özbaşınalığın növü üzrə) və elan edilmiş sanksiyaların sayı (cəmi və sanksiyanın növü üzrə)	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
QƏRARLARIN EFFEKTİV İCRASI					
Qərarların effektiv icrası ciddi problem yaradıb?	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Yekun	Təklif tərəfi
Bir qərarı icra etmək və müntəzəm mülki və kommərsiya məhkəməsi, kiçik iddialar və ya kiçik işlər üzrə məhkəmə vasitəsilə ödəniş və ya kompensasiyanı almaq nə qədər vaxt çəkir?	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Yekun	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Praktiki hallarda qərarın icrası nə qədər vaxt çəkmişdir?	ÜƏL	Ümumi əhali arasında ictimai rəylər	Mülki	Yekun	Təklif tərəfi
Praktikada məhkəmə qərarları dövlət tərəfindən icra olunur	Global Integrity	Ekspert müsahibəsi	Mülki/cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
İcra prosedurlarının işlənməsi	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
İcra prosedurlarının səmərəliliyi	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
İcra xidmətlərinin keyfiyyəti və hesabatlılıq	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
POTENSİAL					
İnsan resursları					
Qadın hakimlərin faizi	UNROLİ	İnzibati məlumatlar	Cinayət/mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
	UNODC		Cinayət/mülki	Təhfə	
	Dünya Bankı Gender Statistika	Heç bir məlumat yoxdur	Cinayət/mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Konstitusiyaya məhkəməndəki hakimlərin sayı və Konstitusiyaya Məhkəməndə qadın hakimlərin sayı	QBQ	Ekspert sorğusu/ inzibati məlumatlar	Konstitusiya	Təhfə	Təklif tərəfi
Baş hakim qadındırımı?	QBQ	Ekspert sorğusu/ inzibati məlumatlar	Konstitusiya	Təhfə	Təklif tərəfi
Ən yüksək və ya ali məhkəmədə olan qadın hakimlərin faizi	LAKHİK	İnzibati məlumatlar/ məhkəmə statistika	Konstitusiya	Təhfə	Təklif tərəfi
Hakimlərin səriştəsi (bacarıqları və bilikləri)	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Dövlət ittihamçıların səriştəsi (bacarıqları və bilikləri)	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Müdafiə tərəflərinin səriştəsi (bacarıqları və bilikləri)	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Cinsi mənsubiyyət üzrə aşağıdakı məhkəmələrdə fəaliyyət göstərən peşəkar hakimlərin sayı: • birinci instansiya məhkəmələri • ikinci instansiya məhkəmələri • ali məhkəmələr	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiyaya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Cinsi mənsubiyyət üzrə məhkəmə sədrlərinin (peşəkar hakimlər) sayı	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmələrdə təsadüfi hallarda iştirak edən və ona uyğun məvəcib alan peşəkar hakimlərin sayı	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Əmək haqqı ödənilməyən, lakin xərcləri sadə bir şəkildə qarşılanan qeyri-peşəkar hakimlərin sayı	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Hakimlər üçün məhkəmələrdə işləyən qeyri-hakim işçilərin sayı, cinsi mənsubiyyət üzrə	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Cinsi mənsubiyyət üzrə dövlət ittihamçılarının sayı: • birinci instansiya məhkəmələri • ikinci instansiya məhkəmələri • ali məhkəmələr	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Prokurorluq orqanları rəhbərlərinin sayı, cinsi mənsubiyyət üzrə	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Prokurorluq orqanlarında çalışan işçilərin sayı (dövlət ittihamçıları olmayan)	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Prokurorluq orqanının əməkdaşları (toplam)	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsinin statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Aşağı rütbəli məhkəmə işçilərinin və hakimlərin kadr üzrə paylanması	Kenya Faktlar və Rəqəmlər 2014	İnzibati məlumatlar	Mülki/cinayət/ konstitusiyaya/ inzibati	Təhfə	Təklif tərəfi
İşəgötürmə					
Hakimlər/dövlət ittihamçıları işə necə götürülür?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Hakimlərin/dövlət ittihamçıların işə götürülməsi qaydası çərçivəsində gender bərabərliyinin təmin edilməsi üçün konkret müddəalar varmı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
• Hakimlərin/dövlət ittihamçıların işə götürülməsi və namizədliyi üçün hansı orqan səlahiyyətli və həmin orqanlar: • yalnız hakimlərdən ibarət olan hakimiyət orqanıdır? • yalnız qeyri-hakimlərdən ibarət olan hakimiyət orqanıdır? • yalnız hakimlərdən və qeyri-hakimlərdən ibarət olan hakimiyət orqanıdır?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Hakimlərin/dövlət ittihamçılarının vəzifədə irəli çəkilməsinə hansı orqanın səlahiyyəti çatır?	ƏMSAK	Ölkə hesabatları	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Hakimlərin/dövlət ittihamçılarının vəzifədə irəli çəkilməsi qaydası çərçivəsində gender bərabərliyinin təmin edilməsi üçün konkret müddəalar varmı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Hakimlərin/dövlət ittihamçılarının vəzifədə irəli çəkilməsi üçün hansı prosedurlardan və meyarlardan istifadə olunur?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Hakimlərin/dövlət ittihamçılarının fəaliyyətinin keyfiyyətə fərdi qiymətləndirilməsi sistemi varmı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Təlim-tədris hazırlığı					
Hakimlər/dövlət ittihamçıları üçün məcburi/fakültativ (seçim üzrə)təlimlər, məsələn: • ilkin təlim (məsələn, hüquq məktəbində təhsil almaq, məhkəmədə tədris təcrübəsi keçmək) • iş yerində ümumi təlim • ixtisaslaşdırılmış şöbələr (məsələn, iqtisadi və ya inzibati məsələlər üzrə hakim/mütəşəkkil cinayətkarlıq üzrə prokuror) üçün iş yerində təlim • məhkəmədə idarəetmə şöbələri (məsələn, məhkəmə sədri/prokurorluq orqanının rəhbəri, menecer) üçün iş yerində təlim • məhkəmələrdə kompüter vasitələrinin istifadəsi üçün iş yerində təlim	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Təlimlərin keçirilmə tezliyi	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Hakimlər və/yaxud dövlət ittihamçıları üçün dövlət təhsili müəssisələriniz varmı? Əgər varsa, belə təşkilatın (ların) büdcəsi nə qədərdir?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Hakimlər və/yaxud dövlət ittihamçıları üçün bu cür təhsil müəssisələrində ilkin təlim keçirilmirsə, onlar işə götürülür və onlara təlim hazırlığı necə keçirilir?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Kompensasiya					
Hakimlərin/dövlət ittihamçılarının məvacibləri və müavinətləri	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Hakimlər/dövlət ittihamçıları işlərini digər şöbələrlə birləşdirə biləmi?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhsuldarlıq üçün mükafatlar: Hakimlər qərarların verilməsi ilə əlaqədar olaraq kəmiyyət məqsədlərinin yerinə yetirilməsinə görə mükafatlar alırlar (məsələn, müəyyən bir müddət ərzində verilmiş qərarların sayı)?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiyaya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Material ehtiyatları					
Ədliyyə sektorunun büdcəsi - illik dəyişiklik	Milli Statistika İnstitutu – Annuaire Statistique du Cameroun 2013	Ədliyyə Nazirliyi, 2011-ci ildə Kamerunda insan hüquqlarının vəziyyəti haqqında hesabat	Bütün sistem üzrə	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəməyə verilən maddi resurslar yetərlidirmi?	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Dövlət ittihamçıları ifadələri qeydə almaq, sübutları qoruyub saxlamaq və baxılmaqda olan işləri və məhkəmə dinləmələrinin tarixlərini izləmək üçün maddi resurslara malikdirmi?	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmə qeydlərinin keyfiyyəti	UNROLİ	Sahə məlumatları	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Təqib qeydlərinin keyfiyyəti	UNROLİ	Sahə məlumatları	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmələrdə istifadə edilən kompüter avadanlıqları və telekonfrans xidmətləri	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
İnzibati və idarəetmə potensialı					
Məhkəmələrin strateji planlaşdırılması və büdcənin təşkili potensialı	UNROLİ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Dövlət ittihamçılarının strateji planlaşdırılması və büdcənin təşkili potensialı	UNROLİ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmələrin inzibati sistemləri	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Dövlət ittihamçılarının inzibati sistemləri	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
XÜSUSİ MƏHKƏMƏLƏR/PROSEDURLAR					
Kiçik iddialara baxan məhkəmə/sürətli izləmə qaydası varmı və kiçik iddianın baxılması üçün maksimum xərc (adambaşına düşən gəlirin faizi kimi) nə qədərdir?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Birinci instansiya (hüquqi şəxslər) ixtisaslaşmış məhkəmələrin (yaxud konkret məhkəmə hökmlərinin (qərarlarının)) sayı	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Aşağıdakı işlərlə bağlı birinci instansiya məhkəmələrinin (coğrafi məkanlar) sayı: • kiçik tələblər üçün borcların alınması • işdən azad olunma • quldurluq * respondentlərdən kiçik iddiaların anlayışını izah etmək xahiş olunur	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Təcili məsələlər üçün xüsusi prosedurlar varmı? • mülki işlər? • cinayət işləri? • inzibati işlər?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət/ inzibati	Təhfə	Təklif tərəfi
Aşağıdakılar üçün sadələşdirilmiş prosedurlar varmı? • mülki işlər (kiçik mübahisələr)? • cinayət işləri? • (kiçik cinayətlər) inzibati işlər?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət/ inzibati	Təhfə	Təklif tərəfi
Bu sadələşdirilmiş prosedurlar üçün hakimlər yazılı order ilə birgə şifahi qərar verə bilərmə və tam əsaslandırılmış qərarları verə bilərlərmi?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət/ inzibati	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmələr və hüquqşünaslar işlərə baxılması üçün tədbirlər (yəni, vəkillərin öz yekun nəticələrini təqdim etməsi üçün vaxt çərçivələri barədə və dinləmə tarixi barədə faylların və qərarların təqdim olunması) barədə razılaşmalar əldə edə bilərmə?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki/cinayət/ inzibati	Təhfə	Təklif tərəfi
MÜBAHİSƏLƏRİN ALTERNATİV HƏLLİ (MAH)					
Əlçatımlılıq (xərcləri)					
Kommersiya arbitraj mexanizmlərinin gözlənilən dəyəri (iddianın %-i qədər)	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Qərəzsizlik					
MAH qərəzsizdir	ÜƏL	Ölçülməyib	Mülki	Yekun	Təklif tərəfi
MAH qeyri-münasib (lazımsız) təsirdən azaddır					
Kommersiya arbitrləri tərəfindən rüşvət tələbi ehtimalı	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Yekun	Təklif tərəfi
MAH effektivdir və əsassız gecikmələrə məruz qalmır					
Praktikada, əgər kompensasiyanın verilməsi barədə qərar milli arbitraj komissiyası tərəfindən verilərsə, o halda, yerli məhkəmələr vasitəsilə kompensasiyanın verilməsi üçün (məsələn, ödənişi almaq) qərarın icrasına nə qədər vaxt lazımdır?	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Proses	Təklif tərəfi
Praktikada, əgər kompensasiyanın verilməsi barədə qərar beynəlxalq arbitraj komissiyası tərəfindən verilərsə, o halda, yerli məhkəmələr vasitəsilə kompensasiyanın verilməsi üçün (məsələn, ödənişi almaq) qərarın icrasına nə qədər vaxt lazımdır?	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Proses	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbəyi	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Praktikada kommersiya arbitraj mexanizmindən istifadə edərək qərarı əldə etmək nə qədər vaxt çəkəcəkdir?	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Proses	Təklif tərəfi
Praktikada hər hansı bir qərar və ya razılaşma əldə edildikdən sonra kommersiya arbitraj mexanizmindən istifadə etməklə qərarın icrası üçün nə qədər vaxt lazımdır?	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Proses	Təklif tərəfi
Məhkəmə sistemi məhkəmə vasitəçiliyi prosedurlarını nəzərdə tuturmu?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Vasitəçilik hansı işlərdə məcburidir?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmə vasitəçiliyi prosedurları üçün hüquqi yardım almaq imkanı varmı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Hüquqi mediasiya (məhkəmə vasitəçiliyi) təcrübəsinə malik akkreditə edilmiş və ya qeydiyyatdan keçmiş vasitəçilərin sayı	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmə vasitəçiliyi prosedurlarının sayı, işin növünə görə	ƏMSAK	Ölkə hesabatı/ inzibati məlumatlar	Mülki	Yekun	Təklif tərəfi
Hüquqi sistem aşağıdakı ADR-i nəzərdə tuturmu: • məhkəmə vasitəçiliyindən başqa digər vasitəçilik? • arbitraj? • barışdırma? • digər MAH?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Mülki	Proses	Təklif tərəfi
QƏRARLARIN EFFEKTİV İCRASI					
Əgər kompensasiyanın verilməsi barədə qərar milli arbitraj komissiyası tərəfindən verilərsə, dövlət qurumuna qarşı qaldırılmış kompensasiyanın verilməsi barədə qərarın tətbiqi ehtimalı	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Nəticə	Təklif tərəfi
Əgər kompensasiyanın verilməsi barədə qərar beynəlxalq arbitraj komissiyası tərəfindən verilərsə, dövlət qurumuna qarşı qaldırılmış kompensasiyanın verilməsi barədə qərarın tətbiqi ehtimalı	ÜƏL	Səriştəli respondent üçün anket sorğusu	Mülki	Nəticə	Təklif tərəfi

CƏDVƏL2.2.

Gender əsaslı zorakılıq – Ədalət mühakiməsinə çatımlılıq göstəriciləri

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Konstitusiya / cinayət/mülki qanunvericilik/məhkəmələr	Töhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/ Təklif tərəfi
HÜQUQ VƏ SƏLAHIYYƏTLƏR					
Xüsusi olaraq, məişət zorakılığı ilə mübarizə haqqında qanunvericilik varmı?	QBQ	Ekspert sorğusu/ sənəd təhlili	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Məişət zorakılığı ilə mübarizə haqqında qanunvericilik qadınları nikahsız intim əlaqələrdən qoruyurmu?	QBQ	Sənəd təhlili	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Məişət zorakılığı ilə mübarizə haqqında qanunvericilik mənəvi, fiziki, maliyyə və cinsi zorakılıqla əlaqədar müddəaları əhatə edirmi?	QBQ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Məişət zorakılığı ilə mübarizə haqqında qanunlar – qanunvericilik bazası qadınların məişət zorakılığından hüquqi mühafizəsini təklif edirmi?	İƏİT SİGİ	SİGİ ölkə profili	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Zorakılıq (zorlama) əleyhinə qanunlar – qanunvericilik bazası qadınların zorlanma əleyhinə hüquqi mühafizəsini təklif edirmi?	İƏİT SİGİ	SİGİ ölkə profili	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Cinsi qısnama haqqında qanunlar – qanunvericilik bazası qadınların cinsi qısnamadan hüquqi mühafizəsini təklif edirmi?	İƏİT SİGİ	SİGİ ölkə profili	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Aşağıdakı hallara görə məsuliyyəti tətbiq edən qanunların mövcudluğu: psixoloji və cinayət zorakılığı, təcavüz məqsədli təqib etmə, cinsi zorakılıq, o cümlədən zorlama (o cümlədən həyat yoldaşı/partnyor tərəfindən törədildikdə), məcburi nikah, qadın sünnəti, məcburi abort və məcburi sterilizasiya, cinsi qısnama, o cümlədən sözügedən cinayətlərə cəhd etmək, yardım etmək və təhrik etmək	Qadınlara qarşı zorakılığın və məişət zorakılığının qarşısının alınması və onlarla mübarizə haqqında. Avropa Şurasının Konvensiyası. (İstanbul Konvensiyası) Maddələr 33-41	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Zərəçəkmiş əməli törətmiş şəxs arasında olan münasibətin xüsusiyyətindən asılı olmayaraq qadınlara qarşı yuxarıda müəyyən edilmiş zorakılığın bütün formalarına görə məsuliyyəti tətbiq edən qanunların mövcudluğu	İstanbul Konvensiyası, Maddə 43	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
QADINLARLA QARŞI ZORAKILIQLA MÜBARİZƏ VƏ ONUN QARŞISININ ALINMASI ÜÇÜN PROSESSUAL MÜDDƏALAR					
Tərəflər bu Konvensiyanın əhatə dairəsinə daxil olan bütün zorakılıq formaları ilə əlaqədar istintaq və məhkəmə proseslərinin əsassız gecikmə olmadan aparılmasını və cinayət təqibinin bütün mərhələlərində zərəçəkmişin hüquqlarının nəzərə alınmasını təmin etmək üçün zəruri qanunvericilik tədbirləri və ya digər tədbirlər görürlər	İstanbul Konvensiyası, Maddə 48	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
İstanbul Konvensiyasına uyğun olaraq cinayət əməllərinin səmərəli istintaqının və təqibinin həyata keçirilməsini təmin etmək üçün qanunvericilik və digər tədbirlər mövcuddur	İstanbul Konvensiyası, Maddə 48	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Konstitusiya / cinayət/mülki qanunvericilik/ məhkəmələr	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Məsul hüquq mühafizə orqanlarının İstanbul Konvensiyasının əhatə dairəsinə daxil olan bütün zorakılıq formalarına qarşı zərərçəkmişlər üçün müvafiq və təxirəsalınmaz müdafiə təklif etməklə dərhal və lazımı şəkildə cavab verməsini təmin etmək üçün qanunvericilik və ya digər tədbirlər mövcuddur	İstanbul Konvensiyası, Maddə 50	-	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Zorakılıqdan zərər çəkmiş qadınlar, onların uşaqları və onların şahidləri üçün mühafizə tədbirlərini icra edən və onların təhlükəsizliyinə təminat verən mexanizmləri təmin edən məhkəmə prosesinin mövcudluğu. Bu mexanizmlərə aşağıdakılar daxildir: vəsaitlərin köçürülməsi qadınların xilas edilməsi mexanizmləri şəxsiyyət dəyişiklikləri şahidin qorunması ölkəni tərk etmək üçün təhlükəsiz davranışlar etibarlı istiqamətləndirmə şəbəkələri qəza xəbərdarlığı düymələri	Belém do Pará Konvensiyasına qoşulma mexanizmi (MESECVI) Ekspertlər Komitəsi (CEVI)	-	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Səhiyyə nazirliklərinin və ya nəzarət orqanlarının səhiyyə sistemi istifadəçilərinin şikayətlərini almaq hüququ	MESECVI/CEVI	-	Cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Ədliyyə sistemi ilə əlaqədar istifadəçilərdən şikayət almaq üçün konkret mexanizmin mövcudluğu	MESECVI/CEVI	-	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Konstitusiya yardımının mövcudluğu (<i>amparos</i> , qoruyucu tədbirlər, saxlanılma)	MESECVI/CEVI	-	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
İstintaq və məhkəmə prosesinin bütün mərhələlərində zərərçəkmişlərin hüquq və araqlarını və o cümlədən onların şahid kimi xüsusi ehtiyaclarını müdafiə etmək üçün aşağıdakılar da daxil olmaqla, zəruri qanunvericilik və digər tədbirlər mövcuddur	İstanbul Konvensiyası, Maddə 56	-	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Səlahiyyətli orqanlara təcili qadağanedici əmrləri vermək səlahiyyəti verilir	İstanbul Konvensiyası, Maddə 52	-	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
hər hansı mülki və ya cinayət mühakiməsi icraatında zərərçəkmişin keçmiş seksual həyatı və davranışı ilə bağlı dəlillərdən istifadəyə ancaq müvafiq və zəruri olduğu hallarda icazə verilməsini təmin etmək üçün qanunvericilik və digər tədbirlər mövcuddur	İstanbul Konvensiyası, Maddə 54	-	Cinayət və mülki	İstanbul Konvensiyası, Maddə 53	-
Müvafiq orqanlarda istintaqlar və təqiblər zamanı ölümlə riskinin, vəziyyətin ciddiliyinin və təkrarlanan zorakılıq riskinin, odlu silah daşması və ya odlu silahlardan istifadəyə çıxışının olması faktının nəzərə alınmasını və əlaqələndirilmiş təhlükəsizlik və dəstəyin göstərilməsini təmin etmək üçün prosedurlar mövcuddur	İstanbul Konvensiyası, Maddə 51	-	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Konstitusiya / cinayət/mülki qanunvericilik/ məhkəmələr	Töhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Zorakılıq əməlləri ilə bağlı məhkəmə prosesində prosesual təminatların mövcudluğu: məhkəmənin müstəqilliyi və qərəzsizliyi ağlabatan vaxt tərəflərin bərabərliyi (res judicata) bir dəfə həll olunmuş işin təkrar ekspertizasının yolverilməzliyi prinsipi qərarlardan yuxarı məhkəmələrə apelyasiya şikayəti	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Qadınlara qarşı cinsi zəmində törədilmiş zorakılıq cinayətləri, feminisid və qadınların zorakılıqla öldürülməsi haqqında cinayət işinin istintaq protokollarının mövcud olması	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
İstanbul Konvensiyasında nəzərdə tutulan cinayət əməlləri ilə bağlı icraatın hətta zərərçəkmişin öz ifadə və ya şikayətini geri götürdüyü halda davam etdirilməsini təmin etmək üçün qanunlar və prosedurlar mövcuddur	İstanbul Konvensiyası, Maddə 55	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Barışdırma, vasitəçilik, cəzaların icrasının təxirə salınması, sınaq, fürsətdən yararlanma, cəzalara dair danışıqların aparılması və qadınlara qarşı törədilmiş zorakılıq əməllərinin məhkəmədən kənar formada həllinə yönəldilmiş digər halları açıq-aydın şəkildə qadağan edən qanunvericiliyin mövcud olması	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
İstanbul Konvensiyanın əhatə dairəsinə daxil olan bütün zorakılıq formaları ilə əlaqədar vasitəçilik və barışdırma daxil olmaqla məcburi alternativ mübahisə həlli proseslərini qadağan etmək üçün müddəaların mövcud olması	İstanbul Konvensiyası, Maddə 48	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Qurbanın və ya üçüncü şəxslərin müraciəti və ya vəzifə borcu (ex officio) əsasında inzibati və/yaxud məhkəmə prosesindən əvvəl və proses zamanı qoruyucu tədbirlər haqqında qanunvericiliyin mövcudluğu	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Zorakılıqdan zərər çəkmiş yerli, kəndli qızların və yeniyetmələrin, yaşlı qadınların və ahıl qadınların mədəniyyətlərarası tarixçələrini nəzərə alaraq qorunması üçün qanunvericiliyin və sürətli hazırlıq mexanizmlərinin mövcud olması	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Qadınlara qarşı zorakılıq əməlləri və məişət zorakılığı törətmiş şəxslərə qarşı müvafiq mülki hüquqi müdafiə vasitələrinin mövcudluğu	İstanbul Konvensiyası, Maddə 29	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Cərimənin ödənilməsi göstərişi verildikdə cinayət əməlini törətmiş şəxsin zərərçəkmişə qarşı maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirmə imkanına xüsusi diqqət göstərilməsini təmin etmək üçün prosedurların mövcudluğu	İstanbul Konvensiyası, Maddə 48	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi

Ədalət mühakiməsinə çatımlılığın genderlə əlaqəli elementlərə fokuslanan göstəriciləri

İnzibati məlumatlara əsaslanan göstəricilər

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Konstitusiya / cinayət/mülki qanunvericilik/ məhkəmələr	Töhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Qadınlara qarşı zorakılıq və məişət zorakılığından zərərçəkmişlər üçün kompensasiya hüququnun mövcudluğu	İstanbul Konvensiyası, Maddə 30	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Tərəflər qəyümlüq və uşaqlara baş çəkmək hüquqlarını müəyyənləşdirərkən zorakılıq hallarının (İstanbul Konvensiyasının müəyyən etdiyi) nəzərə alınmasını təmin etmək üçün qanunvericilik və ya digər tədbirlərin mövcudluğu	İstanbul Konvensiyası, Maddə 31	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Məcburi surətdə bağlanmış nikahların zərərçəkmişin üzərinə əsassız maliyyə və ya inzibati yük qoymadan ləğv edilə və ya pozula bilməsini təmin etmək üçün müddələrin olması.	İstanbul Konvensiyası, Maddə 32	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
İstanbul Konvensiyasında nəzərdə tutulmuş cinayət əməlləri üzərində geniş daxili yurisdiksiyanın (ərazi və personal) təmin edən müddələrin mövcud olması	İstanbul Konvensiyası, Maddə 44	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
İstanbul Konvensiyasında nəzərdə tutulmuş cinayətə görə məhkum edilmiş şəxslərin ekstradisiyasının məhz milli mənsubiyyətinə görə həyata keçirilmədiyini təmin edən müddələrin mövcudluğu	İstanbul Konvensiyası, Maddə 44	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
İstanbul Konvensiyasında nəzərdə tutulmuş cinayət əməllərinin cəzalandırılması üçün səmərəli, mütənasib və çəkirdici cinayət cəzalarının mövcudluğu	İstanbul Konvensiyası, Maddə 44	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
<i>Uşaq şahidlərin müdafiəsi və onlara dəstək üçün müddələrin mövcudluğu</i>	İstanbul Konvensiyası, Maddə 26	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
İstanbul Konvensiyasının əhatə dairəsinə daxil olan zorakılıq əməlləri barəsində səlahiyyətli təşkilat və orqanlara məlumat verməyə həvəsləndirmək üçün tədbirlərin mövcudluğu	İstanbul Konvensiyası, Maddə 27	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Milli qanunvericilikdə müəyyən mütəxəssislər üçün nəzərdə tutulan məxfilik qaydalarının İstanbul Konvensiyasının əhatə dairəsinə daxil olan zorakılıq əməlləri barədə səlahiyyətli təşkilat və ya orqanlara məlumat verilməsi üçün maneə təşkil etmədiyini təmin etmək üçün tədbirlər görülür	İstanbul Konvensiyası, Maddə 28	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
QADINLARA QARŞI ZORAKILIQIN QARŞISININ ALINMASI VƏ ONUNLA MÜBARİZƏ ÜÇÜN TƏŞKİLAT VƏ XİDMƏTLƏRİN MÖVCUDLUĞU					
Məişət zorakılığı ilə bağlı işlərə baxan ixtisaslaşmış məhkəmə, yaxud qayda varmı?	QBQ	Ekspert sorğusu	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Şikayətləri almaq üçün agentliklərin sayı və yeri	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Konstitusiya / cinayət/mülki qanunvericilik/ məhkəmələr	Töhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Zorakılıqdan azad bir yaşamaq hüququ ilə əlaqədar öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə bağlı şikayətlərin verilməsi üçün inzibati qurumların mövcudluğu	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Zorakılıqdan zərər çəkmiş qadınlar üçün ixtisaslaşmış ictimai və ya dövlət tərəfindən dəstəklənən məhkəmədə təmsilçilik xidmətlərinin mövcudluğu	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Zərər çəkmiş qadınlar üçün ölkə üzrə pulsuz telefon xətlərinin mövcudluğu	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
İstanbul Konvensiyasının əhatə dairəsinə daxil olan bütün zorakılıq formaları ilə əlaqədar məxfi və ya anonimliyin qorunması yolu ilə bütün ölkə miqyasında müraciət edən şəxslərə gecə-gündüz (7/24) təmənnasız məsləhət verən telefon yardım xətləri	İstanbul Konvensiyası, Maddə 24	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Qurbanları, xüsusilə qadınları və onların uşaqlarını təhlükəsiz yaşayış yeri ilə təmin etmək üçün münasib, asanlıqla çıxış əldə edilə bilən sığınacaqların yaradılması	İstanbul Konvensiyası, Maddə 23	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Zorakılıqdan azad bir yaşamaq hüququnu qorumaq üçün pulsuz və hərtərəfli hüquqi xidmətlərin mövcudluğu	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Qüvvədə olan qanunvericiliyə müvafiq olaraq mədəniyyətlərarası tarixi nəzərə almaqla yerli, kəndli qızlar və yeniyetmələr, yaşlı qadınlar və ahlil qadınlar üçün nəzərdə tutulmuş pulsuz və hərtərəfli hüquqi xidmətlərin mövcudluğu	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmələrdə, apelyasiya məhkəmələrində və ali məhkəmədə ofisin, məruzəçilik və ya digər növ xüsusi qurumun mövcudluğu	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Dövlətlərin milli qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş şərtlər daxilində zərərçəkmişlər üçün hüquqi yardım və pulsuz hüquqi məsləhət hüququ təmin edilməsi	İstanbul Konvensiyası, Maddə 57	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Zorakılıq qurbanlarının zorakılığın nəticələrindən sağlamlasını asanlaşdıran xidmətlərin və tələb olunarsa, hüquqi və psixoloji məsləhətləşmə, maliyyə yardımı, sığınacaq təmin olunma, təhsil, təlim və iş tapmaqda yardım kimi xidmətlərin mövcudluğu	İstanbul Konvensiyası, Maddə 20	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Qurbanların səhiyyə və sosial xidmətlərə çıxışını və xidmətlərin lazımı resurslarla təchiz etmək, mütəxəssislərin qurbanlara kömək etmələri üçün təlimləndirilməsini və müvafiq xidmətlərə yönləndirilməsini təmin etmək	İstanbul Konvensiyası, Maddə 20	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Konstitusiya / cinayət/mülki qanunvericilik/ məhkəmələr	Töhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Qurbanlara təxirəsalınmaz, qısa və uzun müddətli peşəkar yardım xidmətləri, o cümlədən bütün zorakılıq qurbanı olan qadınlar və onların uşaqları üçün peşəkar yardım xidmətləri mövcuddur	İstanbul Konvensiyası, Maddə 22	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Qurbanlara tibbi müayinə, məhkəmə- tibbi ekspertizasının keçirilməsi, travma hallarında yardımın və məsləhət xidmətinin göstərilməsini təmin etmək məqsədi ilə kifayət sayda münasib, əlçatan zorlama- böhran və ya cinsi zorakılıq mərkəzlərinin mövcud olması	İstanbul Konvensiyası, Maddə 25	-	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
MAARİFLƏNDİRMƏ					
Qadınlara qarşı zorakılığın qarşısının alınması və onunla mübarizə təşkilatları/xidmətləri haqqında qadınların maarifləndirilməsi	Fundamental Hüquqlar Agentliyi – Avropada qadınların rifahı və təhlükəsizliyinə dair sorğu	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Qadınlara qarşı zorakılığın qarşısının alınması üzrə reklam kampaniyaları haqqında qadınların maarifləndirilməsi	Fundamental Hüquqlar Agentliyi – Avropada qadınların rifahı və təhlükəsizliyinə dair sorğu	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Qadınlara qarşı zorakılıqların qarşısının alınması və ya məişət zorakılığı ilə bağlı işlərdə qadınların mühafizəsi haqqında öz ölkələrində qanun və siyasi təşəbbüslər haqqında qadınların maarifləndirilməsi	Fundamental Hüquqlar Agentliyi – Avropada qadınların rifahı və təhlükəsizliyinə dair sorğu	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	-	Tələb tərəfi
İstanbul Konvensiyasının əhatə dairəsinə daxil olan bütün zorakılıq formalarının müxtəlif təzahürləri, onların uşaqlara təsirləri və bu cür zorakılığın qarşısını almağın zəruriliyi haqqında məlumatlılığı və onların dərk edilməsini artırmaq məqsədilə müntəzəm surətdə və bütün səviyyələrdə maarifləndirmə kampaniyalarının və ya proqramlarının həyata keçirilməsi tezliyi	İstanbul Konvensiyası, Maddə 13	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	-	Tələb tərəfi
İstanbul Konvensiyasının əhatə dairəsinə daxil olan zorakılıq əməllərinin qarşısını almaq üçün mövcud olan tədbirlər haqqında məlumatların ictimaiyyət arasında geniş yayılması	İstanbul Konvensiyası, Maddə 13	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Müvafiq olduqda, qadınlarla kişilər arasında bərabərlik, stereotiplərə məruz qalmayan gender rolları, qarşılıqlı hörmət, şəxslərarası münasibətlərdə münafişlərin qeyri- zorakı yolla həlli, qadınlara qarşı gender əsaslı zorakılıq və şəxsi toxunulmazlıq hüququ kimi məsələlərlə bağlı tələbələrin inkişaf edən imkanlarına uyğunlaşdırılmış tədris materiallarının təhsilin bütün səviyyələrində rəsmi tədris kurikulumuna daxil edilməsi və bu prinsiplərin qeyri-rəsmi təhsil müəssisələrində, o cümlədən idman, mədəniyyət və istirahət obyektlərində və kütləvi informasiya vasitələrində təşviq edilməsi	İstanbul Konvensiyası, Maddə 14	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Qurbanlar mövcud dəstək xidmətləri və hüquqi tədbirlər haqqında onların başa düşdükləri dildə lazımi və vaxtında məlumat alır	İstanbul Konvensiyası, Maddə 13	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	-	Tələb tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Konstitusiya / cinayət/mülki qanunvericilik/ məhkəmələr	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Qurbanların tətbiq olunan regional və beynəlxalq fərdi/kollektiv şikayət mexanizmləri haqqında məlumatlı olmasını və onlardan istifadə edə bilməsi	İstanbul Konvensiyası, Maddə 21	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	-	Tələb tərəfi
VƏTƏNDAŞ CƏMIYYƏTİNİN/MONİTORİNG, NƏZARƏT VƏ DƏSTƏK MÜƏSSİSƏLƏRİNİN ROLU					
Monitorinq və nəzarət təşəbbüslərində iştirak edən vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının, o cümlədən, xüsusilə fərqli etnik mənsubiyyətə malik qızlarla və yeniyetmələrlə, yaşlı qadınlarla və ahıl qadınlarla, Afro-nəsillərlə, kəndlilərlə, əlilliyi olan şəxslərlə, cinsi mənsubiyyətinə görə şəxslərlə, mühacirlərlə, qaçqınlarla, məcburi köçkünlərlə və ya azadlıqdan məhrum olmuş şəxslərlə iş aparan təşkilatların sayı və xüsusiyyətləri	MESECVİ/CEVİ	-	-	Təhfə	-
Qadınlara qarşı zorakılıq və femisid ilə bağlı cinayət işlərində məsləhətçilər, yaxud iddiaçılar qismində iştirak edən vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının sayı və xüsusiyyətləri	MESECVİ/CEVİ	-	-	Təhfə	-
Hökumət və qeyri-hökumət təşkilatlarının və məişət zorakılığı məsələləri ilə məşğul olan məsləhətçilərin İstanbul Konvensiyasına əsasən müəyyən edilmiş cinayət əməlləri ilə əlaqədar aparılan istintaq və məhkəmə prosesləri zamanı istək əsasında zərərçəkmişlərə yardım və/və ya dəstək göstərmə imkanı	İstanbul Konvensiyası, Maddə 55	-	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
MƏHKƏMƏ SİSTEMİNƏ ÇATIMLILIQ					
Haqqında məlumat verilməmiş zorakılıq hadisələrinin səviyyəsi: qadınların yaş qrupundakı ümumi sayına bölünməklə son 12 ay ərzində müxtəlif formada zorakılığa məruz qalan və bu zorakılıq hadisələri barəsində məlumat verməyən qızların və yeniyetmələrin, yaşlı qadınların və ahıl qadınların sayı	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Polisin zorakılıq əməlləri barəsində şikayət verən qadınların sayı	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Telefon xətləri vasitəsilə ədliyyə xidmətindən istifadə edən şəxslərin sayı	MESECVİ/CEVİ	-	-	-	Tələb tərəfi
Səlahiyyətli milli insan hüquqları qurumları tərəfindən zorakılıq əməlləri ilə əlaqədar alınmış, araşdırılmış və həll edilmiş şikayətlərin sayı	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Yekun/nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
Məhkəmədə pulsuz təmsilçilik xidmətlərinin istifadəçilərinin sayı (istər dövlət, istərsə də özəl, dövlət subsidiyaları ilə və ya subsidiyaları olmadan)	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Yekun	Tələb tərəfi
Təşkilatlarda fəvqəladə alətlər paketinə çıxış imkanı olan qızların və yeniyetmələrin, yaşlı qadınların və ahıl qadınların sayı	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Yekun/nəticə	Tələb tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Konstitusiyaya / cinayət/mülki qanunvericilik/məhkəmələr	Təhfə/yekun/nəticə/ təsir/proses	Tələb/Təklif tərəfi
Cinsi qısnamadan zərər çəkmiş qadınlar insident haqqında danışibmi və ya kiməsə məlumat veribmi? (o cümlədən, <i>digər məsələlərlə yanaşı</i> polis, zərərçəkmişlərə yardım təşkilatları və vəkillər)	Fundamental Hüquqlar Agentliyi – Avropada qadınların rifahı və təhlükəsizliyinə dair sorğu	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Cinsi qısnama hadisələri ilə əlaqədar qadınların istiqamətləndiyi fiziki şəxslər/ təşkilatlardan əldə edilmiş cavabların qənaətbəxş olması	Fundamental Hüquqlar Agentliyi – Avropada qadınların rifahı və təhlükəsizliyinə dair sorğu	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Cinsi qısnama hadisələri haqqında heç kimə məlumat verməmə səbəbləri	Fundamental Hüquqlar Agentliyi – Avropada qadınların rifahı və təhlükəsizliyinə dair sorğu	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Polis respondentlərin məruz qaldığı cinsi zorakılıq hadisələri ¹³ ilə tanış olubmu?	Fundamental Hüquqlar Agentliyi – Avropada qadınların rifahı və təhlükəsizliyinə dair sorğu	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Respondentlərin cinsi zorakılığa məruz qaldıqları hadisələrlə əlaqədar polis ilə əlaqə saxlamadıqlarının səbəbləri	Fundamental Hüquqlar Agentliyi – Avropada qadınların rifahı və təhlükəsizliyinə dair sorğu	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Respondentlərin cinsi zorakılıq hadisələrinə məruz qaldıqdan sonra ehtiyac duyduqları məlumat, məsləhət və dəstək	Fundamental Hüquqlar Agentliyi – Avropada qadınların rifahı və təhlükəsizliyinə dair sorğu	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Cinsi zorakılıq hadisələrinə məruz qalan respondentlər bu barədə hər hansı bir şəxsə danışdıblarmı və/ yaxud xəstəxanalar, həkimlər/səhiyyə müəssisələri, sosial xidmətlər, qadın sığınacaqları, zərərçəkmişlərə dəstək təşkilatları, kilsə/dini təşkilatlar və ya hüquqi xidmətlər/hüquqşünaslar da daxil olmaqla müəyyən təşkilatlarla əlaqə saxlayıblarmı?	Fundamental Hüquqlar Agentliyi – Avropada qadınların rifahı və təhlükəsizliyinə dair sorğu	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Sözündən təşkilatlardan kömək istəməməyin səbəbi	Fundamental Hüquqlar Agentliyi – Avropada qadınların rifahı və təhlükəsizliyinə dair sorğu	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Məhkəmədə ittiham irəli sürülməsi və ya məhkum edilməsi cinsi zorakılıqdan zərər çəkmiş şəxslərə zorakılığın nəticələrini aradan qaldırmağa kömək edirmi?	Fundamental Hüquqlar Agentliyi – Avropada qadınların rifahı və təhlükəsizliyinə dair sorğu	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Hər hansı bir gender əsaslı zorakılıqla üzləşmiş respondentlər nə vaxtsa kömək üçün müraciət etməyə səy göstəribmi?	DSS	Ev təsərrüfatlarının sorğu/ cinslər üzrə təfərrüatlı məlumatlar	Cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Hər hansı bir gender əsaslı zorakılıqla üzləşmiş respondentlər kömək üçün müraciət etməyə səy göstəriblərsə, onlar haraya gediblər?	DSS	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Konstitusiya / cinayət/mülki qanunvericilik/ məhkəmələr	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Qurbanların tətbiq olunan regional və beynəlxalq fərdi/kollektiv şikayət mexanizmləri haqqında məlumatlı olmasını və onlardan istifadə edə bilməsi	İstanbul Konvensiyası, Maddə 21	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	-	Tələb tərəfi
ƏDLİYYƏ SİSTEMİNİN GENDER ƏSASLI ZORAKILIĞA QARŞI CAVAB TƏDBİRİ					
Səlahiyyətli milli insan hüquqları qurumları tərəfindən zorakılıq əməlləri ilə əlaqədar alınmış, araşdırılmış və həll edilmiş şikayətlərin sayı	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Yekun/nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
Qadınlara qarşı zorakılıqla bağlı işlərdə məlumat verilmiş cinayətin növü və/yaxud zorakılığın növü ilə nisbətdə verilmiş mühafizə orderlərinin faizi	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Belém do Pará Konvensiyasından istifadə edən və ona daxil edilmiş qərarlar və hökmlər	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Məişət zorakılığı və yaxud məişət zorakılığının hər hansı digər növü (fiziki, cinsi, psixoloji, patrimonial, iqtisadi, institusional, siyasi, iş yeri, cinsi qısnama, siyasi qısnama, obstetrik və s.) üzrə məhkəmə hökmlərinin və ya qərarların sayı (cins, yaş, irqi, etnik mənsubiyyət və sosial-iqtisadi vəziyyət üzrə bölünmüş)	MESECVİ/CEVİ	-	Mülki/cinayət/ inzibati	Yekun	Təklif tərəfi
Zərəçəkmiş şəxslərin təzminatına aid qərar və ya hökmlərin sayı və təzminatın növü	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Prosesin vəziyyətinə görə istintaq orqanına qadınlara qarşı zorakılıq, onun müxtəlif təzahürləri və qadınların zorakılıqla qətlə yetirilməsi ilə əlaqədar məlumat verilən işlərin sayı və faizi: • tədqiqat • ittiham • məhkəmə qərarları • baxılmaqdan imtina edilmiş • arxivləşdirilmiş	MESECVİ/CEVİ	-	Mülki/cinayət/ inzibati	Yekun	Təklif tərəfi
Cinayət işləri üzrə məhkəmələr (cari və ixtisaslaşmış) tərəfindən müxtəlif cinayət növləri (qadınlara qarşı zorakılıq, femisid, femisidə cəhd) üzrə baxılmış işlərin (məhkumetmə və/yaxud bəraət) sayı və faizi	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Zorakılıqdan zərər çəkmiş qadınlara təzminat, yaxud zorakılıqla qətlə yetirilmiş qadınlarla bağlı işlərdə zərər çəkmiş şəxslər üçün əlavə təminatlar haqqında ədliyyə sistemində fəaliyyət göstərən ədliyyə qurumlarına məlum olan işlərin sayı və faizi	MESECVİ/CEVİ	-	Mülki/cinayət	Təhfə	Tələb tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Konstitusiyaya / cinayət/mülki qanunvericilik/ məhkəmələr	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Hesabatların sayı ilə müqayisədə qadınlara qarşı zorakılığa görə məhkumetmə cəzalarının sayı	MESECVI/CEVI	-	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Son 12 ayda femisiddən zərər çəkmiş şəxslərin sayı (yaşına, ailə vəziyyətinə, ölüm səbəbinə və coğrafi yerinə görə)	MESECVI/CEVI	-	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Qeydə alınmış işlərlə müqayisədə son 12 ayda təqib edilən və həbs cəzası verilmiş femisidə bağlı işlərin cinayət təqibinin sayı	MESECVI/CEVI	-	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Zorakılıqdan zərər çəkmiş yerli, kəndli qızlar və yeniyetmələr, yaşlı qadınlar və ahıl qadınlarla bağlı həll edilmiş işlərin sayı	MESECVI/CEVI	-	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Cinsi qışnəmə hadisələrinin hesabatları/ şikayətləri rəsmi tədbirlə müşayiət olunurmu	Fundamental Hüquqlar Agentliyi – Avropada qadınların rifahı və təhlükəsizliyinə dair sorğu	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Respondentlərin cinsi zorakılığa məruz qaldığı hadisələrlə əlaqədar polisə saxladığı əlaqədən məmnunluqları və narazılıqları	Fundamental Hüquqlar Agentliyi – Avropada qadınların rifahı və təhlükəsizliyinə dair sorğu	Qadınlara dair ictimai sorğu	Cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Qabaqlayıcı müdaxilə və müalicə proqramları hazırlanır və ya dəstəklənir	İstanbul Konvensiyası, Maddə 16	-	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
PROSEDURLARIN VAXT İNTERVALI					
Qadınlara qarşı zorakılıq və/yaxud femisid və məhkəmə qərarı (məhkumetmə və ya bəraət) ilə bağlı cinayət prosesində məhkəmə icraatının ilkin mərhələsi arasında orta müddət	MESECVI/CEVI	-	Cinayət	Nəticə	Təklif tərəfi
POTENSIAL					
İnsan resursları/təlim					
Bütün prokurorluq idarələrində məişət və cinsi zorakılıq sahələrində xüsusi olaraq təlimlənmiş dövlət ittihamçıları varmı?	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmə prosesləri zamanı aşağıda göstərilən müdafiəsiz şəxslər kateqoriyası üçün tətbiq ediləcək xüsusi əlverişli tədbirlər mövcuddurmu: Cinsi zorakılıqdan zərər çəkmiş şəxslər/ zorlama [...] Məişət zorakılığından zərərçəkmiş şəxslər [...]	ƏMSAK	Ölkə hesabatları	Mülki/cinayət	Proses	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Konstitusiya / cinayət/mülki qanunvericilik/ məhkəmələr	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
Zorakılıq mövzusunda hakimlər, dövlət ittihamçıları, müdafiə vəkilləri, hüquqşünaslar və ədliyyə işçilərini təlimləndirmək üçün siyasət, həmçinin tematik əhatə dairəsi və iş həcmi və onların hüquq məktəbinin proqramlarına daxil edilməsi	MESECVİ/CEVİ	-	Mülki/cinayət/ inzibati	Təhfə	Təklif tərəfi
Ədliyyə işçiləri üçün gender və mədəniyyətlərarası münasibətlər sahəsində təlim proqramlarının mövcudluğu	MESECVİ/CEVİ	-	Mülki/cinayət/ inzibati	Təhfə	Təklif tərəfi
Gender və mədəniyyətlərarası münasibətlər sahəsində təlimləndirilmiş şəxslərin sayı	MESECVİ/CEVİ	-	Mülki/cinayət/ inzibati	Yekun	Təklif tərəfi
Yerli, kənd icmalarında münaqişənin həlli üçün qərar qəbul etmək mövqeləri olan yerli, kəndli qadınların sayı	MESECVİ/CEVİ	-	Mülki/cinayət/ inzibati – Dövlət/ qeyri-dövlət sistemləri	Təhfə	Təklif tərəfi
Prokurorluq, məhkəmə və digər ədliyyə sisteminin inzibati orqanlarında qərar qəbul edən vəzifələrdə qadınların sayı	MESECVİ/CEVİ	-	Mülki/cinayət/ inzibati – Dövlət/ qeyri-dövlət sistemləri	Təhfə	Təklif tərəfi
Qadınlara qarşı zorakılıqla bağlı təlim proseslərinə, maarifləndirmə və tədrisə çıxış imkanı olan məmur və dövlət vəzifəli şəxslərin sayı	MESECVİ/CEVİ	-	Mülki/cinayət/ inzibati – Dövlət/ qeyri-dövlət sistemləri	Yekun	Təklif tərəfi
Qadınlara qarşı zorakılıqdan və onun təzahürlərindən zərər çəkmiş qadınlarla birbaşa qarşılıqlı əlaqədə çalışan dövlət qulluqçularının sayı: • müəssisəyə bildirilən işlərin sayı ilə nisbətdə qadın məmurların sayı və faizi • ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsinə məsul olan qurumlara məlumat verilən işlərin sayı ilə nisbətdə qadın psixoloq və psixiatrların sayı və faizi • ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsinə məsul olan qurumlara məlumat verilən işlərin sayı ilə nisbətdə sosial işçilərin sayı və faizi • cinayət araşdırması zamanı qadınlara hüquqi yardım göstərilməsinə (iddiaçı, yaxud təqsirləndirilən tərəf qismində) cavabdeh olan qurumlara məlumat verilən işlərin sayı ilə nisbətdə qadın vəkillərin sayı • qadınların hüquqlarını bilən tərəcəçilərin sayı	MESECVİ/CEVİ	-	Mülki/cinayət/ inzibati – Dövlət/ qeyri-dövlət sistemləri	Təhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Konstitusiya / cinayət/mülki qanunvericilik/ məhkəmələr	Təhfə/yekun/ nəticə/ təsir/ proses	Tələb/Təklif tərəfi
	UNROLİ	İctimai qavrayışa dair sorğu. Qeyd: bura suala cavabların təhlilinə cavabların gender üzrə müqayisəsi daxildir	Cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
İstanbul Konvensiyasının əhatə dairəsinə daxil olan bütün zorakılıq əməllərinin qurbanları və ya bu əməlləri törətmiş şəxslərlə çalışın mütəxəssislərin bu cür zorakılıq hallarının qarşısının alınması və aşkar edilməsi, qadınlarla kişilər arasında bərabərlik, zərərçəkmişlərin ehtiyac və hüquqları, o cümlədən ikinci dəfə qurbana çevrilmə ehtimalının qarşısının alınması ilə məşğul olan peşəkarlar üçün təlim proqramlarının mövcudluğu	İstanbul Konvensiyası, Maddə 15	-	Cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
ŞƏFFAFLIQ VƏ MƏLUMATLARA ÇATIMLILIQ					
Qadınlara qarşı zorakılığa dair yüksək federal və dövlət məhkəmələrindən müvafiq presedentlərə dair məlumat bazası qeydləri, o cümlədən simvolik işlərin sənədləri	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət/mülki	Yekun	Təklif tərəfi
Məhkəmə qərarları və hökmləri barədə məlumatların dərc edilməsi və onlara çıxış imkanı	MESECVİ/CEVİ	-	Cinayət/mülki	Nəticə	Təklif tərəfi
Zorakılıqdan zərər çəkmiş qızlar və yeniyetmələr, böyük qadınlar və ahi qadınlar haqqında məlumatların ölkədə danışılan müxtəlif dillərdə dərc edilməsi və onlara çıxış imkanı	MESECVİ/CEVİ	-	-	Nəticə	Təklif tərəfi
GENDER ƏSASLI ZORAKILIĞA QARŞI MÜNASİBƏTLƏR					
Zorakılığa qarşı münasibətlər: müəyyən hallarda əri /partnyoru tərəfindən arvadının/partnyorunun döyülməsinin haqlı olması fikri ilə razılaşan qadınların faizi	İƏİT SİGİ	DSS MICS Dünya Dəyərləri üzrə sorğu araşdırması	-	-	Tələb tərəfi
Respondent əri tərəfindən aşağıdakı vəziyyətlərdə arvadını vurmaq və ya döyməkdə haqlı olduğu qənaətinə gəlir: • əgər arvad ərə söyləmədən evdən çıxarsa • əgər arvad uşaqlarını tərk edərsə • əgər arvad əri ilə mübahisə edərsə • əgər arvad əri ilə cinsi əlaqədə olmaqdan imtina edərsə • əgər arvad yeməyi yandırarsa	DSS	Ev təsərrüfatlarında sorğu, kişilərin və qadınların modulu	-	-	Tələb tərəfi

CƏDVƏL 2.3. Polis

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Töhfə/yekun/nəticə/ təsir/proses	Tələb/Təklif tərəfi
ƏLÇATIMLILIQ/FƏALİYYƏT				
Polisdən yardım istəmiş respondentlərin sayı	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Nəticə	Tələb tərəfi
Respondentlər və ya hər hansı bir ailə üzvü adətən polis bölməsindən istifadə edirmi?	Şərqi Timorda yaşayış şəraitlərinə dair sorğu (2007)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Nəticə	Tələb tərəfi
Ailə üzvləri (qadın, yaxud kişi) evdən polis bölməsinə nə qədər yol qət edir?	Şərqi Timorda yaşayış şəraitlərinə dair sorğu (2007)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Töhfə	Təklif tərəfi
Respondent adətən polis bölməsinə necə gedir?	Şərqi Timorda yaşayış şəraitlərinə dair sorğu (2007)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Töhfə	Təklif tərəfi
Respondent evdən polis mərkəzinə nə qədər vaxta çatır?	Şərqi Timorda yaşayış şəraitlərinə dair sorğu (2007)	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Töhfə	Təklif tərəfi
İcma daxilində polis məntəqəsinin mövcudluğu Qeyd: daha sonra icma anket sorğusuna polisə aid edilən aşağıdakı suallar daxil oluna bilər: • İcmanın hər hansı mühafizə sistemi varmı (milli polis, icmadan özəl polis)? • mövcud mühafizə xidmətinin problemləri/ faydaları hansılardır?	Qvatemalada milli yaşayış şəraitinə dair sorğu	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	Töhfə	Təklif tərəfi
Polisdən yardım almağın çətinliyi	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Nəticə	Təklif tərəfi
İcma daxilində cinayətin idarə edilməsində polisin rolunun əhali tərəfindən qavranılması	UNROLİ	İctimai sorğu	Nəticə	Tələb tərəfi
Cinayət işlərinə polis tərəfindən cavab verilməsindən məmnunluq	UNROLİ	İctimai sorğu	Nəticə	Təklif tərəfi
Polisin kömək müraciətlərinə cavab verməsi ("Polisin ictimaiyyətin kömək istəklərinə cavab verdiyini necə qəbul edirsiniz?")	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Nəticə	Təklif tərəfi
Məişət zorakılığı hadisələrinə cavab tədbiri ("Polisin cavabını nə dərəcədə qəbul edirsiniz? Məişət zorakılığı hadisələrinə ciddi və yetərinə müdaxilə edirmi?")	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Nəticə	Təklif tərəfi
Qadınlara və uşaqlara qarşı törədilən cinsi zorakılıq cinayətlərinə qarşı cavab tədbirləri ("Qadınlara və uşaqlara qarşı törədilən cinsi zorakılıq cinayətlərinə qarşı polisin ciddi və səriştəli cavab tədbirləri görməsi ilə nə dərəcədə razılırsınız?")	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Nəticə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Töhfə/yekun/nəticə/təsir/proses	Tələb/Təklif tərəfi
Özbaşına cəzalandırma – insanların qanunu ələ keçirməsinin polis tərəfindən qarşısının alınması (məsələn, özbaşına cəzalandırma, qanqster zorakılığı)	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Nəticə	Təklif tərəfi
Qəsdən adamöldürmə ilə bağlı işlərin polis tərəfindən həll edilməsi	UNROLİ	İnzibati məlumatlar	Yekun	Təklif tərəfi
İcma üzvləri son beş il ərzində hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətlərini təkmilləşdirməyə ehtiyac duyduqlarını bildirdiləmi?	2011/12 Efiopiyada kənd yerlərinin sosial-iqtisadi vəziyyətinə dair sorğu	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	Nəticə	Tələb tərəfi
İcma üzvləri son beş il ərzində hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətlərini təkmilləşdirmək ehtiyaclarını müzakirə etmək məqsədilə icma təşkil edibləmi?	2011/12 Efiopiyada kənd yerlərinin sosial-iqtisadi vəziyyətinə dair sorğu	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	-	Tələb/Təklif tərəfi
Son beş ildə icma üzvləri hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətini təkmilləşdirmək ehtiyacını qarşılamaq məqsədilə görüş keçiribləmi?	2011/12 Efiopiyada kənd yerlərinin sosial-iqtisadi vəziyyətinə dair sorğu	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	Nəticə	Tələb tərəfi
Hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətlərini təkmilləşdirmək ehtiyacını qarşılamaq məqsədilə icma hansı işləri görmüşdür?	2011/12 Efiopiyada kənd yerlərinin sosial-iqtisadi vəziyyətinə dair sorğu	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	Nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
CINAYƏT HADİSƏSİNİN QEYDƏ ALINMASI, XƏBƏR VERİLMƏSİ VƏ POLİSƏ İNAM				
Polis tərəfindən növünə görə qeydə alınmış cinayətlər (o cümlədən uşaqlara qarşı törədilmiş zorlama cinsi zorakılıq halları da daxil olmaqla cinsi təcavüz)	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsi statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Yekun	Təklif tərəfi
Polisə cinayət əməli haqqında məlumat verilməsi - son 12 ay ərzində zərər çəkmiş şəxslərin polisə zərər çəkməsi barəsində məlumat vermə faizi (respondentlərə cinayət əməli barəsində məlumat verilən konkret hakimiyyət orqanı və cinayət barədə məlumat verənlərin məmnunluq səviyyəsinə dair suallar verilir)	UNROLİ	Əhali arasında sorğu araşdırması	Töhfə	Tələb tərəfi
Qadınlar tərəfindən cinayət əməli barədə məlumat verilməsi - son 12 ay ərzində zərər çəkmiş şəxslərin polisə zərər çəkməsi barəsində məlumat vermə faizi (polisə cinayət əməli barədə məlumat verməyən respondentlərə əlavə sual verilir: "Digər hakimiyyət orqanlarına bu barədə məlumat vermisinizmi?")	UNROLİ	Əhali arasında sorğu araşdırması	-	Tələb tərəfi
İcmanın polis xidmətinə münasibəti – Əhali polisin bacardığı qədər icmaya xidmət etdiyini düşünürmü?	UNROLİ	Əhali arasında sorğu araşdırması	-	Tələb tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Təhfə/yekun/nəticə/təsir/proses	Tələb/Təklif tərəfi
Gender və polisə inam – Polisə güvəndiyini deyən qadın və kişi ictimai respondentlər	UNROLİ	Əhali arasında sorğu araşdırması	-	Tələb tərəfi
Polis davranışına dair ictimai fikir – Əhali polisin insanlarla əlaqə yaradarkən təhqiramiz davranışa yol verdiyini düşünürmü?	UNROLİ	Əhali arasında sorğu araşdırması	-	Tələb tərəfi
Polis rəhbərlərinə ictimaiyyətin güvənməsi	UNROLİ	Əhali arasında sorğu araşdırması	-	Tələb tərəfi
Polisdən məmnunluq	Bosniya və Herseqovində yaşayış (2004), Yaşayış standartlarına dair sorğu	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Nəticə	Tələb tərəfi
Son beş ildə bölgə və yerli səviyyədə oğurluq və ya oğurluğa cəhd hadisəsi ilə üzləşmiş ev təsərrüfatları (iştirak edən ailə üzvləri üzrə) və oğurluq hadisəsi barədə bölgə və yerli səviyyədə polisə məlumat verən ev təsərrüfatları	Qanada yaşayış standartlarına dair sorğu	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Nəticə	Tələb tərəfi
Son beş ildə bölgə və yerli səviyyədə cinsi zəmində törədilmiş cinayət əməlləri ilə üzləşmiş ev təsərrüfatları (iştirak edən ailə üzvləri üzrə) və cinsi zəmində törədilmiş cinayət əməlləri barədə bölgə və yerli səviyyədə polisə məlumat verən ev təsərrüfatları	Qanada yaşayış standartlarına dair sorğu	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Nəticə	Tələb tərəfi
Bölgə üzrə polislə cinsi zəmində törədilmiş cinayət hadisəsi barədə məlumat verilməməsinin səbəbləri	Qanada yaşayış standartlarına dair sorğu	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Nəticə	Tələb tərəfi
İcma daxilində törədilmiş cinayətlər və cinayət əməli törətmiş şəxslər	Qvatemalada milli yaşayış şəraitinə dair sorğu (2000)	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	-	Tələb tərəfi
Respondentlər cinayət əməli barədə məlumat verirmi?	Qvatemalada milli yaşayış şəraitinə dair sorğu (2000)	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	Nəticə	Tələb tərəfi
Cinayət əməli barədə məlumat vermək nə ilə nəticələnib?	Qvatemalada milli yaşayış şəraitinə dair sorğu (2000)	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	Nəticə	Təklif tərəfi
Cinayət əməli barədə məlumat verilməməsinin səbəbləri	Qvatemalada milli yaşayış şəraitinə dair sorğu (2000)	İcma anket sorğusu (məlumatlandırılmış fərdi sorğu)	Nəticə	Tələb tərəfi
Polis xidmətlərindən məmnunluq	Bosniya və Herseqovində yaşayış – 4-cü dalğa, anket sorğusu, 2004	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Nəticə	Tələb tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Töhfə/yekun/nəticə/ təsir/proses	Tələb/Təklif tərəfi
DÜRÜSTLÜK, ŞƏFFAFLIQ VƏ HESABATLILIQ				
Korrupsiya				
Tezlik - Respondentlər lazımi köməyi almaq və ya yoxlama məntəqəsindən yayınmaq və ya cərimə və ya həbsdən yaxa qurtarmaq kimi problemlərdən qaçmaq üçün hansı tezliklə polis işçilərinə rüşvət , hədiyyə və ya digər bəxşiş vermişdir?	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	-	Tələb/Təklif tərəfi
Polis işçilərinə rüşvət təklif edərək həbsdən yayınmağın mümkün olduğu barədə ictimai qavrayış mövcuddurmu?	UNROLİ	Əhali arasında sorğu araşdırması	-	Tələb tərəfi
Korrupsiya hallarına dair məlumatların verilmə tezliyi	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Nəticə	Tələb tərəfi
Hakimiyyət orqanları korrupsiya barədə məlumat aldıqdan sonra hərəkətə keçirmi?	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Nəticə	Təklif tərəfi
Korrupsiya barədə məlumat verən vətəndaşlar qisas və ya digər mənfi aqibətə məruz qalırmı?	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
Polis işçilərinin korrupsiyası barədə məlumat verilməməsinin əsas səbəbləri	Afro-barometr	Ev təsərrüfatlarında sorğu	Nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
Dürüstlük				
Polis səlahiyyətlərinin istifadəsi – Polis ciddi şəkildə qanunvericiliyə əməl etməklə hüquq-mühafizə səlahiyyətlərindən (məsələn, həbs, axtarış, müsadirə etmək və saxlanılma) istifadə edirmi?	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Proses	Təklif tərəfi
Etiraf etdirmək üçün güc tətbiq etmək – Etiraf etdirmək üçün polis tərəfindən nə dərəcədə güc tətbiq edildiyi barədə fikirlər	UNROLİ	Əhali arasında sorğu araşdırması	Proses	Tələb tərəfi
Hesabatlılıq				
Polis özbaşınalığının araşdırılması – iddia edilən polis özbaşınalığını araşdırmaq üçün ictimaiyyət üzvlərinin imkanları	UNROLİ	Ekspert sorğusu	-	Tələb/Təklif tərəfi
Polis özbaşınalığının araşdırılması qaydası – pPolis özbaşınalığı nəticəsində yaranan ağır hadisələrin istintaqı üçün qanunda nəzərdə tutulmuş formal qaydanın olub-olmaması	UNROLİ	Sənəd təhlili	Töhfə	Təklif tərəfi
Hakimlər/dövlət ittihamçıları/hüquq-mühafizə orqanı əməkdaşlarına qarşı başlanmış intizam icraatlarının sayı (cəmi və özbaşınalığın növü üzrə) və elan edilmiş sanksiyaların sayı (cəmi və sanksiyanın növü üzrə)	ƏMSAK	Ölkə hesabatı	Yekun	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Töhfə/yekun/nəticə/təsir/proses	Tələb/Təklif tərəfi
Polis korrupsiyasının və ya özbaşınalığının təqibi – polis korrupsiyası, yaxud özbaşınalığı ilə bağlı iddiaların ciddi şəkildə araşdırılıb və qanun tələb etdikdə təqib edilməsi	UNROLİ	Ekspert sorğusu/ inzibati məlumatlar (İnzibati məlumatlar mövcud olduqda bir il içərisində bir polis işçisinin intizam məsuliyyətinə və ya mühakimə olunmasına səbəb olmuş polis özbaşınalığı iddialarının araşdırılması faizini hesablamaq üçün istifadə edilir)	Proses	Təklif tərəfi
Polisin prosedurları ləğv etmək, şərti olaraq dayandırmaq və ya məhkumətmə cəzası hesab olunan hər hansı cəza orderi vermək üçün ayrıca səlahiyyətləri varmı? Əgər varsa, hansı səlahiyyətləri var?	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsi statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Töhfə	Təklif tərəfi
Şəffafliq				
Polisdən şikayətlər barədə işlərin (hesabatların) ictimaiyyət üçün açıq olması	UNROLİ	Sənəd təhlili	Yekun	Təklif tərəfi
Polis büdcələri və xərcləri haqqında ictimai hesabatlar	UNROLİ	Sənəd təhlili	Yekun	Təklif tərəfi
Polis orqanlarının müvəqqəti saxlama təcridxanasında və ya polisin hərəkətləri nəticəsində baş verən ölüm hadisələri barədə ictimai hesabatlar	UNROLİ	Sənəd təhlili	Yekun	Təklif tərəfi
HƏSSAS QRUPLARIN ÜZVLƏRİ İLƏ DAVRANIŞ				
Polis tərəfindən ayrı-seçkiliyin qavranması – Əhali polis tərəfindən bütün qruplarla ədalətli və ayrı-seçkiliyə yol vermədən davranış göstərdiyini düşünürmü?	UNROLİ	Əhali arasında sorğu araşdırması	-	Tələb tərəfi
Uşaqların dostu siyasətlərinin və prosedurların mövcudluğu və həyata keçirilməsi	UNROLİ	Sənəd təhlili	Töhfə/Proses	Təklif tərəfi
Münaqişədə olan uşaqların ehtiyaclarını qarşılamaq və onların hüquqlarını müdafiə etmək üçün siyasət və prosedurların mövcudluğu və həyata keçirilməsi	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Töhfə/Proses	Təklif tərəfi
Əməliyyat siyasətləri və prosedurları psixoloji xəstəliyi olan təqsirləndirilən şəxslərlə və ya cinayətkarlarla iş aparan polisləri kifayət qədər təlimatlarla təmin edirmi?	UNROLİ	Sənəd təhlili	Töhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/istifadə edən tərəf	Məlumat mənbələri	Töhfə/yekun/nəticə/təsir/proses	Tələb/Təklif tərəfi
POTENSİAL				
Maddi resurslar				
Əsas polis vəzifələrini yerinə yetirmək üçün avadanlıqların mövcud olması	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Töhfə	Təklif tərəfi
Cinayət haqqında hesabatların alınması və saxlama kameraları üçün xüsusi ərazilərin olması	UNROLİ	Sahə məlumatları	Töhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmə ekspertizası aparılması imkanının olması	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Töhfə	Təklif tərəfi
İnsan resursları				
Polis əməkdaşları (bölgü aparılmadan)	Avropa cinayət hadisələri və cinayət məhkəməsi statistikasına dair materiallar toplusu, 5-ci nəşr	İnzibati və sorğu məlumatları və məhkəmə statistikaları, əsasən yerli müxbirlər tərəfindən verilib	Töhfə	Təklif tərəfi
İşəgötürmə təcrübələrini ədalətli və effektiv olmasına dair fikirlər	UNROLİ	Əhali arasında sorğu araşdırması	Töhfə	Təklif tərəfi
Əmək haqqı – səriştəli əməkdaşları işə qəbul etmək və işdə saxlamaq məqsədilə polis işçilərinə ödənilən başlanğıc əmək haqqı kifayət edirmi?	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Töhfə	Təklif tərəfi
Maddi sübutların toplanması və mühafizəsi üçün polis lazımı bacarıqlara malikdirmi?	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Töhfə	Təklif tərəfi
İşlək və uyğun olan diqqətlə yoxlama prosesi qurulubmu?	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Töhfə	Təklif tərəfi
Diqqətlə yoxlama prosesinin effektivliyinə dair ictimai fikir	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Töhfə	Təklif tərəfi
Gender tarazlığı – qadın polis əməkdaşlarının faizi	UNROLİ	İnzibati məlumatlar	Töhfə	Təklif tərəfi
Patrul polis əməkdaşlarının səriştəsi	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Töhfə	Təklif tərəfi
Polis rəhbərlərinin bacarığı – polisin potensialını, dürüstlüyünü və fəaliyyət məhsuldarlığını artırmaq üçün polis rəhbərlərinin qabiliyyəti və qətiyyətinə dair fikirlər	UNROLİ	Ekspert sorğusu	Töhfə	Təklif tərəfi
Qeydlərin idarə edilmə potensialı – həbsdə saxlanan şəxslər barədə polis aktlarının (hesabatlarının) keyfiyyəti və dürüstlüyü	UNROLİ	Ekspert sorğusu/sahə məlumatları	Töhfə	Təklif tərəfi

CƏDVƏL 2.4.
Hökumət xidmətləri

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/istifadə edən tərəf	Töhfə/yekun/nəticə/təsir/proses	Tələb/Təklif tərəfi
ÇATIMLILIQ			
Cəmiyyətdə mülki reyestrin mövcudluğu	Qvatemalada milli yaşayış şəraitinə dair sorğu (2000)	Töhfə	Təklif tərəfi
Respondentlər son 12 ayda doğum şəhadətnaməsi, sürücülük vəsiqəsi, pasport, seçici vərəqəsi və ya dövlət icazəsi kimi şəxsiyyəti təsdiq edən sənədlərin alınmasına say göstəribmi?	Afro-barometr	-	Tələb tərəfi
Şəxsiyyəti təsdiq edən sənədlər üçün ərizələr verilib, icra olunub və sənədlər əldə edilib (müəyyən vaxt çərçivəsində)	Kenya, Faktlar və Rəqəmlər 2015	Yekun	Tələb/Təklif tərəfi
PROSEDURLAR			
Lazım olan sənədi əldə etməkdə çətinlik	Afro-barometr	Yekun	Təklif tərəfi
KORRUPSIYA			
Tezlik – Respondentlər lazım olan sənədləri almaq üçün hansı müddətlərdə dövlət işçilərinə rüşvət, hədiyyə və ya digər bəxşis vermişdir?	Afro-barometr	Nəticə	Təklif tərəfi
Hakimiyyət orqanları korrupsiya hesabatlarını alındıqdan sonra hərəkətə keçibmi?	Afro-barometr	Proses	Təklif tərəfi
Korrupsiya barədə məlumat verən vətəndaşlar qisas və ya digər mənfi aqibətə məruz qalıbmı?	Afro-barometr	Nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
Dövlət işçilərinin korrupsiyası barədə məlumat verməməsinin əsas səbəbləri	Afro-barometr	Nəticə	Tələb tərəfi
Hakimiyyət orqanları korrupsiya hesabatlarını alındıqdan sonra hərəkətə keçibmi?	Afro-barometr	Proses	Təklif tərəfi

CƏDVƏL2.5.

Ədalət mühakiməsinə çatımlılıq - inzibati məlumatlara əsaslanan göstəricilər

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/istifadə edən tərəf	Konstitusiyaya / cinayət/ mülki qanunvericilik/ məhkəmələri	Töhfə/yekun/ nəticə/təsir/proses	Tələb/Təklif tərəfi
HÜQUQİ YARDIM VƏ TƏMSİLÇİLİK				
Hüquqi yardım/təmsilçilik/ hüquqi dəstəyin mövcudluğu				
Hüquqi yardımın verildiyi məhkəməyə müraciət edilən işlərin sayı	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Məhkəmədə qaldırılmamış, hüquqi yardımın verildiyi işlərin sayı (hüquqi konsultasiya, yaxud alternativ yollarla həll edilən mübahisələr (AYHM) vasitəsilə icraata alınmayan işlər, yaxud məhkəmədə qaldırılmayan işlər)	ƏMSAK	Mülki	Yekun	Təklif tərəfi
Ölkəinizdə fəaliyyət göstərən hüquqşünasların, o cümlədən məhkəmədə öz müştərilərini təmsil edə bilməyən hüquq məsləhətçilərinin sayı	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Vəkillərin hesabatlılığı				
Vəkillərə qarşı başladılan intizam icraatının sayı	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Cəmi və özbaşınalığın növünə görə				
Sanksiyaların sayı	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Cəmi və sanksiyaların növünə görə				
MƏHKƏMƏ ORQANLARINA ÇATIMLILIQ				
Zorakılığın yayılması/hesabat vermə dərəcəsi				
Cinsi zəmində törədilmiş cinayətlərin yaş, irqi və ya etnik mənsubiyyətinə və sosial-iqtisadi vəziyyətinə görə zərərçəkmiş qadınların sayı	MESECVİ ¹⁴	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Haqqında məlumat verilməmiş zorakılıq hadisələrinin səviyyəsi: qadınların yaş qrupundakı ümumi sayına bölünməklə son 12 ay ərzində müxtəlif formada zorakılığa məruz qalan və bu zorakılıq hadisələri barəsində məlumat verməyən qızların və yeniyetmələrin, yaşlı qadınların və ahıl qadınların sayı	MESECVİ	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Polisin zorakılıq əməlləri barəsində şikayət verən qadınların sayı	MESECVİ	Cinayət	Nəticə	Tələb tərəfi
Telefon xətləri vasitəsilə ədliyyə xidmətindən istifadə edən şəxslərin sayı	MESECVİ	-	-	Tələb tərəfi
Səlahiyyətli milli insan hüquqları qurumları tərəfindən zorakılıq əməlləri ilə əlaqədar alınmış, araşdırılmış və həll edilmiş şikayətlərin sayı	MESECVİ	Cinayət	Yekun/nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
Məhkəmədə pulsuz təmsilçilik xidmətlərinin istifadəçilərinin sayı (istər dövlət, istərsə də özəl, dövlət subsidiyaları ilə və ya subsidiyaları olmadan)	MESECVİ	Cinayət	Yekun	Tələb tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/istifadə edən tərəf	Konstitusiya / cinayət/ mülki qanunvericilik/ məhkəmələri	Təhfə/yekun/ nəticə/təsir/proses	Tələb/Təklif tərəfi
Təşkilatlarda fəvqəladə alətlər paketinə çıxış imkanı olan qızların və yeniyetmələrin, yaşlı qadınların və ahıl qadınların sayı	MESECVİ	Cinayət	Yekun/nəticə	Tələb tərəfi
Coğrafi əlçətlilik				
Hüquqi şəxslər hesab edilən məhkəmələrin (inzibati qurumlar) və coğrafi yerləşmə mövqelərinin sayı	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
Dil				
Akkreditə olunmuş və ya qeydiyyatdan keçmiş məhkəmə tərcüməçilərinin sayı	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Təhfə	Təklif tərəfi
PROSESİN AKTUALLIĞI				
Cinayət işlərindən başqa digər məhkəmə işlərinin sayı, birinci, ikinci və ən yüksək instansiya məhkəmələri üçün: 1 yanvar tarixinə Baxılmaqda olan işlər Daxil olan işlər Yekunlaşmış işlər 31 dekabr tarixinə baxılmaqda olan işlər	ƏMSAK	Mülki	Yekun	Tələb/Təklif tərəfi
Cinayət işlərinin sayı, birinci, ikinci və ən yüksək instansiya məhkəmələri üçün: 1 yanvar tarixinə Baxılmaqda olan işlər Daxil olan işlər Yekunlaşmış işlər 31 dekabr tarixinə baxılmaqda olan işlər	ƏMSAK	Mülki	Yekun	Tələb/Təklif tərəfi
Birinci instansiya məhkəmələrinə daxil olmuş və baxılmış mübahisəli boşanma, işdən xaricətmə, müflisləşmə, quldurluq və qəsdən adamöldürmə ilə bağlı işlərin sayı 1 yanvar tarixinə Baxılmaqda olan işlər Daxil olan işlər Yekunlaşmış işlər 31 dekabr tarixinə baxılmaqda olan işlər	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Proses	Tələb/Təklif tərəfi
Məhkəmə icraatının (məhkəmə baxışı üçün ərizə verildiyi tarixdən etibarən) orta hesabla günlər üzrə müddəti (yuxarıda göstərilən işlər üzrə) apelyasiya verilmiş qərarların %-i üç ildən artıq müddətə baxılmaqda olan işlərin %-i Birinci instansiyanın orta hesabla müddəti (günlər üzrə) İkinci instansiyanın orta hesabla müddəti (günlər üzrə) Üçüncü instansiyanın orta hesabla müddəti (günlər üzrə) Cəmi prosedurun orta hesabla cəmi müddəti (günlər üzrə)	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Proses	Tələb/Təklif tərəfi
Qadınlara qarşı zorakılıq və/yaxud femisid və məhkəmə qərarı (məhkumətmə və ya bəraət) ilə bağlı cinayət prosesində məhkəmə icraatının ilkin mərhələsi arasında orta müddət	MESECVİ	Cinayət	Nəticə	Təklif tərəfi

Ədalət mühakiməsinə çatımlılığın genderlə əlaqəli elementlərə fokuslanan göstəriciləri

İnzibati məlumatlara əsaslanan göstəricilər

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/istifadə edən tərəf	Konstitusiyaya / cinayət/mülki qanunvericilik/məhkəmələri	Təhfə/yekun/nəticə/ təsir/proses	Tələb/Təklif tərəfi
PROSEDURLAR				
Ədalət/ayrı-seçkiliyin olmaması				
<i>Məhkəmələr tərəfindən uşaqlarla davranış</i>				
Təqsirləndirilən şəxslər kimi uşaqların iştirak etdiyi işlərə təyin edilmiş hakimlər xüsusi olaraq uşaqlar üçün nəzərdə tutulmuş prosedurları tətbiq edirlərmi?	UNROLİ	Cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Zərəçəkmiş uşaqlar və ya cinayət şahidləri üçün xüsusi prosedurlar - zərəçəkmiş uşaqlarla və ya cinayət şahidləri ilə bağlı işləri aparmaq üçün məhkəmələr və dövlət ittihamçıları uşaqların ehtiyaclarına uyğun tədbirlər görmüşmüdür?	UNROLİ	Cinayət	Proses	Təklif tərəfi
Qanunla müəyyən edilmiş prinsiplərə uyğun olaraq işin aparılması (hüquqi prosedur)				
Cinayət işlərinə dair birinci instansiya məhkəməsində tərəf(lər)in iştirakı olmadan verilən məhkəmə qərarlarının faizi	ƏMSAK	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
QADINLARA QARŞI ZORAKILIĞA ƏDLİYYƏ SİSTEMİNİN CAVAB TƏDBİRİ				
Səlahiyyətli milli insan hüquqları qurumları tərəfindən zorakılıq əməlləri ilə əlaqədar alınmış, araşdırılmış və həll edilmiş şikayətlərin sayı	MESECVİ	Cinayət	Yekun/nəticə	Tələb/Təklif tərəfi
Qadınlara qarşı zorakılıqla bağlı işlərdə məlumat verilmiş cinayətin növü və/yaxud zorakılığın növü ilə nisbətə verilmiş mühafizə orderlərinin faizi	MESECVİ	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Belém do Pará Konvensiyasından istifadə edən və ona daxil edilmiş qərarlar və hökmlər 15	MESECVİ	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Məişət zorakılığı və yaxud məişət zorakılığının hər hansı digər növü (fiziki, cinsi, psixoloji, patrimonial, iqtisadi, institusional, siyasi, iş yeri, cinsi qısnama, siyasi qısnama, obstetrik və s.) üzrə məhkəmə hökmlərinin və ya qərarların sayı (cins, yaş, irqi, etnik mənsubiyyət və sosial-iqtisadi vəziyyət üzrə bölünmüş)	MESECVİ	Mülki/inzibati/cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Zərəçəkmiş şəxslərin təzminatına aid qərar və ya hökmlərin sayı və təzminatın növü	MESECVİ	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/istifadə edən tərəf	Konstitusiya / cinayət/mülki qanunvericilik/məhkəmələri	Töhfə/yekun/nəticə/təsir/proses	Tələb/Təklif tərəfi
Prosesin vəziyyətinə görə istintaq orqanına qadınlara qarşı zorakılıq, onun müxtəlif təzahürləri və qadınların zorakılıqla qətlə yetirilməsi ilə əlaqədar məlumat verilən işlərin sayı və faizi: tədqiqat ittiham məhkəmə qərarları baxılmaqdan imtina edilmiş arxivləşdirilmiş	MESECVİ	Cinayət/inzibati/mülki	Yekun	Təklif tərəfi
Cinayət işləri üzrə məhkəmələr (cari və ixtisaslaşmış) tərəfindən müxtəlif cinayət növləri (qadınlara qarşı zorakılıq, femisid, femisidə cəhd) üzrə baxılmış işlərin (məhkumetmə və/yaxud bəraət) sayı və faizi	MESECVİ	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Zorakılıqdan zərər çəkmiş qadınlara təminat, yaxud zorakılıqla qətlə yetirilmiş qadınlarla bağlı işlərdə zərər çəkmiş şəxslər üçün əlavə təminatlar haqqında ədliyyə sistemində fəaliyyət göstərən ədliyyə qurumlarına məlum olan işlərin sayı və faizi	MESECVİ	Mülki/cinayət	Töhfə	Tələb tərəfi
Hesabatların sayı ilə müqayisədə qadınlara qarşı zorakılığa görə məhkumetmə cəzalarının sayı	MESECVİ	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Son 12 ayda femisiddən zərər çəkmiş şəxslərin sayı (yaşına, ailə vəziyyətinə, ölüm səbəbinə və coğrafi yerləşməsinə görə)	MESECVİ	Cinayət	-	Tələb tərəfi
Qeydə alınmış işlərlə müqayisədə son 12 ayda təqib edilən və həbs cəzası verilmiş femisidlə bağlı işlərin cinayət təqibinin sayı	MESECVİ	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Zorakılıqdan zərər çəkmiş yerli, kəndli qızlar və yeniyyətə, yaşlı qadınlar və ahıl qadınlarla bağlı həll edilmiş işlərin sayı	MESECVİ	Cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
ŞƏFFAFLIQ VƏ HESABATLILIQ				
Məhkəmə sisteminin fəaliyyəti ilə bağlı təmin edilməmiş şikayətlərin sayı və istifadəçilərə verilmiş kompensasiyanın miqdarı (12 aylıq dövr üzrə)	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
¹⁶ Aşağıdakı hallarla əlaqədar məhkəmələr daxilində məhkəmə fəaliyyətinin müntəzəm nəzarət sistemi varmı: daxil olan işlərin sayı? verilmiş qərarların sayı? təxirə salınmış işlərin sayı? proseslərin müddəti?	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/istifadə edən tərəf	Konstitusiya / cinayət/mülki qanunvericilik/məhkəmələri	Töhfə/yekun/nəticə/təsir/proses	Tələb/Təklif tərəfi
¹⁷ Məhkəmələrin və məhkəmə sisteminin fəaliyyətinə dair statistik məlumatların toplanmasına cavabdeh olan ixtisaslaşmış bir təşkilat varmı?	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Bu təşkilat İnternetdə hər bir məhkəmənin fəaliyyətinə dair statistikanı dərc edirmi?	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Ayrı-ayrı məhkəmələrdən illik fəaliyyət hesabatlarını hazırlamaq tələb edilirmi?	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Aşağıdakı səbəblərə görə əqləbatan müddət ərzində yerinə yetirilməmiş və ya baxılmamış işlərin monitorinqini aparırsınız mı: • mülki işlər? • cinayət işləri?	ƏMSAK	Mülki/cinayət/ inzibati	Töhfə	Təklif tərəfi
Məhkəmə prosesləri zamanı gözləmə müddətinin monitorinqini aparırsınız mı?	ƏMSAK	Mülki/cinayət/ inzibati	Töhfə	Təklif tərəfi
Qiymətləndirmə planı--əvvəlcədən razılaşdırılmış səfər planı əsasında məhkəmələrin ümumi (rəvan) fəaliyyətini qiymətləndirmək üçün bir sistem varmı?	ƏMSAK	Mülki/cinayət/ inzibati	Töhfə	Təklif tərəfi
Respublika prokurorluğunun fəaliyyətinin monitorinqi və qiymətləndirilməsi üçün bir sistem varmı?	ƏMSAK	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Bir ildən sonra tərəflərdən biri hakimin qərəzsiz olmadığı qənaətinə gəldiyi təqdirdə hakimə qarşı qaldırılman uğurlu etirazların sayı?	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyasının işlərin müddəti və icra edilməməsi barədə 6-cı maddəsinə dair işlər	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
Hakimlərə/dövlət ittihamçılarına/hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşlarına qarşı tətbiq olunan intizam icraatlarının sayı (cəmi və nizam-intizamın pozuntusunun növü üzrə) və elan edilmiş sanksiyaların sayı (cəmi və sanksiyanın növü üzrə)	ƏMSAK	Mülki/inzibati/ cinayət	Yekun	Təklif tərəfi
QƏRARLARIN EFFEKTİV İCRASI				
İcra prosesinin müddətini ölçmək üçün hər hansı bir sistem varmı: • mülki işlər üçün? • inzibati işlər üçün?	ƏMSAK	Mülki/inzibati	Proses	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/ istifadə edən tərəf	Konstitusiyaya / cinayət/mülki qanunvericilik/ məhkəmələri	Təhffə/yekun/nəticə/təsir/proses	Tələb/Təklif tərəfi
POTENSIAL				
İnsan resursları				
Qadın hakimlərin faizi	UNROLİ	Cinayət/mülki	Təhffə	Təklif tərəfi
Qadın hakimlərin faizi	UNODC	Cinayət/mülki	Təhffə	Təklif tərəfi
Qadın hakimlərin faizi	Dünya Bankının Gender Statistikaları (heç bir məlumat yoxdur)	Cinayət/mülki	Təhffə	Təklif tərəfi
Konstitusiyaya məhkəməndəki hakimlərin sayı və Konstitusiyaya Məhkəməndə qadın hakimlərin sayı	QBQ	Konstitusiyaya	Təhffə	Təklif tərəfi
Baş hakim qadındırımı?	QBQ	Konstitusiyaya	Təhffə	Təklif tərəfi
Cinsi mənsubiyyət üzrə aşağıdakı məhkəmələrdə fəaliyyət göstərən peşəkar hakimlərin sayı: • birinci instansiyaya məhkəmələri • ikinci instansiyaya məhkəmələri • ali məhkəmələr	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Cinsi mənsubiyyət üzrə məhkəmə sədrələrinin (peşəkar hakimlər) sayı	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Məhkəmələrdə təsadüfi hallarda iştirak edən və bu qədər məvacib alan peşəkar hakimlərin sayı	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Əmək haqqı ödənilməyən, lakin xərcləri sadə bir şəkildə qarşılanan qeyri-peşəkar hakimlərin sayı	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Hakimlər üçün məhkəmələrdə işləyən qeyri-hakim işçilərin sayı, cinsi mənsubiyyət üzrə	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Cinsi mənsubiyyət üzrə dövlət ittihamçıların sayı: • birinci instansiyaya məhkəmələri • ikinci instansiyaya məhkəmələri • ali məhkəmələr	ƏMSAK	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Prokurorluq orqanları rəhbərlərinin sayı, cinsi mənsubiyyət üzrə	ƏMSAK	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Prokurorluq orqanlarında çalışan işçilərin sayı (dövlət ittihamçıları olmayan)	ƏMSAK	Cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi
Birinci instansiyaya (hüquqi şəxslər) ixtisaslaşmış məhkəmələrin (yaxud konkret məhkəmə hökmlərinin (qərarlarının)) sayı	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Təhffə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/istifadə edən tərəf	Konstitusiya / cinayət/mülki qanunvericilik/məhkəmələri	Töhfə/yekun/nəticə/təsir/proses	Tələb/Təklif tərəfi
Aşağıdakı işlərlə bağlı birinci instansiya məhkəmələrinin (coğrafi yerləşmə) sayı: • kiçik tələblər üçün borcların alınması • işdən azad olunma • quldurluq * respondentlərdən kiçik iddiaların anlayışını izah etmək xahiş olunur	ƏMSAK	Mülki/cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Bütün prokurorluq idarələrində məişət və cinsi zorakılıq sahələrində xüsusi olaraq təlimlənmiş dövlət ittihamçıları varmı	ƏMSAK	Cinayət	Töhfə	Təklif tərəfi
Gender və mədəniyyətlərarası münasibətlər sahəsində təlimlənmiş şəxslərin sayı	MESECVİ	Mülki/cinayət inzibati	Yekun	Təklif tərəfi
Yerli, kənd icmalarında münaqişənin həlli üçün qərar qəbul etmək mövqeləri olan yerli, kəndli qadınların sayı	MESECVİ	Mülki/cinayət inzibati – Dövlət/qeyri-dövlət sistemləri	Töhfə	Təklif tərəfi
Prokurorluq, məhkəmə və digər ədliyyə sisteminin inzibati orqanlarında qərar qəbul edən vəzifələrdə qadınların sayı	MESECVİ	Mülki/cinayət inzibati – Dövlət/qeyri-dövlət sistemləri	Töhfə	Təklif tərəfi
Qadınlara qarşı zorakılıqla bağlı təlim proseslərinə, maarifləndirmə və tədrisə çıxış imkanı olan məmur və dövlət vəzifəli şəxslərin sayı	MESECVİ	Mülki/cinayət inzibati – Dövlət/qeyri-dövlət sistemləri	Yekun	Təklif tərəfi
Qadınlara qarşı zorakılıqdan və onun təzahürlərindən zərər çəkmiş qadınlarla birbaşa qarşılıqlı əlaqədə çalışan dövlət qulluqçularının sayı: • müəssisəyə bildirilən işlərin sayı ilə nisbətdə qadın məmurların sayı və faizi • ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsinə məsul olan qurumlara məlumat verilən işlərin sayı ilə nisbətdə qadın psixoloq və psixiatrların sayı və faizi • ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsinə məsul olan qurumlara məlumat verilən işlərin sayı ilə nisbətdə sosial işçilərin sayı və faizi • cinayət araşdırması zamanı qadınlara hüquqi yardım göstərilməsinə (iddiaçı, yaxud təqsirləndirilən tərəf qismində) cavabdeh olan qurumlara məlumat verilən işlərin sayı ilə nisbətdə qadın vəkillərin sayı • qadınların hüquqlarını bilən tərcüməçilərin sayı	MESECVİ	Mülki/cinayət inzibati – Dövlət/qeyri-dövlət sistemləri	Töhfə	Təklif tərəfi

Hədəf/göstərici	İşləyib hazırlayan/istifadə edən tərəf	Konstitusiya / cinayət/mülki qanunvericilik/məhkəmələri	Təhfə/yekun/nəticə/təsir/proses	Tələb/Təklif tərəfi
MÜBAHİSƏNİN ALTERNATİV HƏLLİ YOLLARI				
Hüquqi mediasiya təcrübəsinə malik akkredite edilmiş və ya qeydiyyatdan keçmiş vasitəçilərin sayı	ƏMSAK	Mülki	Təklif tərəfi	Təklif tərəfi
Məhkəmə vasitəçiliyi prosedurlarının sayı, işin növünə görə	ƏMSAK	Mülki	Yekun	Təklif tərəfi
POLİS				
Çatımlılıq göstəricisi				
Polis tərəfindən həll olunmuş qəsdən adamöldürmə ilə bağlı işlər	UNROLİ		Yekun	Təklif tərəfi
Hesabatlılıq				
Polis korrupsiyasının və ya özbaşınalığının təqibi – polis korrupsiyası, yaxud özbaşınalığı ilə bağlı iddiaların ciddi şəkildə araşdırılır və qanun tələb etdikdə təqib edilir	UNROLİ		Yekun/Proses	Təklif tərəfi
Potensial				
Gender tarazlığı – qadın polis əməkdaşlarının faizi	UNROLİ		Təhfə	Təklif tərəfi

CƏDVƏL 2.6.

g7+ tərəfindən qeyri-sabit dövlətlərdə təmin olunmuş ədliyyə sektorunun qiymətləndirilməsini aparmaq üçün göstəricilər menyusu

Ədalət mühakiməsinin vəziyyəti	Məhkəmə orqanlarının potensialı	Məhkəmə orqanlarının fəaliyyəti
• ənənəvi ədliyyə sisteminə güvən %-i, rəsmi məhkəmə sisteminə güvən %-i • Ədalət mühakiməsinə çıxış imkanı olduğunu düşünən əhəlinin % -i • pozulmuş hüquqlarının bərpasını təmin etmək imkanlarını axtaran və ədliyyə sisteminə inamı olan əhəlinin % -i	• Ümumi dövlət büdcəsindən ədalət sektoruna cəmi büdcə ayrılması • Ədalət sektoruna və xərclərə ayrılmış ümumi büdcənin % -i • ədalət sektoruna ayrılmış milli büdcənin % -i • Son beş ildə məhkəmə üçün ayrılmış və effektiv şəkildə buraxılmış büdcə vəsaiti	• Ədliyyə sisteminin ümumi fəaliyyətinin dərk edilməsi • ədliyyə sisteminin müstəqil olmasını sayan (məhkəmə orqanının) ictimaiyyətin % -i
• Məhkəmə orqanında təqib edilmiş və cəzalandırılmış cinayətlərin sayı • Məhkəmə orqanında qanunla sanksiya tətbiq olunmuş korrupsiya ilə bağlı sənədləşdirilmiş işlərin sayı • Cəmiyyətin yüksək təbəqəsi arasında təqib edilmiş və cəzalandırılmış cinayətkarların sayı • Məhkəmə tərəfindən baxılan və təqib olunan dövlət təşkilatları və ictimai xadimlərlə bağlı işlərin sayı • Son 5 ildə qeydə alınmış özbaşınalıqla bağlı işlərin sayı	• Qanunların mövcudluğu, məsələn: * Cinsi zorakılıq haqqında qanun, uşaqların müdafiəsi haqqında qanun • Konkret qanunlara (hədəflərə) / əlçatımlığa cavabdeh strukturun mövcudluğu. • Ənənəvi ədliyyə normalarının hüquq məəcəlləsinə (hədəfə) daxil edilməsi • Tamamlayıcı və ya uyğun olan ənənəvi məsələlərin /işlərin sayı • Qanunvericilik məsələləri və ənənəvi ədliyyə sistemləri vasitəsilə həll olunan işlərin faizi	• Məhkəmə Ali Şurası tərəfindən ədalət mühakiməsinin müstəqilliyini təsdiq edən hesabat • Beynəlxalq normaların pozulmasına dair məhkəməyə fiziki şəxslər və ya təşkilatdan dövlətə qarşı hüquqi tələblər • Korrupsiyaya görə təqib və məhkum edilmiş ədliyyə işçilərinin sayı, % -i • Cəzalandırılmış elit cinayətkarların siyahısı • Qeyri-qanuni həbs edilənlərin sayı • Rayonlar üzrə qeyri-qanuni saxlanılan şəxslərin sayı
• Zorlama və qəddarlıq cinayətlərinə görə məsuliyyətə cəlb olunaraq təqib edilən və cəzalandırılan cinayətkarların sayı • həll olunmaqda olan insan hüquqlarının pozulması ilə əlaqədar işlərin sayı • Pulsuz hüquqi xidmətlər alan məcburi yerli sakinlərin sayı • İnsan hüquqlarının pozulması ilə bağlı mühakimə olunmuş və məhkum edilmiş işlərin sayı	• İslahat üçün planın və proqramın mövcudluğu. İslahat büdcəsi. • Məhkəmə Ali Şurasının illik hesabatının mövcud olması • İşə qəbulun və pensiyanın planlaşdırma və proqramlaşdırmasının mövcudluğu • Hakimlərin statusu və əmək haqqı səviyyələri (hədəf)	• İllik hesabat verilmiş ümumi işlərdən həll edilmişlərin sayı • Daxil olmuş və təqib edilmiş korrupsiya ilə bağlı işlərin sayı • Torpaq (daşınmaz əmlak) mübahisəsi ilə bağlı işlərin sayı • Təzminat ödənilmiş zərərçəkmişlərin sayı • İcra edilmiş məhkəmə qərarlarının sayı • Konstitusiyaya tərəfindən ictimai maraq doğuran qanunvericiliyinin sayı və əhatə dairəsi • Təqib edilmiş cinsi zorakılıqla bağlı işlərin sayı • Cinsi zəmində cinayət törətmiş cinayətkarların cəzalarının müddəti • Ölkə daxilində yuvenal məhkəmələrinin mövcudluğu • Yuvenal məhkəmələrə göndərilən hakimlərin sayı

Ədalət mühakiməsinin vəziyyəti	Məhkəmə orqanlarının potensialı	Məhkəmə orqanlarının fəaliyyəti
• Ədliyyə sistemini və vətəndaşları daha da yaxınlaşdırmaq üçün görülən tədbirlərin siyahısı. • ləğv edilən pulsuz vəkil xidməti ilə təmin edilən işlərin sayı	• Əyalət, qəsəbə və ərazi üzrə paylanmış məhkəmə strukturlarının bölgüsü (hədəf) • Rayon və rayonlarda kiçik işlər üzrə məhkəmənin /ali məhkəmənin bölgüsü • Qəsəbə üzrə ümumi əhalinin payına düşən dövlət müdafiəsinin sayı • 100 min məhbusa düşən vəkillərin nisbəti • 100,000 əhaliyə düşən hakimlərin sayı • Məbusların bölgə üzrə həbsxana kamerasının sayı üzrə nisbəti • Məbusların kameranın sahəsi üzrə nisbəti	• Yoxsullar üçün formal ədalət mühakiməsinə çatımlılığa kömək etmək üçün görülən tədbirlər (hədəf) • Hüquqi və insan hüquqlarına dair maarifləndirən əhalinin %-i
• Ənənəvi ədalət mühakiməsinə həyata keçirən şəxslər üçün təlim proqramının olması • Rəsmi məhkəmə sisteminin vəzifəli şəxslərinin ənənəvi ədliyyə orqanlarına etdiyi səfərlərin sayı	• Tam təlim keçmiş və təyin olunmuş ədliyyə işçilərinin sayı (hakimlər və kiçik məhkəmə işçiləri, dövlət ittihamçıları, dövlət müdafiəçiləri, penitensiar işçiləri, vəkillər və şəxsi heyət) • Mühakimədə işə qəbul edilmiş qadınların sayı • Hər il işə götürülən hakimlərin sayı • Hər il pensiyaya çıxan hakimlərin və digər məhkəmə heyətinin sayı • Hər il təlim hazırlığı keçən hakimlərin və məhkəmə işçilərinin sayı • Məhkəmə orqanının rəhbəri tərəfindən məhkəmə işçiləri və hakimlər qarşısında mənəvi söhbətlərin sayı	
	• Son 5 ildə inşa edilmiş və bərpa olunmuş məhkəmə infrastrukturunun sayı. Tam təchiz olunmuş məhkəmələrin sayı. • Təsis edilmiş və işləyən hərbi məhkəmələrin sayı • Asayiş məhkəmələrinin sayı • Təsis edilmiş və zorlama ilə bağlı işlərə baxan yerli məhkəmələrin sayı	
	• Qadınlar və uşaqlar üçün ayrıca həbsxananın mövcudluğu • Məbuslar üçün xüsusi geyimlərin, çarpayılardan və çarpayı üzlüklərinin mövcudluğu • Cəzaçəkmə müəssisələrində məbuslar üçün ərzaq rasionları kifayətdir, dəyişkəndir və balanslaşdırılmışdır • Həbsxanalar üçün daxili gəzinti heyətlərinin/ kitabxanaların / qonaq otaqlarının / təlim seminarlarının olması	

1-ci QUTU

Hökumətlərin topladığı məlumatlara əsaslanan və/yaxud istinadən ədalət mühakiməsi göstəricilərinə çatımlılıq

Yuxarıdakı cədvələ daxil edilmiş əksər göstəricilərin beynəlxalq və qeyri-hökumət təşkilatları (BMT, Dünya Bankı, İƏİT, OAS, Avropa Şurası, Global Integrity və Ümumdünya Ədliyyə Layihəsi) tərəfindən işlənilib hazırlanmasına baxmayaraq birbaşa olaraq sözügedən göstəricilərin əsaslandığı məlumatları toplayan hökumətlər ölçü meyarlarından istifadə edir.

1. Ədalət Mühakiməsinin Səmərəliliyi üzrə Avropa Komissiyası. Ədalət Mühakiməsinin Səmərəliliyi üzrə Avropa Komissiyası (ƏMSAK), üzv dövlətlərin ədliyyə sistemlərini qiymətləndirmək üçün istifadə edilən hərtərəfli göstəricilər dəstini hazırlamışdır. Üzv ölkələrdən hökumət tərəfindən müntəzəm toplanılan inzibati və digər məlumatlara əsasən ƏMSAK anketinə cavab olaraq hesabat hazırlamağı tələb olunur. 2.1-dən 2.5-dək olan cədvəldə göstəriləyi kimi ƏMSAK hökumətlərdən ədalətə mühakiməsinə çıxış imkanları barədə məlumatlar təqdim etməsinə tələb edir, buraya daxildir:

- hüquqi yardım və təmsilçilik;
- ədliyyə orqanlarına çıxış imkanı;
- prosesin vaxtında icra olunması;
- prosedurlar;
- məhkəmənin müstəqilliyi;
- şəffaflıq və hesabatlılıq;
- cinayət zərər çəkmiş şəxslərinin hüquqları;
- hüquq-mühafizə tədbirlərinin tətbiqi;
- potensial:
- xüsusi məhkəmələr və prosedurlar;
- mübahisələrin alternativ həlli;
- məişət zorakılığı.

Məlumatlar mövcud olmadığı və yaxud göstərici ilə əhatə olunan meyar ölkənin ədliyyə sistemi üçün tətbiq edilmədiyi təqdirdə üzv ölkələri anket sorğusuna yazılı cavab verir və tələb olunan məlumatları verir. Dövlətlərin topladığı və təmin etdiyi

məlumatlara aşağıdakılar daxildir: hakimlərin və dövlət ittihamçıların sayı (o cümlədən məhkəmələrin sayı və coğrafi yerləşmə, qadın hakim və dövlət ittihamçıların sayı), işlərin axını, işlərin müddəti, hüquqi yardımın təchiz edildiyi işlərin sayı, digər məsələlərlə yanaşı və qanunvericiliklər, təşkilatlar və prosedurlar

haqqında “obyektiv məlumatlar”.

2. Yaşayış standartlarına dair sorğu. Yaşayış standartlarının ölçülməsinə dair tədqiqat (YSSA) Dünya Bankının İnkişaf Araşdırma Qrupunda yer almış bir proqramdır. Yerli hökumətlərin tələbi ilə YSÖT qrupları təhsil, səhiyyə, kənd təsərrüfatı, əmək, maliyyə və miqrasiya kimi milli prioritetlər olaraq müəyyən edilmiş məsələlərə yönəlmiş ev təsərrüfatlarının sorğuların hazırlamaq və həyata keçirmək məqsədilə milli statistika idarələri ilə birgə iş aparırlar. Bu xəritənin hazırlanması məqsədilə az sayda yaşayış standartları üzrə sorğular nümunə götürülmüşdür. (Çox) müxtəlif dərəcələrdə olmasına baxmayaraq ev təsərrüfatlarının sorğularına ədalət mühakiməsi ilə bağlı göstəricilər daxildir - onlardan bəziləri ədalət mühakiməsinə çatımlılıq elementlərinə xüsusilə diqqət yetirirlər.

Ümumiyyətlə, bu göstəricilər hüquqi ehtiyacları əhatə etməklə ədalət mühakiməsinə çatımlılıq üçün ölkə ilə əlaqəli konkret cəhətləri əhatə etmək imkanları axtarır (məsələn, icma daxilində münəqişənin əsas səbəbləri, münəqişənin və ya mübahisənin baş verdiyi təqdirdə respondentlərin hərəkətləri, münəqişənin/mübahisənin xəbər verilməməsinin səbəbləri və ədalət qurumlarından məmnunluq). Şərqi Timorda yaşayış şərtləri sorğusunun (2008) müddətinin artırılmasından nümunələr anket-sorğuları arasında ədalət mühakiməsinə çatımlılıq üzrə ən müfəssəl göstəricilər toplusuna malikdir. Xüsusilə, ona respondentlərin konkret məsələlərə münasibəti (məsələn, qadın ənənəvi adət prosesində öz adından danışmaq imkanına malikdirmi) və qanun haqqında qavrayış/biliklərini (məsələn, qadın ərinin razılığı olmadan boşana bilərmə) əhatə edən “ədalət mühakiməsi haqqında fikirlər” və “ədalət mühakiməsi haqqında qavrayışlar”a dair bölmələr daxildir.

3. Demografik və Sağlamlıq üzrə Sorğular. ABŞ-in Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi (USAID) tərəfindən maliyyələşdirilən Demografik və Sağlamlıq üzrə Sorğuların (DSS) məqsədi inkişaf etməkdə olan ölkələrdə səhiyyə və demografik meyllər haqqında məlumat toplamaqdan ibarətdir. USAID heyətlərinin texniki dəstəyi ilə sorğunun quruluşu və məlumatların toplanması hər hansı bir ölkəyə doğru yönəldilmiş bir şeydir. Onların diqqət mərkəzində olduğuna baxmayaraq DSS-yə ədalət mühakiməsi ilə bağlı bir neçə sual daxildir. Xüsusilə maraq doğuran məsələlər

respondentlərin gender əsaslı zorakılıq təcrübəsi və tədbir görənlər zərər çəkmiş şəxslərin forumunun seçimi olmuşdur. Digər sualları məişət zorakılığına və ev sahibliyinə dair münasibətlər, o cümlədən mülkiyyət hüquqlarını təsdiqləyən sənədin olması və respondentin adının belə bir sənədə daxil edilməsini əhatə etmişdir (gender bölgüsü üzrə təfərrüatlı (dezaqreqasiya olunmuş) məlumatlar).

4. Belém do Pará Konvensiyasına qoşulma mexanizmi (MESECVI) – Qadınlara qarşı zorakılığın qarşısının alınması, cəzalandırılması və aradan qaldırılması haqqında Amerikanın dövlətlərarası Konvensiyası - “Belém do Pará Konvensiyası”nın tətbiq edilməsi üzrə nəaliyyət göstəriciləri Komitə ekspertləri (CEVI) tərəfindən 2013-cü il 21 may tarixində qəbul olunmuşdur. Belém do Pará Konvensiyasına qoşulmuş Amerika Dövlətləri Təşkilatının (ADT/OEA) üzvləri arasında geniş və əhatəli məsləhətləşmə prosesi nəticəsində hazırlanmış bu göstəricilər, konvensiyanın tətbiq edilməsinə dair əldə edilmiş nailiyyətləri müəyyən etmək üçün bir sıra standartlaşdırılmış toplu vasitələri təmin etməyə çalışır. Bu toplu ədalət mühakiməsinə çatımlılıq üçün diqqət çəkən bir hissəni əhatə edir, məsələn: qadınların zorakılıqdan azad yaşamaq hüququnu tanıyan qanunvericiliyin mövcudluğu; zərərçəkmişlərin ədalətli mühakimə hüquqlarına çıxış imkanının təmin edilməsi və mühafizə tədbirlərinin təmin edilməsi üçün qanunvericiliyin olması; qadınlara qarşı zorakılığın araşdırılması, təqibi və cəzalandırılması üçün təşkilat və prosedurların mövcudluğu; qadınlar arasında zorakılığın yayılması; məlumatvermə tezliyi; və məhkəmə sisteminin qadınlara qarşı zorakılıqla bağlı işlərə reaksiyası – o cümlədən insan resursları və peşəkar məhkəmə işçiləri üçün konkret sahə üzrə təlim hazırlığının təmin edilməsi. ƏMSAK mexanizmi ilə eyni formada, hökumətlərdən MESECVI-nin məlumat almaq üçün müraciətinə cavab verməsi tələb olunur. Hələ yekunlaşmaqda və həyata keçirilməkdə olduğuna baxmayaraq, Belém do Pará Konvensiyasının həyata keçirilməsinin qiymətləndirilməsi üçün nailiyyət göstəriciləri hökumətin müvafiq məlumatları toplamaq üçün səylərini sürətləndirəcəkdir.

5. Avropa Şurasının Qadınlara qarşı zorakılıq və məişət zorakılığın qarşısının alınması və ona qarşı mübarizə haqqında Konvensiyası (İstanbul Konvensiyası).

Bu Konvensiya iştirakçı dövlətlər üçün tədqiqat və məlumat toplama öhdəlikləri yaradır. Xüsusilə, 11-ci maddədə iştirakçı dövlətlərdən “bu Konvensiyanın əhatə dairəsinə daxil olan zorakılığın bütün formaları ilə bağlı hadisələr haqqında müntəzəm olaraq təfərrüatlı müvafiq statistik məlumat toplamağı” və “bu Konvensiyanın əhatə dairəsinə daxil olan bütün zorakılıq formalarının yayılmasını və meyllərini qiymətləndirmək məqsədilə əhali arasında müntəzəm sorğular keçirməyə çalışmaları” tələb olunur. Bundan əlavə, dövlətlər Konvensiyanın həyata keçirilməsində əldə edilən nailiyyətlər barəsində Qadınlara qarşı zorakılığa və məişət zorakılığına qarşı fəaliyyət üzrə ekspertlər qrupuna (GREVIO) dövrü şəkildə məlumat verməli və konvensiyanın əhatə etdiyi sahələrdə toplanmış məlumatları təqdim etməlidir.^{19 20}

6. Dövlət və milli statistika orqanları tərəfindən toplanılan inzibati məlumatlar.

Dövlət orqanları adətən ədalət mühakiməsi ilə əlaqədar məlumatlar toplayır və yeniləyirlər. Ədliyyə nazirlikləri məhkəmə statistika idarələri vasitəsilə mümkün olan hallarda peşəkar məhkəmə işçilərinin sayına və onlara ödənilən əmək haqqına, işlərin axınına, cinayət hesabatına, istintaqa, təqibə və hökmlərə dair uçot aparır. Milli statistika idarələri ədalət mühakiməsi ilə bağlı məlumatları toplayır və dərc edir (məsələn, hakimlərin əhaliyə nisbəti və ya hüquqi yardım xidmətlərinin istifadəçilərinin sayı). ƏMSAK hesabatı, YSÖT və DSS kimi məlumatların toplanma vasitələrinə daxil olan göstəricilərə əlavə olaraq, xəritənin hazırlanmasına Qana, Keniya, Monqolustan və Kamerunun milli statistika idarələri tərəfindən istifadə edilmiş göstəricilər daxildir. Bu göstəricilər hökumət və milli statistika orqanları tərəfindən müntəzəm olaraq toplanılan məlumatlar formasında ümumi mənzərəni yaratmaq üçün xəritənin hazırlanmasına daxil edilir. Seçim müxtəlif regionlardan nümunələri təqdim etməyə səy göstərir və yalnız bununla məhdudlaşmır.

2.3.

Ədalət mühakiməsinə çatımlılığa dair mövcud tədbirlərdə boşluq

2.3.1 Təklif tərəfi və töhfə göstəricilərinə diqqət

Yuxarıda göstərilən cədvəllərə qısa nəzər salsaq mövcud ədalət mühakiməsinə çıxış tədbirləri kainatının geniş və müxtəlif olduğunu və ədalət zənciri meyarlarının əksər hissəsini əhatə etdiyini görürük. Bu siyahıya müxtəlif prizmalardan və fərqli təfərrüatlılıq səviyyələrindən ədalət mühakiməsinə çatımlılığın cəhətlərini əhatə edən fərqli xarakterə malik göstəricilər daxildir. Global Integrity göstəriciləri kimi bəziləri ədliyyə sistemlərinin fərqli elementlərini və iştirakçıların qarşılıqlı təsirlərini əks etdirən mürəkkəb vəziyyətlərin formalaşmasında və əhatə edilməsində daha geniş miqyaslıdır. ƏMSAK tərəfindən istifadə edilən göstəricilər kimi digər göstəricilər isə daha konkretir və ədalət mexanizminə çatımlılığın təfərrüatlı mənzərəsini əks etdirir və onun fərqləndirici elementləri daha da qabarıq göstərir. Bu müxtəlifliyə baxmayaraq, nəzərə alınmayan, araşdırılmamış və ölçülməmiş ədalət mühakiməsinə çatımlılıq sahələri də mövcuddur. Xəritənin hazırlanması zamanı xüsusi vurğulanan aydın tendensiya, ədalət mühakiməsinə çatımlılığın təklif tərəfinin diqqət mərkəzində olması, lakin tələb tərəfinin elementlərinin isə daha az sənədləşdirilməsidir.

Bundan əlavə, əksər göstəricilər sistemə daxil edilən töhfələri ölçür (məsələn, bəzi qurumların və ya normativlərin mövcudluğu kimi töhfələri ölçür və nisbətən az sayda qurum ədalət prosesinin son nəticələrinə və bəzi elementlərin istifadəçilərə təsiri ilə maraqlanırlar).

2.3.2 Çatımlılıq üçün qanunvericilik ehtiyacları və maneələr

Ədalət mühakiməsinin tələb tərəfi üzrə məlumat bazasının qurulmasını qarşıya məqsəd qoyan məlumatların toplanmasının və təhlilinin bir neçə nümunəsi²¹ mövcuddur (yəni, nəzərdə tutulan benefisarlara və ədliyyə xidmətlərinin son istifadəçilərinin qarşılaşdıqları ehtiyac və çətinliklər üzrə). Qadınların və kişilərin ədalət mühakiməsinə çatımlılığı zamanı qarşılaşdıqları əsas çətinliklər haqqında məlumatlar siyasət və müdaxilələrin tərtib edilməsində və daha əlçatan məhkəmə sistemində doğru irəliləyişlərin ölçülməsində daha faydalı ola bilər. Bundan əlavə, vətəndaşların ədalət mühakiməsi ilə bağlı üzləşdiyi məsələlər (yaxud qanuni yollarla həlli mümkün olan məsələlər) haqqında daha çox məlumat əldə etmək faydalı ola bilər. Növbəti işlər üzrə göstəricilərin və toplanan məlumatların mövcud olmasına baxmayaraq cinsi mənsubiyyət və işin növü üzrə təfərrüatlı məlumatların sistemli təhlili qadınların və kişilərin ədalət mühakiməsinə çatımlılığının

araşdırılması üçün əsas məsələlərin daha da dərk edilməsinə xidmət edə bilər. Konkret göstərici olmasa da, sözügedən məlumatlar mənalı, kontekstə aid və cinsi mənsubiyyət üzrə konkret göstəricilərin hazırlanması üçün sübut bazasını təşkil etməlidir.

2.3.3 Hüquqlar, hüquqi yardım vasitələri, təşkilatlar və hüquqi savadlılıq üzrə maarifləndirmə

Ədalət mühakiməsinə çatımlılığın əsas elementi²² kimi qəbul edilsə də qadınlar və kişilər öz hüquqları, məhkəmə müzakirəsinə aid məsələlər, mübahisələrin və şikayətlərin həlli ilə məşğul olan təşkilatlar, insanların hüquqlarını müdafiə edə biləcək prosedurlar və mexanizmlər barəsində az məlumata sahibdir. Hüquqi savadlılıq və maarifləndirmə səviyyələrinin sənədləşdirilməsi həqiqətən də çətinir. Bu, respondentlərin onlara verilən tapşırıqları dərk etməsi üçün sorğulara dair sualların düzgün hazırlanmasını, sorğunun respondentlərin bir suala nisbətə digərinə cavab verməsi riskini minimuma endirən üsullarla idarə edilməsini, eləcə də dərin kök salmış münasibətlərə, sosial dəyərlərə və ədliyyə sisteminin müəyyən qavrayışlarına aid edilən məlumatların şərhinin və bilik çatışmazlığının nə olduğunu həqiqətən də başa düşməyi tələb edir və bunların heç biri öz növbəsində asan iş deyil. Halbuki, hüquqi bilik səviyyələrinin və savadlılıq səviyyələrinin, kişilər və qadınlar arasında bu cür məlumatlardakı boşluqların öyrənilməsinə müdaxilələrə və siyasətlərin formalaşmasına yönəldilməsi vacibdir.²³

2.3.4 Ədalət mühakiməsinin nəticələri

Mövcud göstəricilər məhkəmə prosesinin səmərəli və ədalətli keçirilməsinə şamil edilir. Halbuki, işlərin nəticələrinin hansı tendensiyalarının olduğunu və bu cür məlumatların əlavə edilməsi və insanların bu nəticələrə necə münasibət göstərdiklərini bilmək də vacibdir. Cinsi mənsubiyyət üzrə nəticələrlə əlaqədar (iddiaçının, təqsirləndirilən şəxsin, cinayətkarın və zərər çəkmiş şəxsin) və işin növü haqqında məlumatların təfərrüatlı şəkildə verilməsi hakimlərin münasibətlərinə və qərəzli mövqeyinə, eləcə də ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsinə dair dəyərli məlumatları təmin edə bilər.

2.4.

Genderin ədalət mühakiməsinə çatımlılıq göstəricilərinə inteqrasiyası – təfərrüatlı (dezaqreqasiya olunmuş) və gender amillərini nəzərə alan məlumatların təhlillərinin olmaması

Qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığı zamanı qarşılaşdığı çətinliklər mövcud qiymətləndirmə və

ölçü alətləri ilə nadir hallarda işıqlandırılır. Kişilərlə müqayisədə ədalət mühakiməsinə çatımlılıq göstəricilərinin bir çoxu qadınlar üçün əlverişsiz olsa da müfəssəl məlumatların olmaması və müxtəlif məlumat toplularının bir-biri ilə birləşdirilməsinin mümkünsüzlüyü çatımlılığını qeyri-bərabər şəkildə çətinləşdirir (məsələn, istifadəçilər ilə məhkəmələr arasında olan orta məsafənin fonunda qadınlar üçün nəqliyyat vasitələrinin əlçatanlığı). Ədalət mühakiməsinə çatımlılığın bəzi sahələri qadınlar üçün xüsusilə vacibdir və genderə həssas təhlillərinin obyekt olmalıdır.

2.4.1. Coğrafi və iqtisadi əlçatımlıq

Məhkəmələrin coğrafi bölgüsü ədalət mühakiməsinə çatımlılığın vacib tərkib hissəsidir və onu ölçmək üçün müxtəlif qurumlar²⁴ tərəfindən bir sıra göstəricilər hazırlanmış və istifadə edilmişdir. Məhkəmələrdə olan məsafə və səyahət müddəti aydın şəkildə həm kişilərə, həm də qadınlara – şəhər və ya kənd yerlərində yaşadıklarından və ya nəqliyyat vasitələrinə çıxış imkanlarından və onların iqtisadi vəziyyətindən asılı olaraq müxtəlif səviyyələrdə təsir edir. Halbuki, kişilərlə müqayisədə qadınlar adətən əlverişsiz vəziyyətlə üzləşir və bu vəziyyətləri mövcud göstəricilərlə əhatə etmək çətinləşir. Qadınların nəqliyyat vasitələrindən istifadə etmək və səfər xərclərini qarşılamaq üçün iqtisadi imkanları azdır; onların səfərbərlik imkanları da güman ki, məhduddur və onlar xüsusilə vaxt çatışmazlığının mənfi təsirinə məruz qalır. Qadınların asanlıqla istifadəsi üçün evlərinin yaxınlığında və ya məhkəmə binalarında uşaq qayğı mərkəzlərinin olmaması da qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığına mənfi təsir göstərən mühüm elementdir. Bundan əlavə, qadınlarla əlaqədar işlərə baxan ixtisaslaşmış məhkəmələr, məsələn, ailə və ya kiçik iddialar üzrə məhkəmələr, eləcə də xüsusi polis və prokurorluq bölmələri (məsələn, gender əsaslı və ya məişət zorakılığı ilə bağlı işlərə baxan) adətən qəsəbə, yaxud paytaxt əyalətlərində, şəhər ərazilərində yerləşir. Ev təsərrüfatlarının resurslarının qeyri-bərabər paylanması və ailə başçısı qadın olan ev təsərrüfatlarının gəlirlərinin ailə başçısı kişi olan ev təsərrüfatlarının gəlirlərindən nisbətən az olmasını nəzərə alaraq ədalət mühakiməsinə çatımlılıq üçün prosedurlara çəkilən xərclər daha çox qadınlar üçün yüksək maneə təşkil edə bilər.

2.4.2 Vəkil yardımına, məhkəmədə təmsilçiliyə və hüquqi yardıma çatımlılıq

Eyni şəkildə, güzəştli şərtlərlə vəkil xidmətlərini təmin edən peşəkar hüquqşünasların olması və məhkəmə prosesində təmsilçilik hamının ədalət mühakiməsinə çıxışına zəmanət vermək üçün vacibdir. Halbuki, qadınlar hüquqi yardımın mövcudluğundan daha çox faydalana bilərlər və digər tərəfdən isə onlar qeyri-mütənasib şəkildə sözügedən yardımın

olmaması ilə üzləşirlər. Kişilərə nisbətən daha az savadlılıq səviyyəsi və rəsmi dilləri bilmək, kütləvi informasiya vasitələrinə və ictimai həyata tez-tez çıxış imkanlarının məhdudlaşması ehtimal ki, hüquqların, prosedurların və mövcud mübahisələrin həlli mexanizmləri haqqında daha az məlumatlılıq səviyyəsinin yaranmasına gətirib çıxarır. Hüquqi dəstəyin, məhkəmədə təmsilçiliyin və hüquqi yardım xidmətlərinin mövcudluğu və keyfiyyətinin ölçülməsi üçün göstəricilər mövcud olmasına baxmayaraq qadınlar və kişilər üçün sözügedən xidmətlərin necə həyata keçirildiyinə və onların çatışmazlığından necə təsirləndiyinə dair məlumatlar və hesabatlar mövcud deyil.

2.4.3. Hakimlər və peşəkar məhkəmə işçiləri üçün gender mövzusunda təlimlər

Hakimlər və dövlət ittihamçıları üçün xidmət zamanı təlimin ölçülməsi məhkəmə sisteminin potensialını ölçən göstəricilərin səbətinə nadir hallarda daxil edilir. Təhlil edilmiş səkkiz mənbədən yalnız ƏMSAK hesabatı bu sahəni əhatə edir. Konkret gender mövzusunda təlimlərə (məhkəmə prosesində gender sahəsində ehtiyacları və çətinlikləri müəyyən etmək üçün və onlara qarşı cavab tədbirləri görmək üçün və eləcə də onların gender əsaslı zorakılıq və məişət zorakılığı kimi sahələrdə konkret qanunlar, normativlər və qaydalar haqqında biliklərini gücləndirmək üçün peşəkar məhkəmə işçilərinin potensiallarının artırılmasına yönəldilmiş) daha az diqqət yetirilir. Təlimdə yalnız ƏMSAK göstəricilərindən biri ədalət mühakiməsinin genderlə əlaqədar cəhətləri ilə bağlıdır: bütün prokurorluq orqanlarında məişət və cinsi zorakılıq sahələrində xüsusi təlim hazırlığına malik dövlət ittihamçılarının olub-olmadığını izləyir.

2.4.4. İrəliyə yol – məlumatların toplanmasında və təhlilində paradiqmanın dəyişməsi

Qeyd edildiyi kimi, gender əsaslı zorakılığa və qadınlara qarşı zorakılığa dair göstəricilər istisna olmaqla yuxarıda göstərilən cədvəldə qeyd olunan az sayda göstəricilər ədalət mühakiməsinə çatımlılığa dair qadınların problemlərinə toxunur. Belə göstəricilər konkret sahələr ətrafında, o cümlədən qadınlara və kişilərə bərabər hüquqlar verən qanunvericilik bazasının mövcud olduğu sahələrdə hüquq və məhkəmə peşələrində bərabər təmsilçilik kimi müəyyən sahələr ətrafında qruplaşdırılıb.

Halbuki, həm kişilərə, həm də qadınlara təsir göstərən ədalət mühakiməsinə çatımlılığını qiymətləndirən ümumi göstəricilər çıxış imkanlarını əldə edərkən gender fərqliliyinə dair qiymətli məlumatları təmin edə bilər (əgər onların güvəndiyi məlumatlar konkret sahələr üzrə gender boşluqlarını xüsusi işıqlandıran demoqrafik məlumatlarla birgə sistemli şəkildə əsas hissələrə ayrılırsa və təhlil edilərsə). Şübhəsiz,

məhkəmə sisteminə hər bir şəxsin çıxış imkanını təmin etmək məqsədilə bu sistemin bütün istifadəçilərin ehtiyaclarını və çətinliklərini aşkar etmək və onlara cavab vermək qabiliyyəti olmalıdır. Bu istiqamətdə mühüm bir addım ədalət mühakiməsinin tələb tərəfinin mürəkkəb xarakterini aşkar edə biləcək ölçü vasitələrinin istifadəsindən və qadınların və kişilərin qarşılaşdığı ədalət mühakiməsindən və onların üzləşdikləri müxtəlif maneələrin nəzərə alınmasından ibarətdir. Məsələn, coğrafi və iqtisadi əlçatımlıq səviyyəsinə maneçiliklərin qadınlara və kişilərə mənfə

təsir göstərmə dərəcəsini müəyyən etmək üçün və məhkəmələrin yerləşdiyi məkan və prosedurların qiymətləri haqqında inzibati və sahə məlumatlarını tamamlamaq (əlavə etmək) üçün sistemli şəkildə disaqreqasiya edilməli və qavrayış haqqında məlumatlar toplanmalıdır. Bundan əlavə, məlumatların təhlilinə resursların ev təsərrüfatları arasında bölüşdürülməsi, nəqliyyat vasitələrinə çıxış, cəmiyyətdə və evdə gender rolları, savadlılıq dərəcələri və hüquqi maarifləndirmə səviyyələri ilə əlaqəli məlumatlarla əlaqələndirilmə daxil edilməlidir.

QUTU 2.

Hökumətlər tərəfindən toplanılmış məlumatlardakı tendensiyalar və boşluqlar və/yaxud həmin məlumatlara əsaslanmaq

Hökumətlər tərəfindən istifadə üçün nəzərdə tutulan göstəricilər və nəticədə toplanan məlumatlar fərqli xüsusiyyətlərə malikdir və müxtəlif məqsədlərə xidmət edir. ƏMSAK göstəriciləri kimi ədliyyə sektorunda inzibati və ya statistika orqanları tərəfindən toplanılan göstəricilər və bəzi hallarda MESECVİ göstəriciləri ədliyyə mexanizminin struktur və funksional cəhətlərini (məsələn, cavab tədbiri görmək qabiliyyəti, səmərəlilik və hesabatlılıq) qiymətləndirməyə səy göstərir. Digərləri isə (məsələn, yaşayış standartlarına dair bəzi sorğulara daxil edilən göstəricilər ədalət mühakiməsinə çatımlılığın tələb tərəfini, o cümlədən məhkəmə qaydasında baxılan əsas məsələləri, üstünlük verilən məhkəmə orqanını və məhkəmə orqanlarına inamı əhatə edir). Beləliklə, hökumətlərin ədliyyə sistemləri haqqında məlumatları qiymətləndirmək və toplamaq üçün göstərdiyi səylərdə çatışmazlıq yoxdur. Halbuki, bir neçə müşahidənin aparılmasına ehtiyac var. Birincisi, ƏMSAK göstəriciləri, məsələn, ölkələrə müəyyən məsələlər barədə hesabat verməyə dəvət edirlər, lakin hökumətlər tələb edilmiş məlumatları toplamaq məcburiyyətində deyil və bu işdə olmadıqlarını söyləyə bilirlər. İkincisi, ədalət mühakiməsinə çatımlılıq haqqında məlumatları toplayan dövlətlər və bütün ölkələrin ən azı hər hansı məlumatı toplayıb-toplamadığını qiymətləndirmək üçün daha çox tədqiqatlar aparmağa ehtiyac var. Hökumətlər tərəfindən istifadə edilən göstəricilərin və boşluqların müəyyənləşdirilməsinə gəldikdə, bu tapşırıq hər keyz üzrə ayrı-ayrılıqda həyata keçirilməlidir. Şübhəsiz, hökumətlərin ədalət mühakiməsinə çatımlılığın müəyyən cəhətlərini ölçmək üçün seçimləri qlobal tendensiyalara uyğun ola bilən və ya uyğun olmaya bilən müəyyən edilmiş milli prioritetlərdən asılı olacaqdır. Digər tərəfdən, bu hesabatda təklif olunduğu kimi, çevik göstəricilər toplusu hamı üçün əlçatan ola biləcək ədalət mühakiməsi sistemi üçün mövcud olmalı tələb və təklif tərəfinin elementlərini qiymətləndirmək üçün ölkələri meyarlar toplusu ilə təchiz etməkdə faydalı ola bilər.

ƏDALƏT MÜHAKİMƏSİNƏ ÇATIMLILIĞI ÖLÇMƏK ÜÇÜN TƏKLİF EDİLƏN GÖSTƏRİCİLƏR, O CÜMLƏDƏN QADINLARA MƏNFİ TƏSİR GÖSTƏRƏN KONKRET ÇƏTİNLİKLƏR

Ədalət mühakiməsinə çatımlılıq bu tapşırığa dəstək verən geniş anlamda mürəkkəb bir fenomendir və bu, qanun və qaydalarda müəyyən olunmuş hüquq və öhdəliklər, sözügedən hüquqlara dair maarifləndirmə və mübahisənin ədalətli, səmərəli və məsuliyyətli həlli mexanizmləri vasitəsilə həmin hüquqlardan istifadə etmək və onları tələb etmək bacarığından ibarətdir.

Ədalət mühakiməsinin, o cümlədən ədalət mühakiməsinə çatımlılığın ölçülməsi üçün açılmış 2015-dən sonra yeni inkişaf gündəliyinə dair dialoq məkanı belə bir kontekstdə təklif olunan göstəricilərin genişləndirilməsi və ədalət mühakiməsinə çıxış imkanının, ədalət mühakiməsi və onun çatdırılmasını dəstəkləyən sistemlərin əlçatımlılığını, mövcudluğunu, məqbuluğunu və keyfiyyətini ölçən hərtərəfli göstəricilər səbətinə yaratmaq üçün unikal bir imkandır. Bununla yanaşı, CEDAW-nun qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığını və bu sahədə yaranan yaxşı təcrübələr haqqında ümumi tövsiyəsi (Əlavə 1-ə bax) ədalət mühakiməsinə çıxış imkanı əldə etməyə çalışan qadınların qarşısında duran konkret problemləri nəzərə ala biləcək göstəricilərin hazırlanması və tətbiqi üçün qiymətli fəaliyyət mərhələləri ilə təmin edir. Sonrakı bölmələr sözügedən göstəricilər səbətinin hazırlanması üçün bir çərçivədir.

3.1.

Məqsəd və metodologiya

3.1.1. Məqsəd

Göstəricilərin xəritəsinin hazırlanmasına və təhlilinə əsaslanaraq burada ədalət mühakiməsi sisteminə çatımlılığın, xüsusilə də bu çıxış imkanı qarşısındakı maneələrə xüsusi diqqət ayıraraq onun

səviyyəsini qiymətləndirmək üçün nəzərdə tutulmuş göstəricilərin siyahısı yer alır. Sözügedən göstəricilərin hazırlanmasının idarə edilməsində əsas məqsəd hökumətləri, vətəndaş cəmiyyətini və beynəlxalq təşkilatları aşağıdakı vasitələrlə təmin etməkdən ibarətdir:

- qadınların və kişilərin ədalət mühakiməsinə çatımlılığını yaxşılaşdırmaq üçün qanunvericilik islahatlarının həyata keçirilməsi, siyasətlərin hazırlanması və müdaxilələrin edilməsi;
- qadınların və kişilərin ədalət mühakiməsinə çatımlılığına mənfi təsir göstərən ədliyyə xidmətləri üçün təchizat və tələbdəki mövcud boşluqların qiymətləndirilməsi;
- qadınların və kişilərin ədalət mühakiməsinə çatımlılığının yaxşılaşdırılmasında və qadınların hüquq və səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsində əldə edilən nailiyyətlərin monitorinqinin aparılması və hesabatların təqdim edilməsinin asanlaşdırılması;
- qadınların və kişilərin ədalət mühakiməsinə çatımlılığının vaxt keçdikcə və ölkələr daxilində və ya ölkələr arasında meyllərin müqayisəsinə imkan yaradılması;
- qadınların və kişilərin ədalət mühakiməsinə çatımlılığına birbaşa və ya dolaylı yolla mənfi

təsir edən ərazilərdə gender bölgüsü üzrə təfərrüatlı (dezaqreqasiya olunmuş) məlumatların toplanılmasının stimullaşdırılması;

- qadınların və kişilərin ədalət mühakiməsinə çıxış imkanlarının vəziyyəti haqqında və ona mənfi təsir göstərən maneələrə dair maarifləndirmə.

3.1.2. Struktur

Təklif olunan göstəricilər üç meyar ətrafında təşkil olunur: 1) hüquq və səlahiyyətləri müəyyən edən qanunvericilik bazasını əhatə edən əlverişli mühit, vətəndaşların və dövlətin ədalət mühakiməsinə və ədalət mühakiməsinin nəticələrinə çatımlılığı barəsində razılığa gələ biləcəyi məkanı müəyyən edən qaydalar və təminatlar; 2) məhkəmə xidmətlərinin təmin edilməsi üçün vacib olan təşkilatlar və insan resursları kimi ədalət mühakiməsi mexanizmini yaradan elementlər də daxil olmaqla, ədalət mühakiməsinin təklif tərəfi; 3) ədalət mühakiməsinin tələb tərəfi, vətəndaşların ədliyyə sistemi vasitəsi ilə hüquqi müdafiə vasitələrini axtarmağa imkan verən elementlərə diqqət yetirilməsi. Bütün bunlar və sözügedən meyarlar daxilində göstəricilər ədalət zənciri boyunca mərhələləri əks etdirən ədalət mühakiməsinə çıxış imkanının əsas elementləri ətrafında qruplaşdırılmış və bura daxildir: qanun və qaydalarda müəyyən edilmiş hüquqların qorunması; şikayətlərin və ya cinayətlərin baş verməsi; ədliyyə sistemində daxil olmaq və naviqasiya etmək üçün fiziki şəxslərə lazım olan vasitələr; proseslərin və nəticələrin iştirak edən tərəflər üçün məqbul hesab edilə biləcəyinə zəmanət verən mexanizmlər və təminatlar. Sadalanan elementlər aşağıdakıları əhatə edir:

- qanunvericilik bazası;
- ədalət mühakiməsinin ehtiyacları;
- hüquq maarifləndirmə, hüquqi məsləhət və təmsilçilik imkanlarından istifadəyə çatımlılıq (hüquqi yardım);
- məhkəmələrə çatımlılıq;
- ədalətli proses və nəticə;
- ədliyyə sistemində inam.

Hər bir elementin daha ətraflı müzakirəsi aşağıda verilmişdir.

Təklif olunan göstəricilərin seçilməsində istifadə olunan meyarlar aşağıdakılardır:

- göstəricilərin ölçülməsi mümkündür;
- göstəriciləri anlamaq və ictimaiyyətə çatdırmaq asandır;
- göstəricilər xüsusilə qadınlara aid olan ədalət mühakiməsinə çatımlılığın elementlərini əhatə edir.

3.1.3. Qeyri-dövlət ədalət mühakiməsinin ölçülməsi

Qeyri-dövlət ədliyyə sistemləri - yəni, legitimliyi adət-ənənəyə söykənən və ya dini məzmunu olan, dövlətin hüquqi və məhkəmə sistemi ilə yanaşı mövcud olan ənənəvi dini hüquqi sistemlər - bir sıra ölkələrdə mübahisələrin həlli mexanizmləri kimi mühüm rol oynayır və çoxsaylı hüquq sistemləri ilə xarakterizə olunur. Adətən qadınlar ədalət mühakiməsinə çıxış imkanı axtaran zaman onlara üstünlük verilir və ya yeganə alternativ olur. Qeyri-dövlət ədliyyə sistemlərinin bu rolunu tanıdıqımıza baxmayaraq, cari tədqiqatın məqsədi dövlətin ədliyyə sistemlərinə yönəlib və işləyib hazırladığımız göstəricilərə isə qeyri-dövlət ədliyyə sistemlərinə ünvanlanmış bir neçə meyar aydın şəkildə daxil edilib (məsələn, ədliyyə sistemlərinə inam səviyyəsini və prosedurların uzunluğunu ölçməyə istiqamətlənən meyarlar), digərləri isə həm dövlət, həm də qeyri-dövlət ədliyyə sistemlərinə tətbiq oluna bilər. Bu standart göstəricilərlə asanlıqla ələ alınacaq qeyri-dövlət ədliyyə sistemi siyahısının mümkün elementlərinin nümunələrini təqdim etmək deməkdir. Bizim işimizin diqqət mərkəzinə qeyri-dövlət ədalət mühakiməsinin daxil edilməməsi seçimi qismən onunla bağlıdır ki, burada qeyri-dövlət hüquq sistemlərinin kəmiyyət yönümlü üsullarla ölçülməsi çətindir və əldə olunan meyarların məzmunu düzgün şəkildə hazırlanmadığı halda onlar yanlış nəticələrə gətirib çıxara bilər. Halbuki, ixtiyari ölkədə qadınlar və kişilər üçün mövcud olan normativ və ədliyyə sistemlərinin hərtərəfli təsvirini əldə etmək məqsədilə sözügedən qeyri-dövlət sistemləri hədəf götürən göstəricilər tərtib olunmalıdır. Adət-ənənəvi və dini hüquq sistemlərinin yüksək unikallığını və yerli xassəsini nəzərə alaraq sözügedən göstəricilər dövlət və qeyri-dövlət ədliyyə sistemlərini təmsil edən maraqlı tərəflər də daxil olmaqla, ölkənin rəhbərlik etdiyi məsləhətləşmə prosesi vasitəsilə işləyib hazırlanmalıdır.

3.1.4. Göstəricilərin seçilməsi

Aşağıdakı göstəricilər bu tədqiqatı həyata keçirmiş BMT Qadınların və Avropa Şurasının institusional ehtiyaclarına cavab vermək məqsədilə seçilmişdir. Bu çərçivə daxilində seçimimizə aşağıdakı prinsiplər rəhbərlik etmişdir. Göstəricilər tələb olunan məlumatların toplanması tələblərini tələb edən hökumətlərin işini ağırlaşdırmayacağına inandıqımıza baxmayaraq, biz belə fikirdəyik ki, bu göstəricilər "məlumat inqilabı" üçün axtarışın bir hissəsi olaraq yeni məlumatların toplanması səylərinin və potensialın artırılmasında rol oynayacaqdır. Qıssası, göstəricilər həm həqiqəti əks etdirməli, həm də təbiətə daha təşviqedicidir olmalıdır. Təklif olunan səbəb belə bir tarazlığın yaradılmasına səy göstərir. Mümkün olduğu qədər, hər bir meyar, ədalət mühakiməsinə çatımlılığın mümkün qədər geniş bir şəkildə təqdim edilməsi məqsədilə obyektiv/inzibati məlumatlara və subyektiv/qavrayış məlumatlarına əsaslanan göstəricilər daxil edilir. Nəhayət, təklif olunan bəzi tədbirlər xəritənin

hazırlanmasına daxil edilmiş mövcud göstəricilərdən istifadə etməklə hazırlanır; onların bəzilərində 2015-dən sonra yeni inkişaf gündəliyinə dair dialoq iştirakçıları tərəfindən verilmiş təkliflərdən istifadə olunur, digərləri isə mövcud ölçü alətlərində müəyyən edilmiş boşluqları doldurmağa çalışır.

Aşağıdakı siyahı qadın və kişilərin ədalət mühakiməsi sistemində bərabər çatımlılıq səviyyəsini ölçmək üçün bir çərçivə yaratmaq məqsədini daşıyır. Bu meyar

çərçivəsində maraqlı tərəflər öz ehtiyaclarına və şəraitlərinə uyğun olaraq yeni və konkret göstəriciləri götürə bilər və seçə bilər, yaxud yarada bilər. Ədliyyə zənciri boyunca qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığın hərtərəfli qiymətləndirilməsini təmin etmək məqsədilə hər bir meyar əsasında ən azı bir göstəricinin seçilməsi ilə hərtərəfli yanaşmanın qəbul edilməsi tövsiyə olunur.

3.2.

Qadınların rastlaşdığı konkret çətinliklər daxil olmaqla ədalət mühakiməsinə çatımlılıq, ölçmək üçün təklif edilən göstəricilər səbəti

3.2.1 Əlverişli mühit

i. Qanunvericilik bazası

Əgər vətəndaşlara iddia edə biləcəyi mühafizə hüquqları verilməzsə və vətəndaşlar sözügedən məhkəmələr və proseslər vasitəsilə onları tətbiq edə bilməzsə, o halda məhkəmələrin və səmərəli proseslərin heç bir mənası olmayacaqdır. Hansı məsələlərin məhkəmə müzakirəsinə aid ola biləcəyini və potensial hüquqi vasitələrlə həll oluna biləcəyini müəyyən edən qanunvericilik bazasıdır. Vətəndaşları bərabər hüquqlarla təmin edən bir qanunvericilik bazasının mövcudluğu ədliyyə sisteminin hamı üçün əlçatan olması üçün bir təməlidir. Qeyri-

bərabər qanunlar və gendri nəzərə almayan qanunlar qadınlara və kişilərə formal olaraq bərabər hüquqlar verən, lakin qadınları praktik olaraq cəzalandıran, qadınların ədalətli ədalət mühakiməsi nəticələrini əldə etmək qabiliyyətini poza qanunlardır. Hüquqi potensialı və hüquqi vəziyyəti, mülkiyyət və vərəsəlik hüquqlarını, nikah və boşanma hallarını müəyyən edən qanunlar, ayrı-seçkiliyi əbədləşdirən və qadınların hüquq və imkanlarının genişləndirilməsinə mane olan təsirlər arasında yer alır.

Göstərici	Məlumat mənbələri/ müəyyənləşdirmə vasitələri	İstifadə edilmiş/təklif edilmiş/səhrlər
Milli qanunvericiliyin insan və qadınların hüquqlarına dair məcburi beynəlxalq sazişlərə uyğunluğu	Ekspert müsahibəsi/ hüquqi sənədin təhlili	MESECVİ
Beynəlxalq və regional insan hüquqları qurumlarının presedent hüququnun insan və qadınların hüquqlarına dair məcburi beynəlxalq sazişlərə uyğunluğu	Ekspert müsahibəsi/ presedent hüququnun təhlili	Bu göstəricidə insan hüquqları orqanının məhkəmə qərarlarının monitorinqi yolu ilə əvvəlki vəziyyətini tamamlamağa səy göstərilir və bu, presedent hüququ kimi əlavə hüquq mənbəyini təşkil edir
Milli qanunvericiliyin qadınlara qarşı zorakılıqla mübarizə haqqında məcburi beynəlxalq sazişlərə uyğunluğu	Ekspert müsahibəsi/ hüquqi sənədin təhlili	MESECVİ
Beynəlxalq və regional insan hüquqları qurumlarının qadınlara qarşı zorakılıqla mübarizə haqqında insan və qadınların hüquqlarına dair məcburi beynəlxalq sazişlərə uyğunluğu	Ekspert müsahibəsi/ presedent hüququnun təhlili	Bu göstəricidə qadınlara qarşı zorakılıqla mübarizə haqqında məcburi beynəlxalq sazişlərdən irəli gələn hüquq və səlahiyyətlərlə bağlı məhkəmə qərarlarını verən orqanın monitorinqi vasitəsilə əvvəlki vəziyyətini tamamlamağa səy göstərilir
Milli qanunvericiliyin aşağıdakı sahələrdə birbaşa və dolayısı ayrı-seçkiliyinin qadağan edilməsi (maraqlı tərəflər ehtiyac və prioritetlərinə uyğun olaraq aşağıdakılardan birini və ya bir neçəsini seçə bilər): hüquqi potensialı/vəziyyəti mülkiyyət hüquqları vərəsəlik hüquqları nikah müddətində hüquqlar boşanma və uşaqlar üzərində qəyümlüq əldə etmək hüquqları bank hesabı açmaq potensialı vətəndaşlıq almaq, dəyişmək, saxlamaq, yaxud vermək hüquqları təhsil hüquqları məşğulluq hüquqları	Ekspert müsahibəsi/ hüquqi sənədin təhlili	CEDAW və QBQ indeksi tərəfindən ünvanlanmış sahələr

Göstərici	Məlumat mənbələri/ müəyyənləşdirmə vasitələri	İstifadə edilmiş/təklif edilmiş/şərhlər
Ölkə qanunlarında qadınlara və kişilərə aşağıdakı sahələrdə bərabər davranış hüququ verilibmi? (maraqlı tərəflər ehtiyac və prioritetlərinə uyğun olaraq aşağıdakılardan birini və ya bir neçəsini seçə bilər): hüquqi potensialı/vəziyyəti mülkiyyət hüquqları vərəsəlik hüquqları nikah müddətində hüquqlar boşanma və uşaqlar üzərində qəyümlüq əldə etmək hüquqları bank hesabı açmaq potensialı vətəndaşlıq almaq, dəyişmək, saxlamaq, yaxud vermək hüquqları təhsil hüquqları məşğulluq hüquqları	Ekspert müsahibəsi/ hüquqi sənədin təhlili	CEDAW və QBQ indeksi tərəfindən ünvanlanmış sahələr
Bu sahələrdə cinayət məsuliyyətini nəzərdə tutan qanunların mövcud olması (maraqlı tərəflər ehtiyac və prioritetlərinə uyğun olaraq aşağıdakılardan birini və ya bir neçəsini seçə bilər): psixoloji və cinayət zorakılığı təcavüz məqsədli təqib cinsi zorakılıq, o cümlədən zorlama (o cümlədən həyat yoldaşı/partnyor tərəfindən törədildikdə) məcburi nikah qadın sünnəti məcburi abort və məcburi sterilizasiya cinsi qışnama və sözügedən cinayət əməllərinə yardım və təhrik etmək korupsiyanın seksual formaları	Qanunvericilik sənədinin təhlili	Avropa Şurasının Qadınlara qarşı zorakılığın və məişət zorakılığının qarşısının alınması və onunla mübarizə haqqında Konvensiyası (İstanbul Konvensiyası), Maddə 33-41 Oxşar göstərici MESECVİ tərəfindən istifadə olunmuşdur UNODC, 2015-ci ildən sonra yeni inkişaf gündəliyinə dair dialoq kontekstində göstərici (qanuna daxil edilməli olan cinayətləri müəyyən etmədən) təklif etmişdir
Hüquqi şəxslərə (məsələn, QHT-lər, əmək ittifaqları) məhkəməyə şikayət etmək hüququ verilir	Ekspert müsahibəsi/ kameral təhlil	Hüquqi şəxslərə məhkəməyə müraciət etmək imkanının verilməsi qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığını effektiv etmək üçün dəyərli bir vasitədir. Şübhəsiz, bir sıra hallarda QHT-lər strateji məhkəmə prosesləri vasitəsilə qadınların hüquqlarının müdafiəsi sahəsində xeyli irəliləyişlər əldə edə bilmişdir. Bundan əlavə, qadınların hüquqlarını müdafiəsi uğrunda mübarizə aparan təşkilatlar müxtəlif səbəblərdən işləri şəxsən təqib edə bilməyən zərər çəkmiş şəxslərin işlərinin məhkəməyə verilməsini öz üzərinə götürə bilər, yaxud zərər çəkmiş şəxsin qüvvələrini (məsələn, iqtisadi vasitələr və ya nüfuz ilə əlaqədar) birləşdirərək işə əlavə güc gətirə bilər.
Qeyri- cinayət sanksiyalarını nəzərdə tutan qanunların mövcudluğu, məsələn, gender əsaslı zorakılıq, zorlama və məişət zorakılığı ilə bağlı işlərdə mühafizə orderləri	Ekspert müsahibəsi/ kameral təhlil	Təkcə cinayət sanksiyalarının özü qadınlara qarşı zorakılıq, o cümlədən zorlama ilə bağlı işlərdə yetərli cavab tədbirlərini nəzərdə tutmur. Bəzi hallarda, məsələn, qadınlar həm özlərinin, həm də uşaqlarının maddi ehtiyaclarına görə ərlərindən asılı olurlar, buna görə də mühafizə orderləri kimi sanksiyalar həbs cəzası ilə müqayisədə daha uyğun bir hüquqi müdafiə vasitəsi ola bilər.

3.2.2 Təklif tərəfi

i. Potensial

Potensialın ölçülməsi dedikdə vətəndaşların ədalət mühakiməsi ehtiyaclarına ədliyyə sisteminin cavab verməsi qabiliyyətinin ölçülməsi nəzərdə tutulur. Potensial bütün ədalət zəncirini əhatə edən kompleks bir fenomeni ehtiva edir. Potensialın hər iki - obyektiv (insan resursları, təlim) və subyektiv (istifadəçinin məmnuniyyəti, ekspert rəyi) cəhətləri müvafiq hesab olunur və hər ikisinin ölçülməsi balanslaşdırılmış qiymətləndirməyə imkan yaradır. Aşağıda təklif olunan göstəricilər ədalət zəncirinin əks tərəfində yerləşən tərkib hissələrini əhatə edir. Təhlikələrin ölçülməsi, məsələn, 100 000 nəfər əhaliyə düşən hakimlərin və kiçik rütbəli məhkəmə işçilərinin sayı, sistemin faktiki potensialı haqqında obyektiv məlumatları verir (kifayət etmədiyi təqdirdə belə, uyğun işçi heyəti ilə təmin edilməsi ehtimalına əsaslanan

göstəricinin müvafiqliyi mülki, inzibati və cinayət işləri üzrə ədliyyə xidmətlərinin göstərilməsini təmin etmək üçün zəruridir). Gender bölgüsü üzrə təfərrüatlı (dezaqreqasiya olunmuş) məlumatların hazırlanması ədliyyə sisteminin müxtəlifliyinin və təmsilçiliyinin ölçülməsinə imkan verir – “bu, qadınların məhkəmə orqanlarında iştirakının...ədliyyə sisteminin xidmət etdiyi cəmiyyəti əks etdirməsi məqsədilə vacib olması səbəbindən...bu sistemin potensialının mühüm tərkib hissəsidir...Qadın hakimlər...ədalət mühakiməsinə qərəzsiz yardım göstərərək...eləcə də qanunların icrasında (o cümlədən qadınların və qızların ədalət mühakiməsinə çatımlılığına dair) öz vəzifələrini icra etməklə qanunun aliliyinin gücləndirilməsinə kömək edə bilərlər.” (UNODC 2013:59).

Göstərici	Məlumat mənbələri/ müəyyənləşdirmə vasitələri	İstifadə edilmiş/təklif edilmiş/şərhlər
100 000 əhaliyə düşən hakimlərin/kiçik rütbəli məhkəmə işçilərinin sayı, cinsi mənsubiyyət üzrə	İnzibati məlumatlar	Eyni göstəricilər: Qana Statistika Xidməti ƏMSAK
Aşağıdakı məhkəmələrdə işləyən hakimlərin sayı, cinsi mənsubiyyət üzrə: • birinci instansiya məhkəməsi • ikinci instansiya məhkəməsi • ali məhkəmələr	İnzibati məlumatlar	CEDAW Komitəsinin qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığına dair tövsiyəsi (2015: 10) Qeyd: qadınların məhkəmə peşəsində iştirakının aşkar şəkildə ölçülməsi, xüsusi olaraq gender perspektivində formalaşdırılan oxşar göstəricilər mövcuddur. Bu cür göstəricilər aşağıdakılardır: qadın hakimlərin %-i (UNROLI, UNODC, Dünya Bankının gender statistikasına, MESECVİ); Konstitusiyaya məhkəməsinə hakimlərin sayı; Konstitusiyaya Məhkəməsinə (baş hakimi qadın olan) qadın hakimlərin sayı (QBQ).
Gender bölgüsü və işin növünə görə hər bir hakim üzrə təqdim edilmiş işlərin sayı,		Bu göstərici hakimlərin iş yükü ilə ifadə olunduğu kimi ədliyyə sisteminin faktiki potensialını ölçməyə səy göstərilir. Gender bölgüsü üzrə təfərrüatlı (dezaqreqasiya olunmuş) məlumatlar və işin növü qadın və kişi hakimlərinə təyin olunmuş işlərin sayında və tipologiyasında mümkün tendensiyaları xüsusi qeyd edə bilər.
Qadın inzibati məhkəmə işçi heyətinin (hakim olmayan) nisbəti, vəzifə bölgüsü üzrə	İnzibati məlumatlar	ƏMSAK; CEDAW Komitəsinin qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığına dair ümumi tövsiyəsi
Gender məsələləri üzrə ədliyyə personalı üçün (polis/hakimlər/dövlət ittihamçıları) məcburi ilkin/xidmət müddətində təlimin keçirilməsi	Ekspert sorğusu/ müsahibə/sahə məlumatları	CEDAW Komitəsinin qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığına dair ümumi tövsiyəsinə daxil edilib eyni göstəricilər: MESECVİ ƏMSAK
Ədliyyə personalının potensialının (polis/hakimlər/dövlət ittihamçıları) çatışmazlığı nə qədər ciddi problemdir?	Ekspert sorğusu/ məhkəmə personalının sorğuları	eyni göstəricilər: ÜƏL
Qadınlara qarşı zorakılıq mövzusunda təlim proseslərinə, maarifləndirmə və təlimlərə çıxış imkanı olan dövlət qulluqçularının və vəzifəli şəxslərin faizi (səlahiyyətli şəxslərin cəmi sayı)	İnzibati məlumatlar	MESECVİ Ekspertlər Komitəsi (CEVİ)

ii. Hüquqi yardımın mövcudluğu və keyfiyyəti

Hər kəs üçün bərabər ədalət mühakiməsinə çatımlılığı təmin etmək üçün həm cinayət, həm də mülki işlər üçün pulsuz və ya əlverişli şərtlərlə hüquqi məsləhətlərin və yardımların olması vacibdir. Hüquqi məsləhətin və köməliyin göstərilməsinə istiqamətlənmiş müdaxilələr, qadınların ədalət mühakiməsinə çıxış imkanı, zorlama və ya təcavüz hadisələrindən başlayaraq doğum, nikah və ya nikahın pozulması haqqında

şəhadətnamələrinin alınmasınadək bütün hallarda qadınların ədalət mühakiməsinə çıxış imkanına müsbət təsir göstərmişdir. Hökumət tərəfindən pulsuz və ya əlverişli şərtlərlə hüquqi yardım və təmsilçilik təklif edilə bilər, lakin bu xidmətlərin göstərilməsi adətən pulsuz vəkillik xidmətləri göstərən hüquqşünaslar, hüquq şöbəsinin tələbələri və ya diplomsuz hüquqşünaslar vasitəsilə həyata keçirilir.

Göstərici	Məlumat mənbələri/ müəyyənləşdirmə vasitələri	İstifadə edilmiş/təklif edilmiş/şərhlər
100 000 əhaliyə düşən mülki və cinayət işi üzrə hüquqi yardım göstərənlərin sayı ²⁵ , cinsi mənsubiyyətə görə	İnzibati məlumatlar/ sahə məlumatları	Monqolustan hökuməti – “Minilliyin inkişaf Məqsədlərinə nail olmaq, Layihənin gedişatı haqqında beşinci milli hesabatı”ndan uyğunlaşdırılmışdır.
Ehtiyacı olan şəxslərə təmənnasız (pulsuz) xidmətlər göstərmək üçün hüquqşünasları tələb edən qanuni müddəaların və ya ənanənin mövcudluğu	Ekspert müsahibəsi/ kameral təhlil	Bu göstərici yoxsullara hüquqi xidmətlərin göstərilməsi üçün alternativ üsulu əhatə edir. Təmənnasız xidmətlərinin inkişafı, əlverişsiz şəraitdə yaşayan yoxsullar üçün ədalət mühakiməsinə çatımlılığını genişləndirmək üçün hüquqi sistemin gücünün artırılmasında dəyərli bir vasitə ola bilər.
Ehtiyacı olan təqsirləndirilən şəxslər üçün pulsuz hüquqi yardımın mövcudluğu	Ekspert sorğusu/kameral təhlil	UNROLI (cinayət ədliyyəsinə diqqət yetirilməsi)
Hökumətin pulsuz hüquqi yardımı ilə təmin etdiyi hallarda hüquqi xərclərin faizi	İnzibati məlumatlar	Hüquqi yardım xidmətinin effektiv və keyfiyyətli olması məqsədlə onun lazımı resurslara sahib olması zəruridir. Bu göstəricidə hüquqi yardım xidmətlərinin müvafiq büdcə ilə təmin edilməsinə səy göstərilir.
Hüquqi yardımlara ödənişdən azad proqramlar daxilirmi?	Ekspert sorğusu/ kameral təhlil Hüquqi yardım xidmətləri göstərən müəssisələrin inzibati və peşəkar kadrlarının sorğusu İstifadəçi sorğusu	ƏMSAK ²⁶
Kömək üçün müraciət edən şəxsin mövcud olan real gəlir və ya sərbəst vəsaitlər əsasında ərizəçiyə hüquqi yardımının verilməsi üçün gəlir və aktivlərin qiymətləndirilməsinin mövcudluğu	Ekspert müsahibəsi/ inzibati məlumatlar Məhkəmə katibi ilə müsahibə	ƏMSAK CEDAW Komitəsinin qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılıq haqqında ümumi tövsiyəsi
Göstərilən hüquqi yardım xidmətinin keyfiyyəti	Ekspert sorğusu	ÜƏL və UNROLI-yə oxşar göstəricilər daxildir
Hüquqi yardım göstərən qadınların sayı	İnzibati məlumatlar/ sahə məlumatları	MESECVİ
Məhkəmə müddətində vəkili olan cinayət törətməkdə təqsirləndirilən şəxslərin faizi, cinsi mənsubiyyətinə görə	İnzibati məlumatlar	ÜƏL Göstəricilərindən uyğunlaşdırılıb

iii. Coğrafi əlçatımlıq

Ədalət mühakiməsi mühitinin uzaq məsafədə yerləşməsi ədalət mühakiməsinə çıxış imkanı üçün digər əsas maneələrdən biridir və yenə də qeyri-mütənəşib şəkildə qadınlara və nəqliyyat vasitələrinə çatışmazlığı olan kənd əhalisinə, yoxsul və əlverişsiz şəraitdə yaşayan insanlara mənfə təsir göstərir. Uzaq məsafə insanlara ədalət mühakiməsinə çıxış imkanları əldə etmək qabiliyyətinə bir çox yollarla mənfə təsir göstərir – böyük məsafələr qət etmək həm vaxt aparır, həm də baha başa gəlir. Bir şəxsın məhkəmələrə getməsi və məhkəmə proseslərində iştirak etmək üçün işlərini tərk etməsi lazım olan saatlar və ya günlər səbəbindən gəlir itkisinə səbəb

ola bilər. Yoxsul qadınlar xüsusilə əlverişsiz vəziyyətə düşür, çünki onların ev təsərrüfatlarının resurslarına çıxışı məhdudlaşa bilər və onlar ənənə və ya sadəcə vaxt çatışmazlığı, uşaqlara qulluq etmə vəzifələri və nəqliyyat vasitələrinin çatışmazlığı səbəbindən hərəkətləri məhdudlaşa bilər. Yalnız faktiki fiziki məsafəni deyil, həm də sonuncunun ədliyyə sistemində çatımlılığınə dair insanların qavrayışlarına təsirini əhatə etmək məqsədilə ədalət mühakiməsi mühiti ilə əlaqədar çatımlılığın asanlaşdırılması tədbirləri həm obyektiv/inzibati məlumatlar, həm də qavrayış məlumatlarına əsaslanmalıdır.

Göstərici	Məlumat mənbələri/ müəyyənləşdirmə vasitələri	İstifadə edən/təklif edən/şərhlər
Hər 100 000 sakin və coğrafi məkan üzrə ədalət mühakiməsi imühitinin sayı	İnzibati məlumatlar	ƏMSAK-dan uyğunlaşdırılıb
Ədliyyə yurisdiksiyasından (X qədər müddətlik) məsafədə yaşayan insanların % -i, cinsi mənsubiyyət üzrə	İnzibati məlumatlar/ sahə məlumatları	Açıq Cəmiyyət Fondu və Namati tərəfindən təklif olunan göstəricidən uyğunlaşdırılıb (2015-dən sonra yeni inkişaf gündəliyinə dair dialoq kontekstində)
Ədalət mühakiməsi mühitinə fiziki çatımlılığın məsafə baxımından rahat olduğunu bildiren insanların %-i, cinsi mənsubiyyət üzrə	Ev təsərrüfatının sorğusu	Bu göstərici ədalət mühakiməsi axtarışında olan şəxsin coğrafi çatımlılıq məsələsinə yaxınlaşır və ədliyyə yurisdiksiyasından məsafəsinə dair obyektiv məlumatları əlavə etməyə çalışır. Coğrafi çatımlılıq haqqında subyektiv məlumatlar müəyyən ərazilərə və ya ayrı-ayrı şəxslər üçün spesifik olan vəziyyətləri əhatə etmək mühüm əhəmiyyətə malikdir (məsələn, müəyyən yollarda səyahət etməyin çətinliyi, nəqliyyat vasitələrinin olmaması və hərəkətli məhdudlaşdırıcı sosial-mədəni maneələr). Məsələn, İndoneziyada BMTİP və İndoneziya hökuməti tərəfindən aparılan sorğuda respondentlərin yalnız az bir hissəsi "məhkəmələrin öz evlərindən əlçatan məsafədə yerləşdiyini" bildirmişdir (BMT Qadınlar 2011: 54).
Cinayət barədə məlumatlandırma, ifadələrin toplanması, gözləmə əraziləri üçün (bütün mövcud prosedurlar və obyektlərin siyahısını hazırla) gizliliyin qorunması məqsədilə (məsələn, ayrı-ayrı otaqlar) prosedurlar və obyektlərin mövcud olması (yəni, ayrıca otaqlar)	Ekspert müsahibəsi/ sahə məlumatları	Gizliliyi və məxfiliyi təmin edən prosedurların və vasitələrin mövcudluğu ədliyyə sistemində çatımlılığın mühüm tərkib hissəsidir. Zorlama ilə bağlı işlərdə, məsələn, zərər çəkmiş şəxslərə və şahidlərə onların yerləşdirilməsini təmin etmək üçün ayrı-ayrı otaqların mövcudluğu travma və qorxuları minimuma endirmək və məlumatlandırma üçün stimula yarada bilər. ²⁷
Zərərçəkmişlər üçün asan çatımlılığa malik təcavüz böhranı, yaxud cinsi zorakılıq istiqamətləndirmə mərkəzlərinin mövcud olması (zərərçəkmişlər üçün tibbi və ekspertiza müayinəsi, travma zamanı dəstək və məsləhətləşməni təmin edən)	Ekspert müsahibəsi/ sahə məlumatları	Avropa Şurasının Qadınlara qarşı zorakılığın, məişət zorakılığının qarşısının alınması və onlarla mübarizə haqqında Konvensiyası (İstanbul Konvensiyası), Maddə 25

Səfər müddəti və məsafə qavrayışı barədə məlumatlara ictimai nəqliyyatın (mövcudluq və xərc) mövcudluğu və şəxsi nəqliyyat vasitələrindən istifadə imkanı, icma liderlərindən icazə almaq kimi qeyri-rəsmi maneələrin mövcudluğu barədə ətraflı məlumatlar əlavə edilə bilər.

iv. Xərc

Rəsmi və qeyri-rəsmi xərclər daha çox yoxsul və əlverişsiz şəraitdə yaşayan şəxslər və iqtisadi resursları məhdud olan qadınlar üçün də ədalət mühakiməsinə çatımlılıq üçün stimulları aradan qaldırır. Məhkəmədə təmsilçilik,

məhkəmə xərcləri, səfər və işə getməmək səbəbindən gəlir itkisi rüsvət tələbi ilə birləşdikdə aztəminatlı həssas qruplara daha çox ziyan vura bilər.

Göstərici	Məlumat mənbələri/ müəyyənləşdirmə vasitələri	İstifadə edilmiş/təklif edilmiş/şərhlər
Aşağıdakı iddialarla əlaqədar məhkəmə proseslərinə (o cümlədən hüquqi yardım/ təmsilçilik) orta hesabla çəkilən xərclər: boşanma müqavilənin tətbiqinə nəzarət işdən xaricetmə ilə bağlı işlər daşınmaz əmlak müflisliklə bağlı işlər vərəsəlik haqqında iddialar uşağa qəyyumluq quldurluqla bağlı işlər qəsdən adamöldürmə ilə bağlı işlər zorlama ilə bağlı işlər məişət zorakılığı ilə bağlı işlər cinsi zorakılıq (zorlama və məişət zorakılığı istisna olmaqla) məişət zorakılığı, o cümlədən zorlama ilə bağlı işlərdə məhdudlaşdırıcı orderlər	İnzibati məlumatlar/ sahə məlumatları/ ev təsərrüfatının sorğusu/Ekspert sorğusu	UNROLI və Şərqi Timorda yaşayış şəraitlərinə dair müddəti artırılmış sorğudan (2008) uyğunlaşdırılıb
Məhkəmələrə çatımlılığın əlverişli şərtlərlə mümkün olduğunu bildirən insanların %-i	Ev təsərrüfatının sorğusu	ÜƏL-dən uyğunlaşdırılıb
Məhkəmə prosesini başlatmaq, yaxud sürətləndirmək və yaxud lehinə qərar çıxarmaq üçün rüsvət, qeyri-rəsmi ödənişlər və ya digər "şirinliklər" vermək, o cümlədən cinsi istəkləri ödəmək tələb olunmuş insanların %-i, cinsi mənsubiyyət üzrə	Ekspert sorğusu/ müsahibə/ev təsərrüfatının sorğusu	2015-dən sonra yeni inkişaf gündəliyinə dair dialoq kontekstində UNODC tərəfindən təklif olunub, 2015-dən sonra yeni inkişaf gündəliyi üzrə texniki dəstək qrupu tərəfindən təklif edilmiş "16-cı məqsəd üçün prioritet göstəricilərə" daxil edilib

v. Vaxt

Məhkəmə prosedurlarında əsassız gecikmələr iddiaçının iddiasına dair vaxtında hüquqi müdafiə vasitələrinə çıxış və cinayətdən zərərçəkmişləri mühafizə etmək imkanlarını məhdudlaşdırmaqla (məsələn, məhdudlaşdırıcı və ya mühafizə orderi vasitəsilə) pisləşdirir. Bundan əlavə,

məhkəməyə təkrarən və uzunmüddətli səfərlər özü ilə həddindən artıq yük gətirə bilər. Məsafə və xərc kimi müfəssəl inzibati, rəy və qavrayış məlumatlarının toplanmasına zəmanət verən prosedurun uzunluğu müxtəlif şəxslərə və qruplara müxtəlif yollarla təsir göstərə bilər.

Göstərici	Məlumat mənbələri/ müəyyənləşdirmə vasitələri	İstifadə edilmiş/təklif edilmiş/şərhlər
Aşağıdakı işlərlə əlaqədar prosesin orta müddəti (maraqlı tərəflər ehtiyac və prioritetlərinə uyğun olaraq aşağıdakılardan birini və ya bir neçəsini seçə bilər): boşanma müqavilənin tətbiqinə nəzarət işdən xaricəmə ilə bağlı işlər daşınmaz əmlak müflisləşmə ilə bağlı işlər vərəsəlik iddiaları uşağa qəyyumluq quldurluqla bağlı işlər qəsdən adamöldürmə ilə bağlı işlər zorlama ilə əlaqədar işlər məişət zorakılığı ilə bağlı işlər cinsi zorakılıq (zorlama və məişət zorakılığı istisna olmaqla) məişət zorakılığı, o cümlədən zorlama ilə bağlı işlərdə məhdudlaşdırıcı orderlər İşi həll etmək üçün çəkən vaxt, iddiaçının/ təqsirləndirilən şəxsin/zərərçəkmişin/cinayətkarın cinsi mənsubiyyəti üzrə bölgüsü	İnzibati məlumatlar	ƏMSAK
Respondentin cinsi mənsubiyyəti üzrə bölməklə işin həlli nə qədər vaxt çəkdi?	İstifadəçi sorğusu	ÜƏL-dən uyğunlaşdırılıb
Cinayət, mülki və kommersiya məhkəmələrində/ əənəvi/dini ədalət mühakiməsi mühitində işin müddəti məsələsi nə qədər ciddi bir problemdir?	Ekspert sorğusu/ müsahibə/istifadəçi sorğusu	ÜƏL-dən uyğunlaşdırılıb (ÜƏLgöstəriciləri yalnız dövlət hüquqi mexanizmləri həlli mexanizmlərini əhatə edir)
Müvəqqəti tədbirlərin mövcud olması (saxlanılma qaydaları və ya mühafizə orderləri kimi bütün mövcud tədbirlərin siyahısı)	Ekspert müsahibəsi/ kameral təhlil	Müvəqqəti tədbirlərin mövcudluğu ədliyyə sisteminin fiziki şəxslərin ədalət mühakiməsi ehtiyaclarına cavab verməsi müddətinə xeyli təsir edir. Həbs qətimkan planları, yaxud məhdudlaşdırıcı orderlər kimi müvəqqəti tədbirlərin mövcudluğu məişət zorakılığı ilə bağlı işlərdə vacib əhəmiyyət kəsb edir.
12 aydan artıq müddətdə müvəqqəti saxlama təcridxanalarında saxlanan təqsirləndirilən şəxslərin sayı, cinsi mənsubiyyət bölgüsü üzrə	İnzibati məlumatlar	2015-dən sonra yeni inkişaf gündəliyi üzrə texniki dəstək qrupu tərəfindən təklif edilmiş "16-cı məqsəd üçün prioritet göstəricilərə" daxil edilib

vi. İxtisaslaşmış məhkəmələr

Ailə məhkəmələri, yaxud kiçik iddialar üzrə məhkəmələr kimi sadələşdirilmiş və daha az xərc tələb edən prosedurlara malik ixtisaslaşmış məhkəmələrin mövcudluğu ədalət mühakiməsinə çıxış imkanları üçün maneələri xeyli dərəcədə aşağı sala bilər. Kiçik biznes sahibləri kimi ayrı-ayrı qruplar (qadın biznes rəhbərlərinin

əksəriyyətini əhatə edən bir kateqoriya), yaxud boşanma və ya aliment ödənilməsi imkanlarını axtaran həyat yoldaşları daha ucuz, daha sadə və daha tez başa gələn ədliyyə prosedurlarının təmin edilməsindən yararlanırlar.

Göstəricilər	Məlumat mənbələri/ müəyyənləşdirmə vasitələri	İstifadə edilmiş/təklif edilmiş/şərhlər
Kiçik iddialar üzrə məhkəmə, yaxud kiçik iddiaların sürətli izlənmə prosedurunun mövcudluğu və kiçik iddia üçün maksimum məbləğin həcmi (adambaşına düşən gəlirin faizi kimi)	Ekspert sorğusu/ müsahibə	QBQ
Məişət zorakılığı ilə bağlı işlərdə ixtisaslaşmış məhkəmənin, yaxud prosedurun mövcudluğu	Ekspert sorğusu	QBQ
100 000 əhaliyə düşən kiçik iddialar üzrə/ailə məhkəmələrinin sayı və coğrafi məkan	İnzibati məlumatlar	ƏMSAK-dən uyğunlaşdırılıb
(ixtisaslaşmış məhkəmə)-dən (X qədər müddətdə) yaşayan insanların % -i	İnzibati məlumatlar/ sahə məlumatları	Açıq Cəmiyyət Fondu və Namati tərəfindən təklif olunan göstəricidən uyğunlaşdırılıb (2015-dən sonra yeni inkişaf gündəliyinə dair dialoq kontekstində)
fiziki çatımlılığın (məsələn, ixtisaslaşmış məhkəməyə) məsafə baxımından rahat olduğunu bildiren insanların % -i, cinsi mənsubiyyət üzrə	Ev təsərrüfatının sorğusu	2015-dən sonra yeni inkişaf gündəliyinin hazırlanması üzrə inkişaf sahəsindəki görkəmli şəxslərin yüksək səviyyəli panelindən yeni göstəricisi.
Təqvim ili ərzində xüsusi məhkəmələrə daxil olmuş və baxılmış işlərin sayı, o cümlədən: 1 yanvar tarixinə baxılmaqda olan işlər daxil olan işlər yekunlaşmış işlər baxılmaqdan imtina edilmiş/sistemdən çıxarılan (qüvvədən düşmək) 31 dekabr tarixinə baxılmaqda olan işlər	İnzibati məlumatlar	ƏMSAK göstəricilərindən uyğunlaşdırılıb

vii. Prosesin ədalətli keçirilməsi (o cümlədən zərərçəkmişlərin hüquqları) və nəticə

Ədalətli və ayrı-seçkiliyə yol vermədən prosesin və nəticələrin ədliyyə sistemi tərəfindən təmin olunması qabiliyyəti ədalət mühakiməsinə çatımlılığın əsas elementidir. Ədalət mühakiməsinə çatımlılıq məhkəmə qarşısında iddia qaldırmaqdan daha çox məsələləri əhatə edir, məsələn: mübahisələrin ədalətli, qərəzsiz və ayrı-seçkiliyə yol vermədən həll edən məhkəmə prosesi

hüququ; mübahisələrin həllinin məqbul hesab edilməsinə dair hər iki tərəfin eyni qənaətə gəlməsi ilə nəticələnir; məcburi tətbiq edilir/ məcburi qaydada həyata keçirilir; təkrar zərər çəkmiş şəxsə çevrilmə ehtimalının aradan qaldırılması da daxil olmaqla, cinayətdən zərər çəkmiş şəxslər üçün müvafiq müdafiəni və dəstəyi təmin edir.

Göstərici	Məlumat mənbələri/ müəyyənləşdirmə vasitələri	İstifadə edilmiş/təklif edilmiş/şərhlər
Mülki və cinayət məhkəməsi gender əsaslı ayrı-seçkilikdən uzaqdır	Ekspert sorğusu	ÜƏL
Zərər çəkmiş şəxslər üçün dəstək xidmətinin və prosedurlarının mövcudluğu (cinayətdən zərər çəkmiş şəxslərin proses zamanı yardımçı şəxslər tərəfindən müşayiət edilməsinə dair bütün mövcud xidmətlərin və prosedurların siyahısı)	Ekspert müsahibəsi/ kameral təhlil	Ədalətli məhkəmə araşdırması ilə yanaşı yardım xidmətləri cinayətdən zərər çəkmiş şəxslər üçün ədalət mühakiməsinə effektiv çıxış imkanını təmin etmək üçün vacibdir. Sığınacaqlar, travma zamanı dəstək və məsləhətləşmə, cinayətlə bağlı maliyyə məsələlərində məsləhətlər, risk haqqında və təkrar zərər çəkmiş şəxsə çevrilmənin qarşısının alınması haqqında məsləhət, zərər çəkmiş şəxslərin fundamental hüquqlarının qorunması, o cümlədən ədalət mühakiməsinə çıxış imkanı (FHAİA 2014) üzrə 2012/29/Aİ, 25 oktyabr 2012-ci il tarixli Direktivdə (Zərərçəkmişlər haqqında Direktiv) nəzərdə tutulmuş bütün tədbirlər.
İşlərin nəticələri - mübahisənin növü üzrə və zərər çəkmiş şəxsin/cinayətkarın, iddiaçının/ təqsirləndirilən şəxsin cinsi mənsəbiyyət bölgüsü üzrə	Məhkəmə qovluqlarının təhlili	CEDAW Komitəsinin qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığına dair ümumi tövsiyəsi

3.2.3. Tələb tərəfi

i. Vətəndaşların üzləşdiyi ədalət mühakiməsi ilə əlaqədar ən geniş yayılmış problemlər və ədalət mühakiməsinə çatımlılığını əldə etmək üçün görülən tədbirlər

Ədalət mühakiməsinə çıxışı zamanı vətəndaşların ehtiyacları və çətinlikləri barədə öyrənmək siyasətinin və müdaxilələrin effektiv məsələlərə istiqamətləndirildiyini təmin etmək üçün çox vacibdir. Halbuki, bu sahəyə yönəlmiş göstəricilərin sayı azdır. Qadınların və kişilərin üzləşdiyi mübahisələrin və törədilmiş cinayətlərin, görülmüş tədbirlərin növləri və çıxış imkanlarına qarşı maneələr

(rast gəlinmiş, yaxud qavranılmış) haqqında sübutlar ev təsərrüfatları və istifadəçi sorğuları, ekspert müsahibələri, inzibati məlumatlar və iş qovluğunun təhlili vasitəsilə toplanmalıdır (toplanmış məlumatların əlavə etmək və doğruluğunu çarpaz şəkildə müqayisə etməklə yoxlamaq məqsədilə).

Göstərici	Məlumat mənbələri/ müəyyənləşdirmə vasitələri	İstifadə edilmiş/təklif edilmiş/şərhlər
Mübahisələrin həlli mexanizmləri ilə verilmiş şikayətlərin növləri və sayları, cinsi mənsubiyyət bölgüsü üzrə	Inzibati məlumatlar/iş qovluğunun təhlili	CEDAW Komitəsinin qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılıq dair ümumi tövsiyəsi
Vətəndaşların üzləşdiyi əsas məhkəmə müzakirəsinə aid problemlər, cinsi mənsubiyyət bölgüsü üzrə	İstifadəçi sorğusu/ ekspert müsahibəsi	Yaşayış standartları üzrə sorğular Afro-barometr
Mübahisəni (o cümlədən mübahisələrin həlli mexanizminə çevrilməsi) həll etmək üçün görülən tədbir və onun səbəbi, cinsi mənsubiyyət bölgüsü üzrə	İstifadəçi sorğusu/ ekspert müsahibəsi/ iş qovluğunun təhlili	Yaşayış standartları üzrə sorğular
Haqqında məlumat verilməmiş zorakılıq hadisələrinin səviyyəsi: qadınların yaş qrupundakı ümumi sayına bölünməklə son 12 ay ərzində müxtəlif formada zorakılığa məruz qalan və bu zorakılıq hadisələri barəsində məlumat verməyən qızların və yeniyetmələrin, yaşlı qadınların və ahıl qadınların sayı (yaş üzrə, o cümlədən yaşı nikaha razılıq yaşından böyük olan və yaşı nikaha razılıq yaşından kiçik olan qızların yaş bölgüsü üzrə təfərrüatlı məlumatlar)	Ev təsərrüfatının sorğusu	MESECVİ Ekspertlər Komitəsi (CEVI)
Ədalət mühakiməsinə çatımlılığa qarşı əsas maneələr, cinsi mənsubiyyət bölgüsü üzrə	Ev təsərrüfatının sorğusu (tədbir görüb-görmədiyindən asılı olmayaraq mübahisəyə məruz qalmış respondentlər/ istifadəçi sorğusu/ ekspert müsahibəsi)	Bu göstəricidə qadınlar və kişilərin ədalət mühakiməsinə çatımlılıq əldə etdikdə qarşılaşdıqları maneələr (qavranmış və ya həqiqi) haqqında ilk mənbədən əldə edilən məlumatlara əsaslanmağa səy göstərilir. Belə maneələr iqtisadi resursların çatışmazlığından başlayaraq, hüquqlar və mövcud hüquqi müdafiə vasitələri haqqında maarifləndirmə aparılmadığı səbəbindən sistemə qarşı inamsızlığa kimi bir sıra problemləri əhatə edir. Bir və ya daha çox problemi dəqiq müəyyən etmək bacarığı hamı üçün ədalət mühakiməsinə çatımlılığını təmin etmək üçün uğurlu siyasətlərin və müdaxilələrin hazırlanması üçün vacibdir (CEDAW Komitəsi 2015: 4, 11-13).

ii. Hüquqi maarifləndirmə

Hüquqlar və mübahisələrin həlli üzrə mövcud mexanizmlərə dair maarifləndirmə işlərinin aparılmaması və ədliyyə sisteminin izlənməsi bacarıqsızlığı bir sıra insanların ədalət mühakiməsinə çatımlılığını ciddi şəkildə məhdudlaşdırır (xüsusilə, əlverişsiz şəraitdə yaşayan qruplar üçün, o cümlədən ümumi və hüquqi biliklərinin aşağı olması (yaxud heç

olmaması), vaxt çatışmazlığı və iqtisadi resursların çatışmazlığı nəticəsində qanunvericilik müddəalarını başa düşmək və məhkəmə qaydalarını izləmək imkanları pozulmuş qadınlar üçün). Çətin olduğuna baxmayaraq hüquqi maariflənmənin səviyyəsinin ölçülməsi ədalət mühakiməsinə çatımlılıq əldə etmək üçün əsas tələb tərəfinin açarıdır.

Göstərici	Məlumat mənbələri/ müəyyənləşdirmə vasitələri	İstifadə edilmiş/təklif edilmiş/şəhrlər
Qadınların və kişilərin yerli şəraitə müvafiq olan konkret qanunlardan/hüquqlardan xəbərdar olma miqyası	Ev təsərrüfatının sorğusu	Beynəlxalq Sülhyaratma və Dövlət quruluşuna dair dialoqda təklif olunan göstəricidən uyğunlaşdırılıb
Qadınların və kişilərin mövcud olan beş əsas mübahisələrin həlli mexanizmlərindən xəbərdar olma miqyası	Ev təsərrüfatının sorğusu	Qana yaşayış standartlarına dair sorğudan uyğunlaşdırılıb (6-cı raund)
Ər tərəfindən aşağıdakı vəziyyətlərdə arvadını vurmaq və ya döyməkdə haqlı olduğu qənaətinə gəlmə miqyası: a. əgər arvad ərə söyləmədən evdən çıxarsa b. əgər arvad uşaqlarını tərək edərsə c. əgər arvad əri ilə mübahisə edərsə d. əgər arvad əri ilə cinsi əlaqədə olmaqdan imtina edərsə e. əgər arvad yeməyi yandırarsa	Ev təsərrüfatının sorğusu/ kişilərin modulu və qadınların modulu	DSS
Hüquqi yardımdan faydalanmış qadın və kişilərin sayı, cinsi mənsubiyyət və gəlirin səviyyəsinə görə	İnzibati məlumatlar	Bu göstərici qadınların hüquqi yardıma faktiki çıxış imkanını ölçməyə çalışır. Hətta hüquqi yardım sistemləri mövcud olduqda və düzgün şəkildə qurulduqda da belə, qadınlar onları yardım axtarmaqdan çəkindirən mədəni və sosial dəyərlər kimi maneələrlə üzləşə bilər. Hüquqi yardımın qadınlar tərəfindən faktiki istifadəsi haqqında məlumatlar, əks halda istisna edilməsi istənilən tələblərə mane olan maneələrin üzərinə işıq sala bilər.
Gender bərabərliyi, ayrı-seçkiliyin ləğvi, gender əsaslı zorakılıq və qadınların xüsusi marağını əhatə edən digər sahələrə yönəlmiş hüquqi savad və hüquq maarifçiliyi proqramlarının mövcud olması və təsiri Proqramların son təqvim ilində sayı və məzmunu Proqramlarda iştirak etmiş qadın və kişilərin sayı Proqramların hüquq sahəsində savad və maarifləndirmə imkanlarının artırılması ilə əlaqədar ölçülən təsirləri	Sahə və inzibati məlumatlar/iştirakçı sorğusu (baza və qiymətləndirmə)	Bu göstərici qadınların hüquqlarını qorumaq və hüquqi və məhkəmə sistemlərini və sözügedən səylərin təsirini izləmək bacarığını artırmaq üçün onların səylərini (həm hökumət, həm də vətəndaş cəmiyyəti tərəfindən) ölçməyə və onlara təkan verməyə çalışır. Sözügedən proqramlar kişilərə nisbətən ümumi və hüquqi savadlılıq və maarifləndirmə səviyyələrinin aşağı olduğunu nəzərə alaraq qadınlara qeyri-mütənəssib şəkildə fayda gətirir və bu proqramlar ədalət mühakiməsinə çıxış imkanlarının hamı üçün effektiv olması üçün zəruridir.

iii. İş xitam verilməsi (ləğvetmə)

Hətta bir mübahisə və ya cinayət məhkəmə sisteminə²⁸ yol tapdığı zaman belə, məhkəmə prosesinin son mərhələlərə çatacağı və iş üzrə yekun qərar əldə ediləcəyi aydın olmur. Ədalət mühakiməsi zəncirini izləmək həm vətəndaşların, həm də peşəkar məhkəmə işçilərinin resurslarını, bacarıqlarını və iradəsini tələb edən çətin bir tapşırıqdır. İddiaçılar və zərərçəkmişlər (qanun yol verdiyi zaman) hüquqi bilik çatışmazlığı və sistemi izləmək qabiliyyətləri olmadığına görə və ya iqtisadi resursların, vaxtın və ya maraqların çatışmazlığı səbəbindən işi ləğv edə bilər. Onlar sosial və ya ailə təzyiqləri, yaxud qisasdan qorxduqları üçün də bunu edə bilərlər. Cinayəti törədən şəxsin tapılmaması, sübutun

və ya digər prosessual məsələlərin çatışmazlığı səbəbindən polis, dövlət ittihamçısı və ya hakim tərəfindən işlərə baxılmasına xitam veriləsi mümkün haldır.²⁹ Ləğvetmə (xitamvermə) kimi tanınan bu fenomenin baş vermə ehtimalı xüsusilə zorlama ilə bağlı işlərdə yüksəkdir və işlərin yalnız kiçik bir faizi cinayətkarların məhkum edilməsi cəzası ilə nəticələnir.³⁰ İşlərin ləğv edilməsi ilə əlaqədar məlumatların yığılması ayrı-ayrı şəxslərin ədalətli məhkəmə nəticələrini əldə etmək imkanlarını məhdudlaşdıran maneələrin və "yarğanların" daha yaxşı müəyyən edilməsi və problemin həlli üçün strategiyaları diqqətlə hazırlanması üçün çox vacib əhəmiyyətə malikdir.

Göstərici	Məlumat mənbələri/ müəyyənləşdirmə vasitələri	İstifadə edilmiş/təklif edilmiş/şərhlər
Zorlama ilə bağlı işlərdə prosessual mərhələ və ləğvetmənin səbəbi üzrə, zərər çəkmiş şəxsin yaşının az olub-olmaması üzrə bölgü üzrə	İnzibati məlumatlar/ ekspert müsahibəsi	Zorlama və digər zorakılıq növləri ilə bağlı işlərdə, xüsusilə də məişət zorakılığı daxil olmaqla, işin ləğv edilməsi halları xüsusilə kəskin forma alıb. Halbuki, ləğvetmə haqqında məlumatlar azdır.
Məişət zorakılığı ilə bağlı işlərdə ləğvetmə hallarının illik faizi, prosessual mərhələ və ləğvetmənin səbəbi üzrə, zərər çəkmiş şəxsin yaşının az olub-olmaması üzrə bölgü üzrə	İnzibati məlumatlar/ ekspert müsahibəsi	Bu göstəricilər ləğvetmə fenomenini ölçmək və müvafiq məlumatların yığılmasına təkan verməyə çalışır. Bundan əlavə, işi ləğv etmək üçün sosial təzyiq uşaqlara (azyaşlılara) nisbətən qanuni nikah yaşından böyük olan qadınlar və qızlar üçün daha güclüdür. Beləliklə, bu iki qrup üçün ləğvetmə səviyyəsinin ayrı-ayrılıqda ölçülməsi problemin faktiki meyarının aşkarlanmasına işıq salacaqdır.
Cinsi zorakılıq ilə bağlı işlərdə ləğvetmə hallarının illik faizi, prosessual mərhələ və ləğvetmənin səbəbi üzrə, zərər çəkmiş şəxsin yaşının az olub-olmaması üzrə bölgü üzrə	İnzibati məlumatlar/ ekspert müsahibəsi	

iv. Ədliyyə sistemində (sistemlərinə) inam

Məhkəmə proseslərinin və nəticələrinin ədalətli olmasına dair ictimai qavrayış həm də ədliyyə sistemində çatımlılığın səviyyəsini müəyyənləşdirir. Ədliyyə sistemində inamın olmaması səbəbindən şikayətlərinin ədalətli və effektiv bir şəkildə həll olunacağına ümidi olmayan vətəndaşlar tərəfindən ədalət mühakiməsinə çatımlılığınə əngəl törədilir. Mədəni mənsubiyyətlərdə olan məsafə, ziddiyyətli dəyərlər, korrupsiya qavrayışı, səmərəsizlik

və ayrı-seçkilik kimi elementlərin hamısı vətəndaşların ədalət mühakiməsi mexanizmindən çəkinməsinə yol açan elementlərdir. Ədalət sistemində inam səviyyəsinin ölçülməsi ədliyyə xidmətləri tərəfindən insanların ehtiyaclarına necə cavab verdiyinə aydınlıq gətirir.³¹ Qavrayışa dair təfərrüatlı məlumatlar qadınların və kişilərin rastlaşdığı ədalət mühakiməsi proseslərinin necə aparıldığı haqqında qiymətli məlumat verir.

Göstərici	Məlumat mənbələri/ müəyyənləşdirmə vasitələri	İstifadə edilmiş/təklif edilmiş/şəhrlər
Vətəndaşların əlverişli şərtlərə və keyfiyyətli hüquqi yardım və təmsilçilik xidmətinə çatımlılığın olub-olmadığını ifadə edir, cinsi mənsubiyyət üzrə	Ev təsərrüfatının sorğusu	Açıq Cəmiyyət Fondu və Namati tərəfindən təklif olunan göstəricidən uyğunlaşdırılıb (2015-dən sonra yeni inkişaf gündəliyinə dair dialoq kontekstində)
Polisin/hakimlərin/dövlət ittihamçıların/ icma rəhbərlərinin/dini liderlərin ədalətli və ayrı-seçkilikə yol vermədən rəftarına əminlik ifadə edən insanların% -i, cinsi mənsubiyyət üzrə	Ev təsərrüfatının sorğusu	UNROLI Afro-barometr
Mübahisə barədə məlumat vermək üçün mübahisənin qənaətbəxş həlli mexanizminə çatımlılıqdan istifadə etmiş insanların %-i, cinsi mənsubiyyət üzrə ³²	Ev təsərrüfatının sorğusu	2015-dən sonra yeni inkişaf gündəliyi üzrə texniki dəstək qrupu tərəfindən təklif edilmiş "16-cı məqsəd üçün prioritet göstəricilərə" daxil edilib

ƏLAVƏ: QADINLARIN ƏDALƏT MÜHAKİMƏSİNƏ ÇATIMLILIĞINI ARTIRMAQ ÜÇÜN ÜMİDVERİCİ YANAŞMALAR³³

Qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığı qarşısındakı maneələrin sayı çoxdur və onlar fərqli xüsusiyyətlərə malikdir. Onlara qadınların mübahisələrin həlli mexanizmlərində və hüquq-mühafizə orqanlarında fəaliyyətlərinin qarşısını alan təşkilat formaları, fəaliyyətlər və mədəniyyət, iqtisadi və coğrafi maneələr və sosial-mədəni dəyərlər və münasibətlər kimi əngəllər daxildir. Mürəkkəb və çoxtərəfli təbiətə malik olduğundan qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığı qarşısındakı maneələri aradan qaldırmağın çətin olduğunu sübut edilmişdir. Lakin qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığını asanlaşdırmaq üçün sübut olunmuş ümidverici yanaşmalar mövcuddur.

Bura hərəkət məhdudiyəti, iqtisadi resurslara çıxış imkanının məhdudlaşması, hüquqi maarifləndirmə və bilik çatışmazlığı, ədliyyə işçilərinin arasında gender ayrı-seçkiliyinin olması və gender həssaslığının çatışmazlığı və adətən ləğv edilən işlərin sayının artmasına gətirib çıxaran ədliyyə zəncirinin mürəkkəbliklərini izləməyin çətinliyi kimi qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığına ən çox mənfi təsir göstərən ədalət zənciri elementlərindən bəzilərini hədəf götürən müdaxilələr daxildir..

Əlçatan hçatan və gendəə hüquqi dəstək

Hər kəs üçün ədalət mühakiməsinə çıxış imkanı əldə etmək üçün hazır və əlverişli şərtlərlə hüquqi məsləhətlər və təmsilçilik çox vacibdir. Hətta bərabər qanunlar və sistemlər mövcud olsa da, fiziki şəxslər ədliyyə sistemində çıxış imkanına nail olmaq və onu izləmək üçün bilik və ya resursları olmadığına görə praktikada öz hüquqlarını həyata keçirə və müdafiə edə bilmirlər. Qadınların savadlılıq dərəcəsi, məlumat çıxışı, hüquqi maarifləndirilməsi və iqtisadi resurslara çıxışının daha aşağı səviyyədə olduğunu və orta hesabla, sosial-mədəni maneələr tez-tez onların hüquqlarını qorumaq məqsədilə ədalət mühakiməsinə müraciət etmək qabiliyyəti üçün əngəl törətdiyini nəzərə alaraq kişilərlə müqayisədə daha əlverişsiz vəziyyətdə yaşayırlar. Ədalət mühakiməsinin tələb tərəfindəki bu "potensial boşluq" keyfiyyətli, əlverişli şərtlərlə və gender amillərini nəzərə alan hüquqi yardım və hüquqi dəstəyin digər formaları, o

cümlədən formal (hökumət) hüquqi yardım proqramları, vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları tərəfindən yaradılmış hüquqi yardım klinikaları ilə və paraleqalların işlərinə söykənən hüquqi məsləhət və hüquqi yardım proqramları vasitəsilə aradan qaldırıla bilər. Qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığına yönəlmiş hüquqi yardım və hüquqi dəstək proqramları bir sıra ölkələrdə tətbiq edilmiş və bu sahədə müsbət nəticələr əldə edilmişdir. Qvatemalada 1996-cı il süll müqaviləsinin ardından hökumət tərəfindən DEMİ - Yerli Qadınların Hüquqi Yardım İdarəsi (Defensoría de la Mujer Indígena) adlı təşkilat yaradıldı. DEMİ-nin işçi heyəti yerli qadın hüquqşünaslardan və sosial işçilərdən təşkil edilmiş və qadınlara qarşı zorakılıq və ayrı-seçkiliklə bağlı işlərə diqqət göstərilməmişdir. 2007-ci ildə əldə edilmiş məlumatlar göstərir ki, o illərdə DEMİ tərəfindən qəbul edilən 2,600 iş məhkəməyə çıxarılmışdır ki, bunun da 85% -i məişət zorakılığı, 11% -i zorlama, 4% -i isə etnik ayrı-seçkiliklə bağlı işlərdən ibarət olmuşdur (DEMİ 2007; Sieder və Sierra 2010). Eyni şəkildə, Banqladək Kənd Yerlərinin İnkişafı Komitəsi qadınlara hüquqi təhsil və hüquqi məsləhətlər verir və qadınlara vərəsəlik iddiaları qaldırmaqda və təqib etməkdə və qeyri-qanuni nikahı, poliqamiyanı və cehizlik aparma ilə əlaqədar halların ifşa edilməsinə köməklik etmişdir (BMT Qadınlar 2012: 57). İndoneziyanın PEKKA – Qadın ailə başçılarının səlahiyyətlərinin artırılması (Pemberdayan Perempuan Kepala Keluarga) təşkilatı qadınların ev qadın ailə başçılarının qanuni səlahiyyətləndirilməsinə dair köməklik göstərir. 2007-

ci ildə, hakimləri, polisleri, yerli hökumət və QHT-ləri bir araya gətirən çoxsahəli forumların daxil olduğu təbliğat işləri vasitəsilə PEKKA yoxsul şəxsləri rüsumlardan azad etmək üçün hüquqi yardım proqramının təsis edilməsinə imkan yaradan dini məhkəmələr üçün büdcənin artırılmasına səbəb olan siyasət dəyişikliyinə köməklik etmişdir. 2007-2010-cu illər arasında dini məhkəmələrə çıxış imkanı olan yoxsul insanların sayı 10 dəfədən çox artmış, eyni zamanda, (dini) dairə məhkəmələrinə çıxış imkanı qazanmış qadınların sayı isə dörd dəfə artmışdır (Sumner, Zurstrassen və Lister 2011).

Paraleqallar ilə bağlı proqramlar uzun illər hüquqi səlahiyyətləndirmə və hüquqi yardım proqramlarının bir xassəsi olmuşdur. Adətən, paraleqallar ümumi qanunvericilik mühitində təlim keçmiş, yerli sosial-mədəni mühitdə kök salmış və hüquqi məsləhətə ehtiyacı olan şəxslərlə ünsiyyət yaratmaq və öz şərtləri çərçivəsində onlara dəstək vermək imkanlarına malik olan icma üzvləridir. Xüsusi olaraq, sübutlar göstərir ki, qadın paraleqallar qadınların ehtiyaclarına cavab verilməsində, o cümlədən cinsi zorakılıq, məişət zorakılığı və zorlama ilə bağlı hadisələr zamanı (qadınların ehtiyat etdiyi, yaxud sosial-mədəni maneələrə görə kişilərlə bu halları müzakirə etməyi bacarmadığı hallarda) onlara yardım göstərilməsində effektiv nəticələr vermişdir.³⁴

“Bir pəncərə” prinsipi

Məhkəməyə bir işi təqdim etmək üçün çoxlu sənədləri toplamaq, o cümlədən işi dəstəkləyən dəlil-sübutlar kimi bir sıra mərhələlərdən keçmək nəzərdə tutulur. Buna öz növbəsində fərqli idarələrə getmək daxildir və bu idarələr müxtəlif şəhərlərdə olmasa belə, adətən şəhərin müxtəlif yerlərində yerləşir. Bir işi məhkəməyə təqdim etmək və ya cinayət haqqında məlumat vermək imkanları hamıya eyni cür nəisib olmur, çünki idarələrdən və qaydalardan ibarət labirint bir mühitdə bu, onların çox vaxtını alır, onların nəqliyyat vasitələrindən istifadə imkanları olmur və yaxud onlar sadəcə, haraya getmək lazım olduğunu bilmirlər. Bunun nəticəsində, işlər geri götürülür (ləğv edilir), yaxud heç bir zaman səlahiyyətli orqanlara təqdim edilmir və sistemin çuxurlarında itib-batır. Qadınların üzvləşdikləri daha yüksək institusional və sosial maneələri nəzərə alaraq onların işləri geri çəkməkdən (ləğv etməkdən) başqa heç bir çarəsi qalmır. Sübutların vaxtında toplanmasının vacibliyi və işi geri çəkmək, yaxud məhkəməyə verməmək üçün zərərçəkmişlər tez-tez təzyiqlərlə üzvləşməsi səbəbindən xüsusilə də zorlama və cinsi zorakılıqla bağlı işlərin ləğv edilməsi və barəsində məlumat verilməməsi hallarının sayı artmışdır (BMT Qadınlar 2011: 50). Problemin həlli üçün ümidverici bir yanaşma müxtəlif idarələr arasında əlaqələndirməni asanlaşdırmaqla bir sıra xidmətləri təklif edən və proses zamanı mərhələlərin sayının azaldılmasını təmin edən vahid xidmətlərin toplusunun və ya “vahid pəncərə” kiosklarının yaradılmasıdır. Vahid pəncərə kiosklarının cinsi və məişət zorakılığından zərərçəkmiş qadınlara yardım göstərməsində xüsusilə effektiv olduğu sübuta yetirilmişdir. Onlar adətən xəstəxanalarda və ya səhiyyə mərkəzlərində yerləşdirilir, cinsi

zorakılıqdan zərər çəkmiş şəxslər üçün dövlət qurumları ilə ilk əlaqə məntəqəsi olur və vahid bir orqan kimi işləmək üçün xüsusi təlim hazırlığı keçmiş tibb işçiləri, sosial işçilər və polis əməkdaşları ilə təmin edilir. Cənubi Afrikadakı Thuthuzela Qayğı Mərkəzləri cinsi zorakılıqdan zərər çəkmiş şəxslər üçün yaradılmış bir pəncərə kiosklarının bir nümunəsidir. Təcavüz əleyhinə milli strategiyasının bir hissəsi kimi onlar təqdim edilən dövlət xəstəxanalarda yerləşdirilir və təcavüzdən zərər çəkmiş şəxslərə burada fiziki və psixoloji yardım göstərilir və onlar cinayət haqqında məlumat verməyə istiqamətləndirir və iş üzrə nəzarətçilər zərərçəkmişlərin dosyesinin qaydaya salınması və xidmətlərin əlaqələndirilməsini təmin edir ki, həmin şəxslərin təkrar zərərçəkmiş vəziyyətinə düşməsinin qarşısı alınsın. Məlumatlar göstərir ki, bu mərkəzlərin məhkəmə müddətinin azaldılmasında təsiri böyük olmuşdur və bu mərkəzlər orta hesabla ölkədə bu müddəti azaldaraq iki ildən yeddi ay yarımədək salmışdır. Thuthuzela Qayğı Mərkəzləri modeli, Efiopiya və Çili kimi digər ölkələr tərəfindən də qəbul edilmişdir (BMT Qadınlar 2011: 47). Eyni şəkildə, Malayziyanın xəstəxanalarında bir pəncərə böhran mərkəzlərində məişət zorakılığından zərər çəkmiş şəxslər üçün vahid (inteqrasiya olunmuş) dəstək imkanları təmin edilmişdir (Dünya Bankı 2011: 312).

Yalnız qadınlardan ibarət polis birlikləri, qadınlardan ibarət ədliyyə xidmətləri təminatçıları və məhkəmə ədliyyə işçiləri üçün təlim hazırlıqları

Polis və ədliyyə işçiləri arasında gender ayrısı seçkililiyi qadınların ədalət mühakiməsinə çıxış imkanı qarşısında ən böyük maneədir və bu, onları ədalətli rəftardan, proseslərdən və nəticələrdən faydalanmaq imkanlarını məhdudlaşdırır. Qadınlar adətən onlara qarşı törədilmiş cinayət hadisələri barəsində kişilərə məlumat verdikdə özlərini rahat hiss etmir və ya sosial-mədəni normalar onlara bu işdə əngəl törədir. Bu hal xüsusilə cinsi zorakılıq epizodları ilə əlaqədar olsa da, boşanma və ya ailə məsələlərini kişilərlə müzakirə etmək üçün də keçərlidir. Əfqanıstanda qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığı (Mərçiori 2014) üzrə aparılan tədqiqat çərçivəsində 2013-cü ildə keçirilmiş fokus qrupları zamanı zorlama və ya digər cinsi və məişət zorakılığından zərər çəkmiş qadınlar bildirmişdir ki, onlar polis tərəfindən zorakılığa məruz qalmış və qeyd etmişdir ki, onların bu orqana inamı azdır və hətta bu orqandan qorxurlar. Bu məsələni uğurla həll edən yanaşma yalnız qadınlardan ibarət polis birliklərinin yaradılması olmuş və bu da ədalət mühakiməsinə çıxışın ən birinci mərhələsində maneələrin azaldılmasına gətirib çıxarmışdır. 1985-ci ildən etibarən Braziliyada tətbiq olunan bu yanaşmanın tətbiqi Peruda, Qvatemalada və Argentinada müsbət nəticələr vermişdir (Dünya Bankı 2011: 313). Bu yaxınlarda Hindistanın Tamil Nadu şəhərində həm şəhər, həm də kənd yerlərində 188 nəfər yalnız qadınlardan ibarət polis birliyi yaradılmışdır. Qadınlara qarşı törədilmiş cinayət işlərinə baxan bu birliklər sayəsində qadınların polisə çıxışı, eləcə də cinsi və məişət zorakılığı hadisələrinə dair məlumatların verilməsi səviyyəsi

artırmışdır (Jubb və İzumino, 2003). Qadınların məhkəmə orqanlarında iştirakının artması da qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığına müsbət təsir göstərə bilər. Qadın hakimlərin qadınların lehinə qərar çıxarması, yaxud qadınların gender ayrı-seçkiliyinə qarşı onlar tərəfindən toxunulmazlığı ehtimalına dair heç bir ardıcıl sübut olmasa da, qadınların məhkəmə orqanlarında iştirakı hüquq və səlahiyyətlərin təmin edilməsinin müxtəlif səsələr vasitəsilə zənginləşdirilməsi fikrinin mümkün olduğu bir məkanda daha balanslı və fərqli bir təsisatın yaranmasına gətirib çıxarır. Papua Yeni Qvineyada 2000-ci ildən etibarən kənd məhkəmələrinə qadın əməkdaşları cəlb etmək üçün yeni bir siyasət həyata keçirilmişdir. Burada 2004-cü ildə 10 qadın kəndli məhkəmə işçisi olmuş; 2011-ci ilə qədər bu rəqəm 700-ə çatmış, 300 qadın məhkəmə katibi və asayiş məmuru vəzifələrində işləmiş, bu da qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığına ümidverici təsir göstərmişdir. Xüsusi olaraq, qadın məhkəmə işçiləri kişi məhkəmə işçilərinin diqqətini onların qarşısında qaldıqları işlər zamanı irəli sürülən məsələlərdə gender amillərini nəzərə almaqla yanaşma tətbiq etməyə yönəltmək imkanına malikdir.³⁵ Nəhayət, gender bərabərliyi, ayrı-seçkiliyin ləğvi və qadınlara qarşı zorakılığın qarşısının alınması mövzularında məcburi təlimlərin keçirilməsi qadınlarla ədalətli rəftara və məhkəmədən ədalətli nəticələr əldə edilməsi fürsətlərini artırır. Sözügedən təlim tədbirlərində iştirak etmiş ədliyyə və hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları qadınlara aid həssas işlərə fərqli perspektivdən yanaşma bacarığı əldə etmişlər (Dünya Bankı 2011: 313).

Səyyar məhkəmələr

Xüsusilə kənd və ucqar ərazilərdə ədalət mühakiməsinə qadınlara daha da yaxınlaşdırmaq səyləri nəticəsində bir çox ölkələrdə, o cümlədən Somaliland, Sierra Leone, Pakistan, Peru və Konqo Demokratik Respublikasında səyyar məhkəmələrdən istifadə edilmişdir. Müntəzəm hakimlər və məhkəmə işçiləri ilə təmin edilmiş səyyar məhkəmələr planlaşdırılan günlərdə aşağı səviyyədə xidmət göstərilən icmalara səfər edir və dinləmələr keçirir. Onlar adətən qadınlara ən çox mənfə təsir göstərən kiçik məhkəmə işlərindən olan mülkiyyət mübahisələri, aliment və qəyyumluqla bağlı problemlərin həlli ilə məşğul olur. Pakistanın Peşəvər vilayətində BMTİP tərəfindən dəstəklənən səyyar məhkəmələr məhkəmə xərcləri tələb

etmir və rəsmi bir qərarı gözləmək əvəzinə onlar vasitəçilik yolu ilə problemi həll etmək imkanını təklif edirlər. Sierra Leone, Somaliland və Konqo Demokratik Respublikasında qurumların dağıldığı, maddi infrastrukturun məhv olduğu, insan resurslarının çatışmadığı və qanunun aliliyi pozulduğu münaqişə dövründən sonra ədliyyə mexanizmini təkrar inşa etməyə köməklik məqsədilə səyyar məhkəmələrdən istifadə edilmişdir. Həddindən çox yüklənmiş və işçilərinin sayı az olan və işlərə baxa bilməyən stasionar məhkəmələrin yerləşdiyi xüsusilə, Konqo Demokratik Respublikasında səyyar məhkəmələr geniş yayılmış cinsi zorakılıqla bağlı işlərə baxılmasında uğurlu nəticələr vermişdir (BMTİP2014).

İxtisaslaşmış məhkəmələr və xüsusi qaydalar

Nəhayət, qadınların xüsusi marağında olan məsələləri həll etmək üçün lazımi səviyyədə maliyyələşdirilən ixtisaslaşdırılmış məhkəmələrin yaradılması və onların uyğun təlim hazırlığı keçmiş ixtisaslaşmış kadrlarla təmin edilməsi qadınların ədalət mühakiməsinə çıxış imkanlarını artırmaq və onların ədalət mühakiməsi sahəsində təcrübələrini artırmaq üçün bir vasitədir. Sadələşdirilmiş prosedurlar, rüsumların azaldılması, yaxud heç bir rüsumun tutulmaması və prosesin sürətləndirilməsi (sürətli izləmə) üçün xüsusi müddəalar bu məhkəmələrə çıxış imkanlarının daha da asanlaşdırır və qadınların ehtiyaclarına uyğunlaşdırır. İxtisaslaşmış məhkəmələrin digər faydalarına daxildir: müəyyən bir sahəyə diqqət göstərən məhkəmə işçiləri arasında yüksək səlahiyyətləri inkişaf etdirmək; və bu məhkəmələrin nüfuzunu artırmaq. Sübutlar göstərir ki, bəzi hallarda onların fəaliyyətləri adi məhkəmələr nisbətən ictimaiyyətə daha çox məlum olur. Ailə məhkəmələri, yəqin ki, ixtisaslaşmış məhkəmələrin ən ümumi nümunəsidir və Əfqanıstan, Mərakeş³⁶ və Birləşmiş Ştatlar kimi fərqli ölkələrdə mövcuddur (ayrıca bir məhkəmə, yaxud adi məhkəmə şöbələri kimi). Son vaxtlar bir sıra ölkələr qadınlara qarşı törədilən zorakılıq əməllərinə qarşı cavab tədbirləri görmək məqsədilə məhkəmələr, ofislər və ya xüsusi qaydalar yaratmışdır. Uelsdə (Birləşmiş Krallıq) sürətli izləmə qaydaları məişət zorakılığı ilə bağlı işlərə baxılması müddətini yarımdayarı azaltmış və Cənubi Afrikada isə cinsi zəmində törədilmiş cinayət hadisələrinə dair işlər üzrə məhkəmələrdə məhkumetmə cəzasının faizi adi məhkəmələrə nisbətən yüksələrək 70% təşkil etmişdir və bu məhkəmələr işçi heyəti, zərərçəkmişlərin ailələri və zərərçəkmişlərin özləri tərəfindən müsbət qarşılanmışdır.³⁷

BİBLİOQRAFIYA

- Berg, L.-A. və D. Desai. 'Tarixi məlumat sənədi: Qanunun aliliyinə dair global dialoq üçün qanunun aliliyi və dayanıqlı inkişaf haqqında və 2015-dən sonra inkişaf gündəliyi ümumi məlumat.' BMTİP, 2013.
Bu linkdən əldə edə bilərsiniz: <http://bit.ly/1rqf5fR> Sayta bu tarixdə giriş olub: 12 fevral, 2016-cı il.
- Berenschot W. və T. Rinaldi. 'İndoneziyada paraleqalizm və hüquqi yardım. Qanunun kölgəsinin genişləndirilməsi'. Van Vollenhoven adına Qanun, Dövlət İdarəçiliyi və İnkişaf İnstitutu, Açıq Cəmiyyət İnstitutu və BMTİP, 2011.
- CEDAW Komitəsi. Qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığı haqqında ümumi tövsiyə, CEDAW/C/GC/33, 2015.
- Chiongson, R. A. və digərləri. 'Gender bərabərliyinə nail olmaqda qanunun və ədalət mühakiməsinin rolu', 2011. Dünya İnkişaf Hesabatı üçün tarixi məlumat sənədi, 2012.
- Avropa Şurası. Avropa Şurasına üzv dövlətlərdə məişət zorakılığı haqqında inzibati məlumatların toplanması. EG-VEW-DC (Tədqiqat), 2008.
Texniki-iqtisadi əsaslandırma: : Qadınların ədalət mühakiməsinə bərabər çıxış imkanı.
Strasburq: Avropa Şurasının nəşri, 2013.
- Avropa Şurasının gender bərabərliyi strategiyası 2014- 2017.
Strasburq: Avropa Şurasının nəşri, 2014a.
- 'Tədqiqatlar zamanı boşluqların aradan qaldırılması və qadınların ədalət mühakiməsinə bərabər çıxış imkanı ilə əlaqədar cinsi mənsubiyyət üzrə təcürüatlı (dezaqreqasiya edilmiş) məlumatların olmaması'. Avropa Şurası nın Gender Bərabərliyi Komissiyasının seminarı, 26 və 27 iyun 2014. Paris, 2014b. Bu linkdən əldə edə bilərsiniz: www.coe.int/equality-Paris2014. Sayta bu tarixdə giriş olub: 12 fevral, 2016-cı il.
- 'Qadınlara qarşı zorakılıq və məişət zorakılığı haqqında məlumatların toplanmasının və tədqiqatların aparılmasının təmin edilməsi', İstanbul Konvensiyası, Maddə 11. Strasburq: Avropa Şurasının nəşri, 2016.
- Dale, P. 'Sierra Leonenin yoxsul əhalisinə ədalətin çatdırılması. Timəp (qht) –nin ədalət mühakiməsi sahəsindəki işinin təhlili'. Yoxsullar üçün ədalət mühakiməsinə dair tədqiqat hesabatı. Vaşinqton, D.C.: Dünya Bankı, 2009.
- Dinnen, S. və N. Hailey. 'Solomon adlarında icma məmuru layihəsinin qiymətləndirilməsi'. Yoxsullar üçün ədalət mühakiməsinə dair tədqiqat hesabatı. Vaşinqton, D.C.: Dünya Bankı, 2012.
- Dugard, J. və K. Drage. 'İnsanlar problemlərini kimə aparır? Cənubi Afrikada icma əsaslı paraleqalların ədalət mühakiməsinə çıxış imkanı sahəsindəki fəaliyyətlərinin davam etdirilməsi'. Yoxsullar üçün ədalət mühakiməsinə dair tədqiqat hesabatı. Vaşinqton, D.C.: Dünya Bankı, 2013.
- Avropa Gender Bərabərliyi İnstitutu. 'Al-28-də gender əsaslı zorakılıq haqqında inzibati məlumat mənbələrinin xəritəsinin hazırlanması: cari vəziyyət və potensial'. Gender əsaslı zorakılıq üzrə tədqiqatlar, 2014.
- Franco, J., W. Soliman və M.R. Cisnero. 'Filippində icma əsaslı paraleqalizm'. Yoxsullar üçün ədalət mühakiməsinə dair tədqiqat hesabatı. Vaşinqton, D.C.: Dünya Bankı, 2014.
- 2015-dən sonra yeni inkişaf gündəliyinin hazırlanması üzrə inkişaf sahəsindəki görkəmli şəxslərin yüksək səviyyəli heyəti'. Yeni global tərəfdaşlıq: yoxsulluğun aradan qaldırılması və iqtisadiyyatı dayanıqlı inkişaf yolu ilə çevrilməsi'. 2015-dən sonra yeni inkişaf gündəliyinin hazırlanması üzrə inkişaf sahəsindəki görkəmli şəxslərin yüksək səviyyəli heyətinin hesabatı, Nyu-York: BMT, 2013.
- Himelein, K., N. Menzies və M. Woolcock. 'Ədalət mühakiməsinin araşdırılması: ev təsərrüfatlarında sorğulara dair praktiki təlimat vəsaiti'. Ədalət mühakiməsi və inkişafa dair işçi sənədlər silsiləsi. Vaşinqton, D.C.: Dünya Bankı, 2010.
- Beynəlxalq İnkişaf Qanunu Təşkilatı. 'Ədalət mühakiməsinə çatımlılıq: qadınların səlahiyyətləndirilməsi haqqında modellər, strategiyalar və ən yaxşı təcrübələr'. Roma: Beynəlxalq İnkişaf Qanunu Təşkilatı, 2013.
— 'Əfqanıstanın ədliyyə sektorunda qadınların peşəkar iştirakı: çətinliklər və fürsətlər'. Roma: Beynəlxalq İnkişaf Qanunu Təşkilatı, 2014.
- Jubb, N. və W.P. Ilzumin. 'Latin Amerikasında qadınlar və polis işi. Redaktə olunmuş tarixi məlumat sənədi'. Bu sənəd Latin Amerikası Araşdırmalar Assosiasiyasına təqdim edilib, Dallas, Texas, 2 mart, 2003-cü il.
- Marchiori, T. 'Əfqanıstanda qadınların ədalət mühakiməsinə çıxış imkanı'. Mimeo. Vaşinqton, D.C.: Dünya Bankı, 2014.
- Açıq Cəmiyyət Ədliyyə təşəbbüsü. 'İcma əsaslı paraleqallar: praktiki təlimat. Nyu York: Açıq Cəmiyyət Fondu, 2010.
- Amerika Dövlətləri Təşkilatı 'Qadınlara qarşı zorakılıqların qarşısının alınması, cəzalandırılması və aradan qaldırılması üzrə Amerikanın dövlətlərarası Konvensiyası

- Belém do Pará Konvensiyası – icra vəziyyətinin ölçülməsi üçün nailiyyət göstəricilər. Vaşinqton, D.C.: Amerika Dövlətləri Təşkilatı, 2013.
- ‘Guía práctica para la aplicación del sistema de indicadores de progreso para la medición de la implementación de la Convención de Belém do Pará’. Vaşinqton, D.C.: Organization of American States, 2015.
- Qanunun Aliliyi Təşəbbüsü. Ədalət mühakiməsinə çatımlılığın qiymətləndirilməsi aləti. Vaşinqton, D.C.: Amerika Vəkillər Kollegiyası, 2012.
- Sumner, C., M. Zurstrassen və L. Lister. ‘Qadınlar, yoxsullar və ucqar ərazilərdə yaşayan insanlar üçün ədalət mühakiməsinə çatımlılığın artırılması: İndoneziyaya aid kazus’. Yoxsullar üçün ədalət mühakiməsi, brifinq qeydləri, 6-cı cild, 2-ci buraxılış. Vaşinqton, D.C.: Dünya Bankı, 2011.
- BMT. ‘Qadınlara qarşı zorakılığı ölçmək üçün göstəricilər’. Ekspert qrupunun görüşünün hesabatı. Cenevrə: BMT, 2007.
- ‘2030-cu ilədək əzəmətə gedən yol: yoxsulluğa son qoyaq, bütün həyatları kökündən dəyişək və planeti qoruyaq’. 2015-dən sonra dayanıqlı inkişaf gündəliyinə dair baş katibin analitik hesabatı., 2014. Bu linkdən əldə edə bilərsiniz: <http://bit.ly/1XXqoKU> Sayta bu tarixdə giriş olub: 12 fevral, 2016-cı il.
- UN DESA-DAW. Qadınlara qarşı zorakılıqla əlaqədar qanunvericilik üzrə stolüstü kitab. Nyu-York: BMT, 2009.
- BMT Qadınları. Dünya qadınlarının nailiyyəti. Ədalət mühakiməsinin izi ilə. Nyu-York: BMT Qadınları, 2011. –Gender bərabərliyinə, qadınların hüquqlarına və qadınların səlahiyyətəndirilməsinə nail olmaq üçün transformativ müstəqil məqsəd: əmrlər və əsas komponentlər. Nyu-York: BMT Qadınları, 2013.
- BMT Qadınları/UNICEF/BMTİP. Qeyri-formal ədliyyə sistemləri. İnsan hüquqlarının əsaslandığı fəaliyyət üçün kursun xəritəsinin hazırlanması, 2009.
- BMTİP. ‘Ədalət mühakiməsinə çıxış imkanı’. Praktik qeyd, 2004. Bu linkdən əldə edə bilərsiniz: <http://bit.ly/1Pu4NBq> Sayta bu tarixdə giriş olub: 12 fevral, 2016-cı il.
- Ədalət mühakiməsi üçün proqramlaşdırma: hamı üçün çıxış imkanı – Ədalət mühakiməsinə çıxış imkanı üzrə insan hüquqlarına əsaslanmış yanaşmaya dair praktik təlimat. Banqkok: BMTİP, 2005.
- Sierra Leonədə BMTİP-nin səyyar məhkəmələrə verdiyi dəstəyin qiymətləndirilməsi, Konqo Demokratik Respublikası və Somali. Nyu-York: BMTİP, 2014.
- UNODC. 2015-dən sonra inkişaf gündəliyində təhlükəsizlik və ədalət mühakiməsinə dair öhdəlik. Nyu York: UNODC, 2013.
- Vetten, L., R. Jewkes, R. Sigsworth, N. Christofides, Loots və O. Dunseith. ‘Ədalət mühakiməsinin izlənilməsi: Qautenqdə zorlama ilə bağlı işlərin cinayət ədliyyə sistemi vasitəsilə ləğvi. Yohannesburq: Tsvarananq hüquqi məsləhət mərkəzi, Cənubi Afrikanın zorakılıq və barışıq hallarının tədqiqatı üzrə tibbi tədqiqat şurası, 2008. Bu linkdən əldə edə bilərsiniz: <http://bit.ly/1UV1jJB> Sayta bu tarixdə giriş olub: 12 fevral, 2016-cı il.
- Dünya Bankı. İnkişaf üzrə gender amillərinin nəzərə alınması – Hüquqlarda, resurslarda və səsə gender bərabərliyi vasitəsilə. Vaşinqton, D.C.: Dünya Bankı, 2001.
- Ümumdünya inkişaf hesabatı 2012: gender bərabərliyi və inkişaf. Vaşinqton, D.C.: Dünya Bankı, 2011.
- Qadınlar, Biznes və Qanun, 2014 –Gender bərabərliyini sürətləndirmək üçün məhdudiyətlərin kənarlaşdırılması. Vaşinqton, D.C.: Dünya Bankı, 2013.

SONLUQ ŞƏRHLƏRİ

1. Ədalət mühakiməsinə çatımlılığın vahid tərifı yoxdur. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramı (BMTİP) onu "formal və ya qeyri-formal ədliyyə qurumları vasitəsilə və insan hüquqları standartlarına uyğun olaraq insanların hüquqi müdafiə vasitəsi axtarmaq və əldə etmək bacarığı" kimi müəyyən edir, bax: BMTİP (2005) . Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Qadınlara qarşı ayrı-seçkiliyin ləğvi üzrə Komitəsinin (CEDAW) 33 sayılı Ümumi Tövsiyəsinə müvafiq olaraq qadınların ədalət mühakiməsinə çatımlılığına dair hüququ "ədliyyə sistemlərinin məhkəmə qaydasında mühafizə imkanından, mövcudluğundan, çıxış imkanının olmasından, yaxşı keyfiyyətli olmasından və hesabatlılığından və zərər çəkmiş şəxslər üçün hüquqi müdafiə vasitələrinin təmin edilməsindən ibarətdir" CEDAW Komitəsi (2015) -ə baxın
2. Bu hesabatda həyata keçirilən ədalət mühakiməsinə çatımlılığı və onun tərkib hissələrinin təhlili ədliyyə orqanları vasitəsilə şikayətlərini həll etmək hüququna malik insanların anlayışına söykənən hüquqlara əsaslanan yanaşma ilə təmin olunur. Bu cür fona qarşı biz insanların belə bir hüquqdan istifadə etməsi bacarığına ən çox mənfı təsir göstərən ədalət mühakiməsi zəncirinin mərhələləri, yaxud tərkib hissələri kimi məhkəmə sistemində çıxış imkanının qiymətləndirilməsi üçün əsas olan ədalət mühakiməsi zəncirinin tərkib hissələrini müəyyən edirik. Bu elementlər mövcud olmadıqda və ya qüsurlu olduqda, ədalət mühakiməsinə çatımlılıq əsas maneələri kimi müəyyən olunmuşdur, düzgün şəkildə hazırlanıqda və həyata keçirildikdə onlar ədliyyə sistemində çıxış imkanını artırmaq üçün ən yaxşı təcrübə nümunələrini təşkil edir. Məsələn, baxın: BMTİP (2004); BMT Qadınları (2011); Dünya Bankı (2011); Qanunun Aliliyi Təşəbbüsü (2012).
3. CEDAW-nun 2-ci maddəsi dövlətlər üçün "qadınların hər hansı bir ayrı-seçkilik əməlinə qarşı effektiv müdafiəsinə" zəmanət vermək və "səlahiyyətli milli tribunalların və digər dövlət qurumlarının" təsis edilməsi öhdəliyi yaradır. Maddə 15 qadınların və kişilərin qanun qarşısında bərabər olmasını nəzərdə tutur. Nəhayət, CEDAW Komitəsi tərəfindən verilmiş bir sıra ümumi tövsiyələr CEDAW müddəalarını "bütün qadınların təhsil almaq və onların hüquqları haqqında məlumat almaq, səriştəli, gender amillərini nəzərə alan mübahisələrin həlli sistemlərinə, eləcə də səmərəli hüquqi müdafiə vasitələrinə çıxış imkanının olmasını" təmin etmək öhdəliklərini dövlətlərdən tələb edir. " baxın: CEDAW Komitəsi (2015).
4. Baxın, məsələn: BMT Qadınları (2012); Dünya Bankı (2012); Avropa Şurası (2014a); Avropa Şurası (2014b); CEDAW Komitəsi (2015); və BMT Qadınları/UNICEF/BMTİP (2009).
5. Qadınların ədalət mühakiməsinə çıxış imkanına dair daha çox diqqət çəkən sahələrdən biri gender əsaslı zorakılıq və qadınlara qarşı zorakılıqdır. Məsələn, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının "Qadınlara qarşı zorakılığa dair statistik məlumatların hazırlanması qaydaları: statistik tədqiqatlar" adlı təlimatlarında qadınlara qarşı zorakılıqla bağlı məlumatların müəyyən edilməsi və təhlil edilməsi üçün hökumətləri vasitələrlə təmin edir; Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Narkotiklər və Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsi (UNODC) cinayət ədliyyəsi, o cümlədən qadınlara qarşı zorakılıq haqqında məlumatları toplayır. Belém do Pará Konvensiyasına qoşulma mexanizmi vasitəsilə Amerika Dövlətləri Təşkilatı (ADT) konvensiyanın həyata keçirilməsi haqqında təlimatlar verir və konvensiyanın həyata keçirilməsində əldə edilən nailiyyətləri ölçmək üçün göstəricilər toplusu hazırlayır. Qadınlara qarşı zorakılığın və məişət zorakılığının qarşısının alınması və onlarla mübarizə haqqında Avropa Şurasının Konvensiyası (İstanbul Konvensiyası) qadınlara qarşı zorakılıq haqqında məlumat toplamaq üçün dövlətlərin qarşısına məcburi tələblər qoyur. Tərəflərin konvensiyanın həyata keçirilməsi monitorinq mexanizmi vasitəsilə qiymətləndiriləcəkdir. Avropa Gender Bərabərliyi İnstitutu gender əsaslı zorakılıq haqqında inzibati məlumatlar toplusunu vəziyyətinə dair hesabat hazırlayıb (Avropa Gender Bərabərliyi İnstitutu, 2014) və burada o, boşluqları və imkanları xüsusi qeyd edib. 2008-ci ildə Avropa Şurası "Avropa Şurasına üzvü ölkələrdə məişət zorakılığı üzrə inzibati məlumatların toplanması" hesabatı nəşr etmişdir. Bax: BMT-nin qətnaməsi A/RES/70/1, s. 1.
6. BMT Qadınları gender bərabərliyi üzrə ayrıca bir məqsədin, o cümlədən qadınların ədalət mühakiməsinə çıxış imkanına dair bir hədəfin daxil edilməsini təşviq etməkdədir. 2015-cü inkişaf gündəliyinin hazırkı mövcud redaksiyasına belə bir ayrıca məqsəd (Məqsəd 5) daxil olduğuna baxmayaraq, o, BMT Qadınların təşviq etdiyi kimi, "qadınlar və qızlar üçün mühafizənin, dəstək xidmətlərinin və ədalət mühakiməsinin təmin edilməsi" hədəfi daxil deyildir (bax: BMT Qadınları 2013). Ədalət mühakiməsinə çatımlılığı ölçmək üçün nəzərdə tutulan belə bir hədəfin məqsədi "qadın hüquq-mühafizə peşəkarlarının (o cümlədən hakimlər və polislər) faizini" aydın formada izləyən bir göstərici daxil etmək olmuşdur.

7. Monitorinq prosesi 2016-cı ildə başlayacaqdır.
8. Bu tədqiqatda nümunə götürülməmiş ədalət mühakiməsinə çatımlılıq meyarlarını əhatə edən əlavə göstərici topluları, digərlərinin arasında: Qlobal rəqabət qabiliyyəti hesabatı; Qlobal gender boşluğu hesabatı; Transparency International təşkilatının korrupsiya qavrayışı indeksi; Freedom House təşkilatının "Dünyada azadlıq" hesabatı; Sahibkarlıqla məşğul olmaq (doing business); Dünya dəyərləri sorğusu; UNICEF Çoxsaylı göstərici toplusu sorğuları; Latinobarómetro. Yerli hökumətlər tərəfindən istifadə edilən göstəricilərə gəldikdə, bir çox ölkələr məhkəmə işçiləri, işin axını və təhlükəsizlik və təşkilatlara dair ictimai qavrayış haqqında ədliyyə ilə bağlı məlumatları toplayır.
9. İƏT SiGİ göstəriciləri mütəxəssislərin hazırladığı ölkə profillərinə, eləcə də müxtəlif kəmiyyət və keyfiyyət məlumatlarının ikinci dərəcəli mənbələri (DSS, MICS, Dünya Bankı, Dünya Bankının ümumdünya inkişaf göstəriciləri, və s.) əsaslanır. Ölkə profilləri SiGİ indeksindəki hər bir ölkə üçün, ölkənin ekspertləri tərəfindən ikinci dərəcəli məlumat mənbələrinə və mövcud ədəbiyyata əsaslanaraq hazırlanır.
10. Bu "meyarlar" əsasında qruplaşdırılan göstəricilərin sayının çox olduğunu nəzərə alaraq biz onları matrisə daxil etmirik. Göstəricilərin bütöv siyahısını görmək QBQ-in internet səhifəsinə daxil olun: <http://wbi.worldbank.org/data/exploretopics/getting-a-job>, sayta bu tarixdə giriş olub: 11 fevral, 2016-cı il.
11. Bu, əslində, meta-göstərici adlanır; yəni, müəyyən fenomenin haqqında toplanmış mövcud məlumatları izləyən göstəricidir (fenomenin özünü əhatə etməsi əvəzinə). Bu, siyahılara dövlətlərin cavabları kimi daxil edilib (onların göstəricinin qeyd etdiyi məlumatları toplayıb-toplamadığı haqqında qiymətli cavabları vermək üçün).
12. Cinsi zorakılığa mövcud partnyoru tərəfindən qadınlara qarşı törədilmiş zorakılıq daxildir. Baxın: Fundamental Hüquqlar Agentliyi (2012: 33 və ff.).
13. MESECVİ göstəriciləri yekunlaşdırılmayıb və onların məlumat mənbələri barədə müzakirələr üzv dövlətlər arasında davam etdirilir. Halbuki, Cədvəl 2.5-ə daxil edilmiş göstəricilərin hökumətlərin topladığı inzibati məlumatlara əsaslandığı güman edilir.
14. Qadınlara qarşı zorakılıqların qarşısının alınması, cəzalandırılması və aradan qaldırılması üzrə Amerikanın dövlətlərarası Konvensiyası "Convention of Belém do Pará". Belém do Pará, Braziliyada qəbul olunub (9 iyun, 1994-cü ildə və 5 mart 1995-ci ildə qüvvəyə minib).
15. Bu göstərici təkcə özü inzibati məlumatlara əsaslanmır. Halbuki, dövlətlərin cavabları burada göstərilən məlumatların toplanılıb-toplanılmadığı barədə dəyərli məlumatlar verir.
16. Əvvəlki alt qeyddə qeyd edilmiş bu və aşağıdakı göstəricilərin bəziləri ölkələrin topladığı ədalət mühakiməsi haqqında statistik məlumatların növlərinə dair müvafiq dövlətlərin verdiyi cavablar əks etdirir.
17. G7+ münaqişənin təsirinə məruz qalmış və hazırda növbəti inkişaf mərhələsinə keçən ölkələrin könüllü assosiasiyasıdır. G7+ nin əsas məqsədi təcrübələri bölüşmək və bir-birindən öyrənmək və beynəlxalq ictimaiyyətin münaqişədən zərər çəkmiş dövlətlərdə beynəlxalq ictimaiyyətin islahatlarını təşviq etməkdən ibarətdir. Bu barədə daha ətraflı məlumat üçün bu sayta baxın: www.g7plus.org.
18. Monitorinq prosesi 2016-cı ildə başlayacaqdır.
19. Həmçinin bax: Avropa Şurası (2016).
20. Afro-barometr, UNROLI və bəzi yaşayış standartlarına dair sorğulara ədalət mühakiməsinin tələb tərəfində olan göstəricilər daxildir. Məsələn, Qana yaşayış standartlarına dair sorğu (6-cı dövr), Qvatemala yaşayış şərtləri üzrə milli sorğu (2000) və Şərqi Timorda yaşayış şəraitlərinə dair sorğu (2000) və Şərqi Timorda yaşayış şəraitlərinə dair müddəti artırılmış sorğu (2008) əhalinin icma daxilində üzləşdiyi əsas münaqişələrə dair və ya birbaşa respondentlərin və ya onların ailə üzvlərinə ünvanlanmış sualları əhatə edir. Şərqi Timorda yaşayış şəraitlərinə dair müddəti artırılmış sorğuya da mübahisəyə məruz qalan respondentlərin nə etmiş olduğu barədə və bunun səbəbi barədə ətraflı suallar yer alır. Bundan əlavə, Qana yaşayış standartlarına dair sorğu, Şərqi Timorda yaşayış şəraitlərinə dair müddəti artırılmış sorğu, Afro-barometrə və UNROLI-yə respondentlərin ədliyyə orqanlarına olan inamı ilə bağlı suallar daxildir.
21. Baxın, məsələn: Qanunun Aliliyi Təşəbbüsü (2012); Avropa Şurası (2013); CEDAW Komitəsi (2015).
22. "Münaqişənin əsas alternativ həlli mexanizmlərinə dair ictimai biliyin olması" haqqında göstəricidən istifadə edilib, məsələn, Qana yaşayış standartlarına dair sorğuda.
23. Əvvəlki bölmədəki Cədvəl 2.1-də fiziki çıxış imkanlarının ölçülməsinə dair göstəricilərin nümunələri verilib. ÜƏL toplusuna məhkəmənin yerləşdiyi ərazi barədə göstərici daxildir, lakin Global İntegrity təşkilatı ekspertlərdən bütün vətəndaşların "coğrafi yerindən" asılı olmayaraq məhkəməyə çatımlılığının olub-olmadığını soruşur. ƏMSAK məhkəmələrin sayını və yerləşdiyi ərazilərin monitorinqini aparır.
24. "Hüquqi yardım" termininə bu göstəricinin formalaşdırılması məqsədilə daxildir: dövlətin hüquqi yardım proqramlarının bir hissəsi olub-olmadığından və ya onların hökumət tərəfindən maliyyələşdirilib-maliyyələşdirilmədiyindən asılı olmayaraq hüquqi məsləhət, yardım və ya təmsilçiliklə məşğul olan vəkillər və vəkil olmayan şəxslər və eləcə də hüquqi səlahiyyətə endirilmə daxildir.

25. Pulsuz və ya subsidiya hesabına həyata keçirilən hüquqi yardımın və təmsilçiliyin təmin edilməsi ədalət mühakiməsinə çıxış imkanı olan iqtisadi maneələri aydın şəkildə azaltdığına baxmayaraq, məhkəmə rüsumları ədalət mühakiməsinə çıxış əldə etmək istəyənlər üçün haddindən artıq yüksək ola bilər (xüsusilə, iqtisadi resurslara məhdud çıxış imkanı olmayan qadınlar üçün, məsələn, əlverişsiz şəraitdə yaşayan kateqoriyalar: ailə başçısı olan qadınlar, boşandıqdan sonra aliment almaq istəyənlər, yaxud məişət zorakılığı vəziyyətindən qaçıb xilas olan şəxslər). Kambocada zorlama ilə bağlı işlərdə məhkəmə ekspertizası üçün rüsumlar kənd yerlərində təxminən iki həftəlik orta gəlirə bərabərdir (2007-ci ilin məlumatları); Boşanmanın orta qiyməti təxminən yoxsul bir qadının aylıq gəlirinin 10 mislinə bərabər olduğu İndoneziyada qurumların rüsumlardan imtina etməsi qadınların məhkəmələrə və hökumətin müavinətlərinə çıxış imkanlarını artırmasına kömək etmişdir. BMT Qadınları (2011: 54); Dünya Bankı (2011: 168, 367); Çinoqson və digərləri. (2011).
26. CEDAW Komitəsi (2015: 8), çatımlılığa dair tövsiyələri arasında əlavə etmişdir "ədliliyə orqanlarının komponentləri kimi gender birliklərinin yaradılması"
27. Avropa İttifaqında qadınlara qarşı zorakılıq haqqında sorğu, 2014-cü ilin mart ayında nəşr edilib, burada göstərilir ki, partnyor tərəfindən törədilən ən ağır insidentlərin yalnız 14%-i barədə polisə məlumat verilib (və işlərin 13%-i partnyor tərəfindən törədilməmiş zorakılıq hadisələrindən ibarət olub), FHAI (2014)
28. Ləğvetmə ədalət mühakiməsinin tələb olunan tərəfidir, məsələn, sosial təzyiqlər və ya qisas qorxusu və ədalət mühakiməsinin təklif tərəfində isə uzunmüddətli və xərc aparan prosedurlar. Biz həm də onu ədalət mühakiməsinin tələb tərəfi meyarına daxil etmək üçün seçirik, çünki, ədalət mühakiməsinə çıxış imkanının gender təhlili üçün xüsusi marağa malik ləğvetmənin cəhətləri mövcuddur.
29. Quatenq əyalətindən (Cənubi Afrika) əldə edilmiş məlumatlar göstərir ki, xəbər verilmiş zorlama hadisəsinin yalnız 17%-i məhkəməyə yol tapmış və onların yalnız 4%-i məhkumetmə cəzası ilə nəticələnib.
30. Bax: BMT Qadınları (2012: 49); Vetten və digərləri. (2008); Avropa Şurası (2013: 12).
31. İnam ayrı-ayrı şəxslərin fəlsəfi şərtlərini əks etdirən subyektiv bir element olması səbəbindən etibarlı məlumatların təhlili mühitini yaratmaq üçün göstəricilər səbətlərindən istifadə edilməlidir. İstifadəçi sorğuları və ya inzibati məlumatlar bu məqsədə xidmət edə bilər: məsələn, prosesi tezləşdirmək, yaxud istədiyi nəticəni almaq üçün məhkəmə istifadəçilərinin verdiyi rüsvətin tezliyi barədə sualların verilməsi məhkəmə korrupsiyasının ümumi qavrayışın müəyyən edilmiş vəziyyəti ilə razılaşmaq üçün faydalı ola bilər.
32. Bu göstərici 2015-inkişaf gündəliyinin ən son versiyasına Texniki Dəstək Qrupunun tövsiyəsi əsasında daxil edilmişdir "16-cı məqsəd üçün prioritet göstəricilər"
33. Yaxşı təcrübələrə dair kompleks toplu Avropa Şurası tərəfindən hazırlanmış və 2015-ci ilin oktyabrında nəşr edilmişdir. Bu topluya Avropa Şurasına üzv övlətlərinin 24-dən gələn 65 təklif daxil edilmişdir və bu saytda baxa bilərsiniz: arazdirmasi.coe.int/equality, sayta bu tarixdə giriş olub: 12 fevral, 2016-cı il.
34. Bax: Dinnen S. və Hailey N (2012); Açıq Cəmiyyət Ədliyyə Təşəbbüsü (2010); Dale P. (2009); Berenschot W və Rinaldi T. (2011); Açıq Cəmiyyət İnstitutu və BMTİP; Dugard J. və Drage K. (2013); Franco J., Soliman W və Cisnero M. (2014).
35. Bax: "Papua Yeni Qvineyada qadınları səlahiyyətləndirən global təhsil", Papua Yeni Qvineya kənd məhkəmələri və torpaq məsələləri üzrə vasitəçilik katibliyi, Papua Yeni Qvineyada qadın kənd məhkəməsi işçiləri haqqında nəşr olunmamış tarixi araşdırma, buradadır: www.globaleducation.edu.au/case-studies/empower-
36. ing-women-in-png.html, sayta bu tarixdə giriş olub: on 12 Feb 2016.
37. BMT Qadınlar (2011: 59). A 2010 sorğusu göstərir ki, sorğuda iştirak etmiş qadınların 85%-i boşanma hüquqlarının olduğunu bilib və bu hüququ xüsusi ailə bölmələrində qüvvəyə minməsi imkanının olduğundan xəbəri olub (2004-cü ildə yaradılıb).
38. İxtisaslaşmış dövlət ittihamçıları ədalət mühakiməsinə çıxış imkanları qarşısındakı maneələri azalda bilər: www.endvawnow.org/en/articles/894-specialized-prosecutors-can-reduce-barriers-to-justice.html?next=895, sayta bu tarixdə giriş olub: 12 fevral, 2016-cı il.

BMT QADINLAR FƏALİYYƏTİNİ GENDER **BƏRABƏRLİYİ VƏ QADINLARIN** **SƏLAHIYYƏTLƏNDİRİLMƏSİNƏ HƏSR ETMİŞ** **BMT TƏŞKİLATIDIR.**

QADINLAR VƏ QIZLAR ÜÇÜN QLOBAL ÇEMPİON **OLAN BMT QADINLAR BÜTÜN DÜNYADA** **ONLARIN EHTİYAQLARINI QARŞILAMAQ** **ÜÇÜN NAİLİYYƏTLƏRİ SÜRƏTLƏNDİRMƏK** **MƏQSƏDİLƏ TƏSİS OLUNUB.**

BMT Qadınlar BMT-yə üzv dövlətlərin gender bərabərliyinə nail olmaq məqsədilə qlobal standartların təyin edilməsi işini dəstəkləyir və bu standartları həyata keçirmək üçün lazım olan qanunları, siyasətləri, proqramları və xidmətləri hazırlamaq üçün hökumətlərlə və vətəndaş cəmiyyəti ilə birgə iş aparır. O, həyatın bütün sahələrində qadınların bərabər iştirakının arxasında dayanır və diqqəti beş prioritet sahəyə yönəldir: qadınların liderliyi və iştirakının artırılması; qadınlara qarşı zorakılığa son qoyulması; qadınların sülh və təhlükəsizlik proseslərinin bütün sahələrinə cəlb edilməsi; qadınların iqtisadi səlahiyyətlərinin artırılması; və milli inkişafın planlaşdırılması və büdcənin hazırlanmasında gender bərabərliyinin mərkəzi rolunun təmin edilməsi. BMT Qadınlar həmçinin gender bərabərliyini artırmaq sahəsində BMT sisteminin fəaliyyətini əlaqələndirir və təşviq edir.

220 East 42nd Street
New York, New York 10017, USA
Tel: 212-906-6400
Fax: 212-906-6705

www.unwomen.org
www.facebook.com/unwomen
www.twitter.com/un_women
www.youtube.com/unwomen
www.flickr.com/unwomen
www.instagram.com/unwomen